

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน
อุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2552

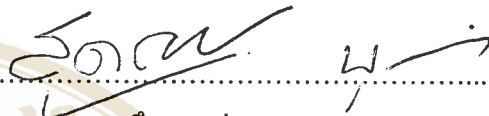
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน
อุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นางสาวสุดก้อง นุญก่อสกุล

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ลีระพันธ์, Ph.D.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา เต็มศิริกุลชัย, ประ.ด.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ธราดล เก่งการพานิช, พบ.ม.

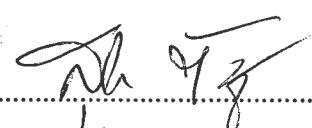
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์
Ph.D.

รักษาการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์สุปรียา ดันสกุล, ค.ด.

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน
อุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

วันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2552

นางสาวสุคนธ์ บัญก่อสกุล

ผู้วิจัย

อาจารย์ศรีณญา เบญจกุล,

ปร.ด.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ถิระพันธ์,

Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา เต็มศิริกุลชัย,

ปร.ด.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์

Ph.D.

รักษาราชการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ธราดล เก่งการพานิช,

พ.บ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์พิทยา จารุพูนผล,

พ.บ., อ.ว. (ระบาควิทยา)

คณบดี

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รศ.ดร.ประสิทธิ์ ลีระพันธ์ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา เต็มศิริกุลชัย และรองศาสตราจารย์ราชนัด เก่งการพานิช กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำ ช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้กำลังใจที่ดีมาโดยตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ดร.ศรัณญา เบญจกุล ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้จะไม่สำเร็จลงได้ถ้าขาดความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างจากโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง บริษัท เนเชอรัลฟรุต จำกัด ที่เสียสละเวลาอันมีค่า ในการเข้าร่วมให้ข้อมูล ทำให้งานวิจัยสำเร็จลงด้วยดี รวมทั้งขอขอบคุณผู้บริหารโรงงานที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการอนุญาตให้เข้าไปเก็บข้อมูลในโรงงาน

ขอบคุณผู้ร่วมวิจัยทุกท่านที่เป็นพยาบาลในโรงพยาบาลรามารับดี จากหน่วยงานๆ ที่ได้ช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทั้งที่เป็นรุ่นพี่และรุ่นน้อง ที่คอยให้กำลังใจอย่าท้อ

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนจนลูกมีวันนี้ อีกทั้งสนับสนุนช่วยเหลือให้ได้ศึกษาอย่างเต็มที่ รวมทั้งสมาชิกในครอบครัว ที่ช่วยดูแล คอยเป็นกำลังใจที่ดี ให้ไม่ท้อถอยตลอดมา จนงานวิจัยครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี ตลอดจนขอขอบคุณทุกท่านที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามไว้ในที่นี้ได้ ที่ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จด้วยดี คุณประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์มอบให้แก่ทุกท่านที่กล่าวมาทั้งสิ้น

สุดคนึง บุญก่อสกุล

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิต
สับปะรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

FACTORS RELATED TO ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIOR OF PINEAPPLE FACTORY
EMPLOYEES IN PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE, THAILAND

สุคนธ์ บุญก่อสกุล 4737483 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ประสิทธิ์ ลีระพันธ์, Ph.D., ถักขณา เตมศิริกุลชัย, ปร.ด.,
ธราดล เก่งการพานิช, พบ.ม.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
พนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานใน
โรงงานทั้งชายและหญิงจำนวนทั้งสิ้น 380 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน เก็บรวบรวม
โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ด้วยค่าสถิติจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานโรงงานดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 85.8 โดยร้อยละ 64 เป็นกลุ่มที่
ดื่มปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) รองลงมาคือร้อยละ 17.4 เป็นกลุ่มที่ดื่มนานๆ ครั้ง และกลุ่มที่ดื่ม
เป็นประจำทุกวันมีร้อยละ 13.7 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบโดยตรงต่อการทำงาน ฐานะทาง
เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของพนักงานโรงงาน นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มี
ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% คือ
เพศ และสถานภาพสมรส ส่วนปัจจัยภายนอกนั้น การรับรู้มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน
โรงงาน พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวคือสามี/ภรรยาและพี่ชาย/น้องชาย และ
พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทที่เป็นหัวหน้า/ผู้บังคับบัญชา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมการดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋องและของผู้ใช้แรงงานให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบสามารถนำข้อมูลที่ได้จากผล
การศึกษาไปจัดทำข้อเสนอแนะต่อการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ในการป้องกัน การช่วยเหลือ แก้ไข
ปัญหา และผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานให้เป็น
รูปธรรมต่อไป

คำสำคัญ : พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ / พนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง

FACTORS RELATED TO ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIOR OF PINEAPPLE FACTORY
EMPLOYEES IN PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE, THAILAND

SUDKANUNG BOONKORSAKUL 4737483 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PRASIT LEERAPAN, Ph.D., LUKKHANA TEMSIRIKULCHAI,
Ph.D., THARADOL KENGANPANICH, M.A.

ABSTRACT

This study is a cross-sectional survey examining the factors related to and impact of the alcohol consumption behavior of canned pineapple factory employees in Prachuapkhirikhan Province, Thailand. The sample group consists of 380 male and female factory employees selected by using a multi-stage sampling methods. Information has been gathered using questionnaires created by the researcher and analyzed through narrative statistics, numerical statistics, percentage, mean values, standard deviation, and relationship analysis through the Chi-Square test.

This study found that 85.8 percent of the factory workers drink alcohol, with 64 percent consuming moderate amounts of alcohol (drinking 2-4 days per week) followed by 17.4 percent who seldom consume any alcohol and 13.7 percent who regularly consume alcohol everyday. This alcohol consumption has a direct impact on the factory employees' job performance, economic status, and relationship with their families. Furthermore, the study also found that the personal factors which have 95 percent statistical significance are gender and marital status. As for external factors, awareness regarding penalties for consuming alcohol within the factory, alcohol consumption behavior in the family including husband/wife and older/younger brothers as well as the alcohol consumption behavior of close friends who are supervisors/superiors have 95 percent statistical significance in relation to alcohol consumption behavior.

The findings from this study can be used as data in developing a more efficient strategy to alter the alcohol consumption behavior of the canned pineapple factory employees as well as other laborers. Furthermore, relevant agencies can also use these findings in drafting policy and strategic recommendations for the prevention and resolution of the problems and impacts caused by the consumption of alcohol among factory laborers.

KEY WORDS : ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIOR / PINEAPPLE FACTORY
EMPLOYEES

171 pages

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามในการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	8
1. สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย	8
1.1 ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	8
1.2 ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	10
1.3 ขนาดและความรุนแรงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	11
1.4 นโยบายควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	15
1.5 สาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	23
1.6 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	29
2. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	36
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
4. กรอบแนวคิดในการศึกษา	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
1. รูปแบบการวิจัย	52
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
3. ประเด็นการเก็บข้อมูลและการวัด	56
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
5. การดำเนินการทางจริยธรรม	63
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผล	63
บทที่ 4 ผลการศึกษา	66
ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของพนักงานโรงงาน	66
ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	74
ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน	83
ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน	87
บทที่ 5 อภิปรายผล	96
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	110
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	116
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	130
บรรณานุกรม	146
ภาคผนวก	152
ประวัติผู้วิจัย	171

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามลักษณะทางประชากรและสังคม	67
2	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	68
3	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สัมพันธ์กับประเด็นผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ การทำงาน ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการเข้าสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน	70
4	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	70
5	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการให้ความสนใจ ผลกระทบต่อพฤติกรรม การดื่มในปัจจุบัน และการให้คุณค่า และประโยชน์ต่อสังคม	72
6	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามกฎระเบียบของโรงงาน และมาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน	73
7	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว	74
8	จำนวนและร้อยละพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว จำแนกตามสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	75
9	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท	76
10	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท จำแนกตามเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	77
11	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก	79
13	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน	81
14	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	83
15	ร้อยละของการเกิดเหตุการณ์หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตาม ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ และจิตใจ	84
16	ร้อยละของการเกิดเหตุการณ์หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตาม ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อการทำงาน	85
17	ร้อยละของการเกิดเหตุการณ์หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตาม ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ	86
18	ร้อยละของการเกิดเหตุการณ์หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตาม ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว	87
19	ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรและสังคม กับพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน	88
20	ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับพฤติกรรมการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน	90
21	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน	91
22	ความสัมพันธ์ระหว่างกฎระเบียบของโรงงาน และการรับรู้มาตรการลงโทษผู้ที่ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ พนักงานโรงงาน	92
23	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกใน ครอบครัว กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน	95
25	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่มีผลต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และการทำงาน	161
26	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว	162
27	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์กับการเข้าสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน	163
28	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการให้ความสนใจ	164
29	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่ม	165
30	จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการมีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม	166

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Framework)	51
2	แผนภูมิการสุ่มตัวอย่างและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	55

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำลังก่อปัญหาสุขภาพระดับโลก และส่งสัญญาณชัดเจนแล้วในประเทศไทยจนติดอันดับ 5 ของโลกในปี 2544 ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริสุทธิ์สูงสุด คิดเป็นมูลค่าที่ใช้จ่ายเพื่อการดื่มสูงถึง 1.5 แสนล้านบาท (องค์การอนามัยโลก, 2547) และที่สำคัญเป็นอันดับ 1 ในอาเซียน (รายงานศูนย์วิจัยปัญหาสุราจากธนาคารกรุงไทย, 2550) อีกทั้งวงการแพทย์ยอมรับว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของโรคมมากกว่า 60 ชนิด รวมถึงปัญหาสุขภาพจิต และเป็นปัจจัยเสี่ยงสุขภาพสำคัญอันดับ 3 ของคนไทย รองจากเพศสัมพันธ์ไม่ปลอดภัย และการบริโภคยาสูบ จากการสำรวจพบว่ามีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มสุรา 14.9 ล้านคนหรือร้อยละ 29.3 โดยผู้ชายยังคงดื่มมากกว่าผู้หญิง คิดเป็นประมาณกว่า 6 เท่า และที่น่าเป็นห่วงคือ กลุ่มเยาวชนมีอัตราดื่มสุราสูงถึงร้อยละ 21.9 สำหรับกลุ่มวัยทำงานมีอัตราการดื่มมากกว่ากลุ่มอื่นคือร้อยละ 34.4 นอกจากนี้พบว่าผู้ที่ปัจจุบันไม่ดื่มแล้ว แต่ในอดีตเคยดื่มมี 3.8 ล้านคนหรือร้อยละ 7.5 ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (สำนักสถิติแห่งชาติ, 2550: 9)

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสียต่อตัวผู้ดื่มเองทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นดื่มมากหรือน้อย ดื่มบ่อย หรือนานๆ ครั้ง และตัวผู้ดื่มเองที่ต้องสูญเสียเงิน เวลา และขาดสติ อีกทั้งพบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว และพบว่าส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 25-85 (บุญเสริม หุตะแพทย์, 2546) ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะกระตุ้นให้ร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือทำร้ายร่างกายได้ การใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นได้โดยทั้งผู้หญิงและผู้ชาย มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อที่มีส่วนขึ้นำการใช้ความรุนแรงที่เชื่อมโยงกับการเมาสุรา และการใช้ความรุนแรงต่อจิตใจจากปัญหาชู้สาว นอกจากนี้ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศ 45% ถูกทำร้ายจากเหตุเมาเหล้า และคดีอาญาที่เกี่ยวกับเพศ เช่น ถูกข่มขืน ก็มาจากเหตุเมาเหล้าขาดสติยับยั้งชั่งใจถึง 35% (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะ, 2551) ซึ่งสิ่งเหล่านี้กลับมิได้ส่งผลให้ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงแต่อย่างใด เงื่อนสำคัญที่ทำให้ปัญหาขยายตัว คือหาซื้อได้ง่ายอายุ

เท่าไรก็ได้ เราถูก คนที่ดื่มจำนวนมากคิดว่าตนเองสามารถขับขีรถได้อย่างปลอดภัย การโฆษณากระตุ้นการดื่มยังเข้าถึงคนทุกเพศ ทุกวัยได้อย่างเข้มข้น มาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขาดการบังคับใช้จริงจัง แม้รัฐบาลได้มีมาตรการต่างๆ ออกมาควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิเช่น จำกัดช่วงเวลาและช่องทางการจัดจำหน่าย จัดตั้งโครงการรณรงค์เหล้าของรัฐบาลที่ดำเนินการมาโดยตลอด การปิดสถานบันเทิงเร็วขึ้น การจำกัดอาณาเขตสถานบันเทิง ตลอดจนการปรับเปลี่ยนภาษีสุรา เป็นต้น ที่สำคัญสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังมีบทบาทสูง ในโอกาสสังสรรค์ทางสังคม และการสร้างความสนิทสนมกลมเกลียวของผู้คนในโอกาสต่างๆ ตลอดจนยังมีความสำคัญในงานประเพณีและงานเทศกาลต่างๆ (<http://www.thaihealth.or.th>)

ในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังปรากฏส่วนที่ขาดด้านต่าง ๆ อยู่มากมาย แต่ที่เห็นได้ชัดคือกลุ่มประชาชนเป้าหมาย (Target Groups) พบว่าได้รับความสนใจ การตระหนักรู้และจำกัดเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งมักจะถูกเน้นไปที่กลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา กลุ่มเยาวชนในเขตเมืองใหญ่ แต่กลุ่มผู้ด้อย ขาดโอกาสทางการศึกษาและ หรือมีสถานะทางสังคมที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ รัฐบาลไม่ได้มีมาตรการที่รัดกุมที่จะดูแลป้องกันเท่าที่ควร ทั้งๆที่เป็นกลุ่มที่มีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวงกว้างและมีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลุ่มคนไทยเหล่านี้ ที่มีการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากจนน่าเป็นห่วง ก่อเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น ที่ถูกละเลยและมองข้ามจากสังคม อีกทั้งยังขาดและด้อยโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ และประสบปัญหาสุขภาพต่างๆ ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งขณะนี้ทั้งทางองค์กรของรัฐและเอกชนยังไม่มีกลไกที่จะดูแลกลุ่มเหล่านี้ได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความจำเป็นในการศึกษาสำรวจถึงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มประชากรผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ เนื่องจากยังขาดข้อมูลการวิจัยสำรวจในประเทศอยู่ โดยทำการศึกษาเจาะจงในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชากรผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอำเภอปราณบุรีมีโรงงานทั้งขนาดเล็กขนาดใหญ่รวมมากกว่า 150 โรงงาน (สำนักงานกรมแรงงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2550) อีกทั้งผู้วิจัยสามารถเข้าไปศึกษาได้สะดวกเนื่องจากมีภูมิลำเนาอยู่ที่นี่ ข้อมูลเกี่ยวกับอุบัติเหตุทั้งการบาดเจ็บและตายของอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในปี 2550 จากสถานีตำรวจภูธรอำเภอปราณบุรี (สถานีตำรวจภูธรอำเภอปราณบุรี, 2550: เอกสาร ไม่เผยแพร่) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาทะเลาะวิวาทมากเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 คือการเกิดอุบัติเหตุรถชน รถเฉี่ยว โดยเฉพาะประชาชนผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากการเผลอ กินดื่มหลังเลิกงานกันเป็นประจำ อีกทั้งข้อมูลของมูลนิธิสว่างแผ่ไพศาล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี 2550 (มูลนิธิสว่างแผ่ไพศาล,

2550: เอกสารไม่เผยแพร่) ที่พบว่ากลุ่มจำนวนมากที่เกิดอุบัติเหตุในเขตอำเภอปรางบุรี มักเป็นกลุ่มวัยแรงงานที่ทำงานในโรงงาน จากการเข้าไปสำรวจโรงงานเบื้องต้นอย่างเฉพาะเจาะจง ในกลุ่มโรงงานผลิตสับประรดกระป๋องในเขตเทศบาลอำเภอปรางบุรี จากการซักถามผู้จัดการแผนกฝ่ายบุคคลได้ข้อมูลว่าขณะปฏิบัติงานปกติแผนกที่ผู้ทำงานมักจะประสบอุบัติเหตุระหว่างทำงานมากที่สุดคือ ฝ่ายผลิตเนื่องจากต้องมีการเกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องจักรควบคุมในการทำงานมากกว่าแผนกอื่น ด้วยเหตุนี้หากผู้ปฏิบัติงานในโรงงานมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เสี่ยง จนเป็นผลเสียกระทบต่อการปฏิบัติงานด้วยแล้ว ย่อมเกิดปัญหาต่อตนเองและผู้อื่นตามมามากมาย ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาค้นคว้าหาสาเหตุและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ ที่ยังคงเป็นปัญหาเดิมๆ ในท้องถิ่น และทำความเข้าใจต่อการดื่มในปัจจุบันที่จะส่งผลหรืออาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม เป็นต้น

การวิจัยครั้งนี้ สามารถทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบันของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม และเพื่อใช้เป็นข้อมูลแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการรับผิดชอบ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษา ไปจัดทำข้อเสนอแนะต่อการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ในการป้องกัน การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานให้เป็นรูปธรรมต่อไป

คำถามในการวิจัย

1. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋องเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้าง ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง
3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋องเป็นอย่างไร รุนแรงมากน้อยแค่ไหน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ว่าเป็นอย่างไร ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ขนาดของการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

1.2 รูปแบบของการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พิจารณาจากความถี่ของการดืม ชนิดของเครื่องดืม โอกาสในการดืม และสถานที่ดืม

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ดังต่อไปนี้

- ปัจจัยนำ ได้แก่ คุณลักษณะทางประชากรและสังคม ทิศนคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

- ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ กฎระเบียบของโรงงาน และมาตรการลงโทษผู้ที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในโรงงาน

- ปัจจัยเสริม ได้แก่ พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว และพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท

3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ที่มีต่อ

- สุขภาพ และจิตใจ

- การทำงาน

- ฐานะทางเศรษฐกิจ

- ความสัมพันธ์ในครอบครัว

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยนำ (Predisposing Factor) ได้แก่ คุณลักษณะทางประชากรและสังคม ทิศนคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factor) ได้แก่ กฎระเบียบของโรงงาน และมาตรการลงโทษผู้ที่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในโรงงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factor) ได้แก่ พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว และพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1.1 ปัจจัยนำ ได้แก่ คุณลักษณะทางประชากรและสังคม ที่สนใจต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ และการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

1.2 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ กฎระเบียบของโรงงาน และมาตรการลงโทษผู้ที่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในโรงงาน

1.3 ปัจจัยเสริม ได้แก่ พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เครื่องดัดแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดัดที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน 60% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถดัดได้ เป็นเกณฑ์สากลทั่วไป เช่น สุรากลั่น เบียร์ ไวน์ วิสกี้ บรั่นดี และกระแฉะ

2. พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ หมายถึง การดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของบุคคล โดยพิจารณาจาก ความถี่ของการดัด ชนิดของเครื่องดัด บุคคลที่ดัดด้วยเป็นประจำ โอกาสในการดัด และสถานที่ดัด โดยสรุปเป็นพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ดังนี้

- ไม่ดัด หมายถึง ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ทุกประเภทเลย

- **ดื่มนานๆ ครั้ง** หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการดื่มไม่สม่ำเสมอ กำหนดระยะเวลาแน่นอนไม่ได้ (อย่างมากไม่เกิน 4 วันต่อเดือน)

- **ดื่มนานกลาง** หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการดื่มสม่ำเสมอ อย่างน้อยอยู่ระหว่าง 2 - 4 วันต่อสัปดาห์

- **ดื่มมาก** หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน หรือเกือบทุกวัน อย่างน้อย 5 วันต่อสัปดาห์ขึ้นไป

3. **ฐานะทางเศรษฐกิจ** หมายถึง สภาพความคล่องตัวในการใช้จ่ายต่อเดือนของตนเองหรือครอบครัว เป็นไปแบบใด โดยพิจารณาว่าอยู่ในสภาพ พอใช้แต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ พอใช้มีเงินเหลือเก็บ ไม่พอใช้แต่ไม่กู้ยืม หรือไม่พอใช้และต้องกู้ยืม

4. **ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ** หมายถึง ระดับภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของการทำงานในโรงงาน จำแนกเป็น ลูกจ้างรายวัน พนักงานหรือลูกจ้างประจำ กลุ่มพนักงานฝ่ายบริหาร

5. **ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์** หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นไปในทิศทางใด เห็นด้วย ไม่แน่ใจหรือไม่เห็นด้วย โดยพิจารณาแบ่งเป็น 3 มิติคือ

- ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสุขภาพร่างกาย จิตใจ และการทำงาน
- ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับความสัมพันธ์ในครอบครัว
- ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน

6. **การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์** หมายถึง ความรู้สึกจากการได้รับทราบโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากที่ต่างๆ เป็นไปในทิศทางใด เห็นด้วย ไม่แน่ใจหรือไม่เห็นด้วย โดยพิจารณาแบ่งเป็น 3 มิติคือ

- ความรู้สึกและการให้ความสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ในทางที่ดื่มมากขึ้นหรือน้อยลง

- ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีคุณค่าต่อสังคมไทยหรือไม่ ในทางที่มีประโยชน์หรือไม่ประโยชน์ต่อสังคม

7. **กฎระเบียบของโรงงาน** หมายถึง นโยบาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ทางโรงงานได้ตั้งไว้ และแจ้งให้ทราบแล้ว เพื่อให้พนักงานปฏิบัติตาม

8. **พฤติกรรมการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว** หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของบุคคลในครอบครัวคนใดคนหนึ่งหรือหลายคน ซึ่งประกอบด้วย บิดา มารดา ญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ในแง่ของลักษณะการดื่ม ความถี่ของการดื่ม บุคคลที่ดื่มด้วย และการชักชวนให้ร่วมดื่มด้วยในครอบครัว

9. พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นประจำของเพื่อนสนิท หมายถึง การดืมเครื่องดืมที่มีแอลกอฮอล์ ของเพื่อนสนิทที่คบค้าสมาคมด้วย ทั้งสังคมในที่ทำงานและนอกที่ทำงาน ในปัจจุบัน ในแง่ของลักษณะการดืม ความถี่ของการดืม โอกาสในการดืม และการชักชวนให้ร่วมดืมด้วย

10. ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ หมายถึง เหตุการณ์ภายหลังจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่เคยเกิดขึ้นและผลเสียต่อผู้ดืม ทั้ง 4 ด้าน คือ ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ และจิตใจ ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อการทำงาน ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ และผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยแบ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำหรือเคยเกิดนานๆครั้ง และไม่เคยเกิดเหตุการณ์เลย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาทั้งผู้ที่ดืมและไม่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ทั้งชายและหญิงที่เป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ในเขตเทศบาลอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบความคิดการวิจัย ในการอธิบายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประคระป่อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย
  - 1.1 ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
  - 1.2 ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
  - 1.3 ขนาดและความรุนแรงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
  - 1.4 นโยบายควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
  - 1.5 สาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
  - 1.6 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

1. สถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย

1.1 ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” มีการใช้คำเรียกที่แตกต่างกัน เช่น เหล้า น้ำเมา และมีการอธิบายให้ความหมายไว้หลากหลายความคิด ดังนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2530 ได้ให้ความหมายของ “แอลกอฮอล์” ว่า คือ สารอินทรีย์ชนิดหนึ่งลักษณะเป็นของเหลวใส มีกลิ่นฉุน ระเหยง่าย มีจุดเดือดที่ 78.58 องศาเซลเซียส ชื่อเต็มคือเอทิลแอลกอฮอล์ โดยปกติเกิดจากการหมักสารประเภทแป้ง หรือน้ำตาลผสม

ยีสต์ ซึ่งมักเรียกกันว่า แป้งเชื้อหรือเชื้อหมักเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุราและเมรัยทุกชนิด เมื่อคั่วเข้าไปจะทำให้เกิดอาการมึนเมา ใช้ประโยชน์เป็นตัวทำละลายและเป็นเชื้อเพลิง

สมภพ เรื่องตระกูล (2536: 112) อธิบายความหมายคำว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ว่าเป็นยาหรือสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท เมื่อมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากๆ จะเกิดอาการทางจิต เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีความผิดปกติที่ระบบประสาทส่วนกลาง

นันทริยา วิสุทธิภักดี (2545: 11) สุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ ในปริมาณที่สามารถนำมาบริโภคได้ ซึ่งได้แก่ เบียร์ ไวน์ วิสกี้ บรั่นดี เหล้า กระแช่ และสุราชนิดต่างๆ

ตามพระราชบัญญัติสุรา 2493 ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “สุรา” ว่าหมายถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับสุรา หรือสิ่งซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว ทำให้สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา และเนื่องจากการที่เหล้าที่ระบุตามความหมายนี้สามารถนำไปปรุงแต่งให้เป็นสินค้าประเภทอื่นได้ จึงมีการวางหลักเกณฑ์สิ่งที่เป็สุรา ได้ดังนี้ (อ้างถึงในบุญเสริม หุตะแพทย์, 2546: 9)

1) สุรา เป็นวัตถุหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ กล่าวคือ สุราเป็นส่วนผสมหรือสิ่งที่มีธาตุแอลกอฮอล์ผสมอยู่ ถ้าไม่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ก็ไม่เป็นสุรา

2) เครื่องดื่มที่สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับสุรา กล่าวคือ ต้องเป็นเครื่องดื่มที่คนเราสามารถดื่มกินได้โดยไม่มีรสขมขื่น เผ็ดร้อนจนดื่มไม่ได้ หรือเมื่อดื่มกินแล้วไม่เป็นพิษต่อร่างกาย ฉะนั้นส่วนผสมของแอลกอฮอล์ที่จะเป็นสุราตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นแอลกอฮอล์ชนิดบริโภคได้ ถ้าเป็นแอลกอฮอล์ชนิดบริโภคไม่ได้ ไม่เรียกว่าสุรา เพราะถ้าผสมแอลกอฮอล์ชนิดที่เป็นพิษต่อร่างกาย ถือว่าดื่มกินไม่ได้

3) สิ่งที่ดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อนำไปผสมกับน้ำหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกัน ซึ่งหมายถึง สุราบางชนิดมีแรงแอลกอฮอล์สูง เมื่อดื่มกินแล้วจะให้โทษ หรือเป็นอันตรายต่อร่างกาย ทำให้ปากหรือลำไส้พอง เป็นคัน แต่เมื่อนำไปผสมกับของเหลวชนิดอื่นๆ เช่น ไซดา น้ำอัดลม แล้วดื่มกินได้

ในที่นี้กล่าวได้ว่า สุรา หรือเหล้า หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน 60% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถใช้ดื่มได้ (เป็นเกณฑ์กำหนดของสากลทั่วไป แต่คนไทยครอบคลุมถึงปริมาณไม่เกิน 80%) และเนื่องจากในเครื่องดื่มนั้นมีวัตถุผสมหรือแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสมอยู่ จึงสามารถทำให้มึนเมาได้ ซึ่ง

ระดับของความมีนัยนี้ขึ้นอยู่กับระดับและปริมาณส่วนผสมของแอลกอฮอล์ (อดิสรณ์ หลายชูไทย และคณะ, 2544) ในงานวิจัยนี้จึงเรียกรวมว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์”

1.2 ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มีการแบ่งประเภทของสุราไว้ 2 ประเภทดังนี้ คือ

1. สุราแช่ หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่น และให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรีด้วย สำหรับสุราแช่ได้มีการกำหนดชนิดไว้ในกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดชนิด ของสุราและอัตราภาษีสุรา พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 21 มกราคม 2546 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กล่าวถึงสุราแช่ไว้ 4 ชนิด ได้แก่

1.1 เบียร์ คือสุราแช่ที่ทำจากข้าวมอลต์ ดอกฮอปหรือข้าว

1.2 ไวน์และสปาร์กกลิ้งไวน์ ทำจากองุ่นเขียว หรือองุ่นแดง

1.3 สุราแช่พื้นเมือง ได้แก่สุราที่ไม่ได้กลั่น ซึ่งทำจากวัตถุดิบจำพวก น้ำตาล หรือข้าว เช่น กะแช่ อุ สาโท และหากทำจากผลไม้ชนิดอื่น จะต้องระบุชนิดของสุรานั้นๆ ต่อท้าย เช่น ไวน์สับปะรด ไวน์มังคุด

1.4 สุราแช่อื่นๆ คือสุราแช่แล้วผสมกับสุรากลั่นหรือแอลกอฮอล์ ให้มีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ แต่ไม่เกิน 23 ดีกรี เช่น ไวน์อย่างแรง เซอร์รี่ พอร์ตไวน์ เป็นต้น

2. สุรากลั่น หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรีด้วย นอกจากนี้ได้มีการกำหนดชนิดของสุรากลั่นเป็น 5 ชนิด ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 46 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 และกฎกระทรวง เรื่องกำหนดชนิดของสุรา พ.ศ. 2546 ดังนี้

2.1 ชนิดสุราสามทับ คือ สุรากลั่นที่มีแรงแอลกอฮอล์ตั้งแต่ 80 ดีกรีขึ้นไป

2.2 ชนิดสุราขาว คือ สุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี

2.3 ชนิดสุราผสม คือ สุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับมาปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี เช่น เชียงขุน หงส์ทอง แสงทิพย์

2.4 ชนิดสุราปรุงพิเศษ คือสุรากลั่นที่ใช้สุราสามทับมาปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี เช่น แม่โขง

2.5 ชนิดสุราพิเศษ คือ สุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยใช้กรรมวิธีพิเศษ มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ก. ประเภทวิสกี คือ สุราที่กลั่นจากธัญพืช เช่น ข้าวมอลต์ ข้าว ข้าวโพด มีการเก็บบ่มน้ำสุราอย่างน้อย 2 ปี ก่อนปรุงแต่งออกจำหน่าย หรือบรันดี คือสุราที่กลั่นจากไวน์องุ่น และรัม คือ สุราที่กลั่นจากน้ำตาล หรือกากน้ำตาล

ข. ประเภทเกาเหลียง เชียงซุน บ๊วยก๊วยโล่ว หรือสุราแบบจีนอย่างอื่น

นอกจากสุราแช่และสุรากลั่นทั้งสองชนิดนี้แล้ว ยังมีสุราเถื่อน (เหล้าเถื่อน) และสุราปลอมที่เกิดขึ้นในสังคมบ้านเรา เหล้าเถื่อนไม่มีมาตรฐานอะไรแน่นอนแล้วแต่ผู้ผลิตแต่ละรายจะทำได้กันไป ทั้งในด้านวัตถุดิบ เครื่องมือและเทคนิค และมักมีข่าวเสมอว่า เหล้าเถื่อนใช้สารมีพิษ เช่น ยากำจัดศัตรูพืช ยาฆ่าแมลง เป็นสารเร่งหรือปรุงแต่งกลิ่นหรือรสชาติ อีกทั้งไม่เน้นเรื่องคุณภาพ และความปลอดภัย แต่จะเน้นเรื่องสี กลิ่น รส ผลากขวด ฝาขวดให้คล้ายคลึงสุราแท้ที่ต้องการปลอมแปลง ดังนั้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดนี้จึงไม่มีคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยแต่อย่างใด มีผู้ได้รับโทษจากการดื่มเหล้าเถื่อนนี้มาก เช่น มีอาการพิษการ อวัยวะเสื่อม หูหนวก ตาบอด และตาย เป็นต้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดนี้จึงนับว่าเป็นที่อันตรายอย่างยิ่งสำหรับผู้ดื่ม

● ความแรงของเหล้า ทรงเกียรติ ปิยะกะ (2542: 88-90) กล่าวว่าตามหลักสากลทั่วไปคำว่า 1 คริงก์ (drink) นั้นหมายถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ 12 กรัมซึ่งเทียบเท่ากับเบียร์ (3.6% เอทานอล) ขนาด 12 ออนซ์ (1 ออนซ์ เท่ากับ 30 มิลลิตร) 1 กระป๋อง หรือวิสกี 80 ดีกรี (40% เอทานอล) 1 ออนซ์ (30 มิลลิตร) ส่วนคำว่า “ดีกรี” หมายถึงความเข้มข้นของจำนวนแอลกอฮอล์ที่มีอยู่ในเหล้าชนิดนั้นๆ เช่น เหล้า 100 ดีกรี หมายถึง เหล้าที่มีแอลกอฮอล์ 100 ส่วนผสมน้ำ 100 ส่วน เหล้า 80 ดีกรี หมายถึง เหล้าที่มีแอลกอฮอล์ 80 ส่วนผสมน้ำ 100 ส่วน โดยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดมีดีกรีแอลกอฮอล์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการวัดปริมาณแอลกอฮอล์จึงไม่ได้วัดจากปริมาณการดื่มเท่านั้น หากต้องพิจารณาจากประเภทของเครื่องดื่มซึ่งมีความแรงของแอลกอฮอล์แตกต่างกัน เช่น เบียร์ 3.5-6 ดีกรี น้ำตาลเมา กระแช่ ไวน์ 8-12 ดีกรี เหล้าโรง 28 ดีกรี เหล้าผสมเช่น แม่โขง แสงโสม 35-40 ดีกรี เหล้าขาว 40ดีกรี วิสกี้ บรันดี วอดก้า 40-55 ดีกรี โดยทั่วไปได้มีการกำหนดอย่างคร่าวๆสำหรับชาวเอเชียว่าผู้ชายที่ดื่มน้ำคือ ผู้ที่ดื่ม 4 คริงก์ต่อวันและผู้หญิงที่ดื่มน้ำคือผู้ที่ดื่ม 3 คริงก์ต่อวัน

1.3 ขนาดและความรุนแรงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัญหาแอลกอฮอล์ถือเป็นปัญหาหลัก 3 ลำดับแรก ที่สร้างภาระให้กับสังคมไทยรองจากปัญหาทางเพศ และมีปัญหามุหรืตามมาเป็นลำดับที่สาม การที่จะวางแผนออกแบบนโยบายและมาตรการต่างๆเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ทำได้ โดยต้องทำความเข้าใจกับสถานการณ์การ

บริโภคร่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศ พัฒนาการและกระบวนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย โดยศึกษาข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1.3.1 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยในระดับโลก

ข้อมูลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยในระดับโลก จากฐานข้อมูลองค์การอนามัยโลกปรับปรุงล่าสุดปี 2547 (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง, 2549: 7-8) ปรากฏว่าประเทศไทยถูกจัดอยู่ที่อันดับ 40 ในปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) ในภาพรวมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท โดยมีปริมาณการบริโภค 8.47 ลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อคนต่อปี ซึ่งหากแยกประเภทแล้วคนไทยบริโภคสุรากลั่น (spirit) 7.13 ลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อคนต่อปี จัดอยู่ที่อันดับที่ 5 ของโลก บริโภคเบียร์ 1.31 ลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อคนต่อปี จัดอยู่ที่อันดับที่ 85 ของโลก ทั้งนี้ระบุว่าคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 0.26 ลิตรต่อคนต่อปี ในปี พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) และเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ จนถึง 8.47 ลิตรต่อคนต่อปี ในปี พ.ศ. 2547 (ค.ศ. 2004) นั่นคือเพิ่มขึ้น 33 เท่าในเวลา 43 ปี ข้อสังเกตที่สำคัญ คือ อันดับโลกของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยเพิ่มขึ้นทุกประเภท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ถึง 2544 การที่ประเทศไทยติดอันดับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สูง เป็นเพราะคนไทยมีการดื่มสุรากลั่น (Spirits) ในปริมาณที่สูงมาก จนกลายเป็นฐานส่งให้ประเทศไทยติดอันดับการดื่มสุราในภาพรวมทั้งหมด

1.3.2 ข้อมูลความชุกของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

จากฐานข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ขององค์การอนามัยโลก ร่วมกับองค์การอาหารและเกษตรศาสตร์ (FAO) (FAO, 1998) พบว่าอัตราการบริโภคเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในปี 2546 ปริมาณการบริโภคต่อคนต่อปีเฉลี่ย 58 ลิตร เพิ่มจากปี 2532 ที่มีปริมาณบริโภคเฉลี่ย 20.2 ลิตรต่อคนต่อปีเกือบ 3 เท่าตัว เฉพาะอัตราการบริโภคเบียร์สูงกว่า 8 เท่าตัว จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2546 พบคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์จำนวนกว่า 18 ล้านคน (WHO, 2004) คาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกเพศและทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะการขยายตัวในกลุ่มวัยรุ่นนับว่าน่ากลัวมาก

ข้อมูลการสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550 พบว่ามีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มสุรา 14.9 ล้านคนหรือร้อยละ 29.3 โดยผู้ชายยังคงดื่มมากกว่าผู้หญิง คิดเป็นประมาณกว่า 6 เท่า และที่น่าเป็นห่วงคือ กลุ่มเยาวชนมีอัตราดื่มสุราสูงถึงร้อยละ 21.9 นอกจากนี้ข้อมูลรายงานสถานการณ์สุรา ประจำปี พ.ศ. 2551 (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, 2551: 9-13) สำหรับกลุ่มวัยทำงานมีอัตราการดื่มมากกว่ากลุ่มอื่นคือร้อยละ 34.4 นอกจากนี้พบว่าผู้ที่ปัจจุบันไม่ดื่มแล้ว แต่ในอดีตเคยดื่มมี 3.8 ล้านคนหรือร้อยละ 7.5 ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป แต่ทั้งนี้สำหรับข้อมูลพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การนำไปใช้หรือ

เปรียบเทียบกับข้อมูลการสำรวจในปีที่ผ่านมา ต้องใช้ความระมัดระวังที่จะสรุปว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง ทั้งในภาพรวมหรือการแบ่งตามเพศ กลุ่มอายุ เขตการปกครอง ฯลฯ เนื่องจากเก็บข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงเข้าพรรษา เป็นช่วงที่คนไทยดื่มน้อยกว่าปกติ (อาจมีผลทำให้การตอบข้อมูลต่ำกว่าความเป็นจริง) ซึ่งในการสำรวจ 4 ครั้งก่อนหน้านี้ (ในปี 2539, 2544, 2547 และ 2549) เก็บข้อมูลในช่วงที่ไม่ใช่ช่วงเข้าพรรษา ทั้งนี้เนื่องมาจากในปี 2550 นี้สำนักงานสถิติเพิ่มขนาดตัวอย่างจากปีละประมาณ 40,000 คนเป็น 80,000 คน เพื่อให้เป็นตัวแทนจังหวัดได้ จึงทำให้ต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่า ทำให้จำเป็นต้องเก็บในช่วงเข้าพรรษา เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มโดยการดูเปรียบเทียบข้อมูลปี พ.ศ. 2539, 2544 และ 2547 พบว่าเพศชายมีความชุกของการดื่มที่คงที่ ส่วนเพศหญิงมีสัดส่วนความชุกของการเป็นคนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูงขึ้นจากปี 2539 ร้อยละ 8.1 เป็นร้อยละ 9.8 ในปี 2544 และเป็นร้อยละ 10.3 ในปี 2547 ของเพศหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป แนวโน้มอายุของผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์ ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2547 พบว่า กลุ่มอายุ 25 – 59 ปี ดื่มมากที่สุด รองลงมา คือกลุ่มอายุ 15 – 24 ปี โดยเพศชายมีอัตราการดื่มสุราฯ สูงกว่าเพศหญิงในทุกกลุ่มอายุ แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มสุราฯ พบว่าทั้งชายและหญิง มีอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มสุราฯ เร็วขึ้น นั่นคือเฉลี่ยอายุประมาณ 20 ปี ส่วนการศึกษาของขงยุทธ ขจรธรรม (2547: 65) พบว่าในช่วงเวลา 7 ปี ตั้งแต่ 2539-2546 กลุ่มผู้หญิงวัย 15-19 ปี ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มจำนวนขึ้นเกือบ 6 เท่า คือจากร้อยละ 1 เป็น ร้อยละ 5.6 และในกลุ่มหญิงที่ดื่มนี้ ร้อยละ 14.1 เป็นกลุ่มที่ดื่มประจำกล่าวคือดื่ม 1 ถึง 2 ครั้งต่อสัปดาห์จนถึงดื่มทุกวัน

เมื่อศึกษาข้อมูลแนวโน้มของความชุกของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแบบแผนการดื่มต่างๆ ในเวลา 11 ปี รวมทั้งหมด 5 การสำรวจ (บัณฑิต ศรไพศาล และคณะ เรียบเรียง, 2551) พบว่าผู้ที่มียุติกรรมการดื่มประจำเพิ่มขึ้น ขณะที่ผู้ที่มียุติกรรมการดื่มนานๆ ครั้งลดลง และในกลุ่มที่ดื่มเป็นประจำ มีการย้ายจากการดื่มทุกเดือนเป็นดื่มทุกสัปดาห์และทุกวัน โดยสัดส่วนของผู้ที่ดื่มประจำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.8 ในปี 2539 เป็นร้อยละ 20.0 ในปี 2550 คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ขณะที่สัดส่วนความชุกของผู้ที่ดื่มนานๆ ครั้งลดลงจากร้อยละ 14.6 ในปี 2539 เป็นร้อยละ 9.7 ในปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 34

ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มหากวิเคราะห์เป็นรายภาคในประเทศไทย จะพบว่า เบียร์ เป็นที่นิยมอันดับหนึ่งในทุกภาค ตามมาด้วยเหล้าขาว และเหล้าแดง (หมายถึงสุรากลั่นที่มีสีทั้งหลาย ไม่นับรวมเหล้าขาว) ตามลำดับในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนเหล้าแดงเป็นอันดับสอง และเหล้าขาวเป็นอันดับสามในภาคกลาง ภาคใต้และเขตปริมณฑล สอดคล้องกับการสำรวจข้อมูลประเภทสุราที่นิยมดื่มที่สุด (ตอบได้ประเภทเดียว) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2547 พบว่า เบียร์เป็นที่นิยมอันดับหนึ่ง ร้อยละ 33 ใกล้เคียงกับเหล้าขาว/

เขียงหนุ่ยร้อยละ 32.3 และอันดับสาม คือ เหล้าแดง ร้อยละ 19.7 ของผู้ที่ระบุว่าปกติดื่ม สำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยทั่วประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือนถึงร้อยละ 41 นอกจากนี้ผลวิจัยของสถาบันวิจัยยาเสพติด ร่วมกับสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (www.thaiheald.com) ระบุว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่วัยรุ่นนิยมดื่มได้แก่ สุราต่างประเทศ สุราผสมผลไม้ หรือไวน์คูลเลอร์ เพราะเชื่อว่ามีแอลกอฮอล์น้อย ดื่มแล้วไม่เมา ทั้งนี้ในต่างประเทศได้มีการวิจัยพฤติกรรมการบริโภคสุราผสมผลไม้ หรือ RTD (Ready to Drink) พบว่า เครื่องดื่มประเภทนี้เป็นประตูด่านแรกที่เปิดให้เยาวชนโดยเฉพาะผู้หญิง กลายเป็นผู้ดื่มสุราในที่สุด นอกจากนี้ข้อมูลการตลาดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปี 2548 ประมาณการว่า คนไทยดื่มสุราจ่ายเงินเพื่อซื้อเหล้า 187,000 ล้านบาท เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจหลายแสนล้านบาทต่อปี ที่สำคัญคือ เยาวชนกลายเป็นนักดื่มหน้าใหม่ ด้วยอายุที่ต่ำลงเรื่อยๆ มีปัญหาดังต้องไม่พึงประสงค์ตามมาด้วยการทำแท้ง ดิดเอดส์ปีละหลายหมื่นคน

ทางด้านปัญหาสังคมจากการ “ดื่ม” สะท้อนในรูปทะเลาะวิวาท อาชญากรรม อุบัติเหตุ ปัญหาครอบครัว และการทำงานหย่อนประสิทธิภาพ จากรายงานสถิติคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติช่วงปี 2545-2548 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2549) โดยร้อยละ 45 ของการถูกทำร้ายถึงขั้นเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล และร้อยละ 34.8 ของคดีอาญาเกี่ยวกับเพศเกี่ยวข้องกับการดื่ม นอกจากนี้ผู้ติดสุราเกินครึ่งประสบปัญหาการหย่าร้างและเปลี่ยนงาน อุบัติเหตุ โดยเฉพาะการจราจร พบว่า ผู้บาดเจ็บมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากจำนวน 69,313 คน เป็น 79,692 คน เป็น 94,164 คน เป็น 94,364 คน ตามลำดับ ส่วนจำนวนการตายเพิ่มขึ้นจากปี 2545 ที่มีจำนวน 13,116 ราย เป็น 14,012 รายในปี 2546 แล้วลดลงในปี 2547 จำนวน 13,766 ราย และ 12,858 รายในปี 2548 หมายถึงว่าประเทศไทยมีระบบช่วยเหลือป้องกันการตามหลังจากการบาดเจ็บดีขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องดีแล้วหรือที่เราแก้ไขได้เพียงแก้ตั้งรับปัญหาที่เกิดขึ้น อุบัติเหตุในช่วงเทศกาลสะท้อนวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณีไทย ข้อมูลจากสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า ในช่วงเทศกาลสำคัญของปี คือ ปีใหม่และสงกรานต์ จะมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุการจราจรทางบกมากกว่าช่วงปกติตลอดปี กล่าวคือในช่วงปีใหม่มีผู้เสียชีวิตมากกว่าช่วงปกติถึง 1.7-2.6 เท่า (เฉลี่ย 2.2 เท่า) และในช่วงสงกรานต์มีผู้เสียชีวิตมากกว่าปกติถึง 1.9-2.3 เท่า (เฉลี่ย 2.2 เท่า)

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จากการศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ความรุนแรงในคู่สมรส พบว่า การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว และก่อปัญหาซึมลึกให้เด็กสะสมความรุนแรงในจิตใจและบุคลิกภาพ จากข้อมูล

การศึกษาของบุญเสริม หุตะแพทย์ (2546: 22) เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีความสัมพันธ์กับการทำร้ายคู่สมรส และในกรณีของการทำร้ายทารุณในครอบครัวทั้งหมด พบว่าส่วนใหญ่มีสมาเหตุมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 25-85 ทั้งนี้เนื่องจากสุราและแอลกอฮอล์จะกระตุ้นให้ร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงหรือทำร้ายร่างกายได้

อาจตีความได้ว่า โดยภาพรวมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2539 ถึง 2547 แต่ด้วยการดำเนินการเพื่อควบคุมปัญหาสุราที่เข้มข้นตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา ส่งผลให้ภาพรวมการดื่มลดลงในปี 2549 และ 2550 อาจอธิบายได้ว่า การดำเนินงานอาจทำให้ลดผู้ที่ดื่มมานานๆ ครั้งให้เลิกดื่มได้ แต่ไม่สามารถลดผู้ที่ดื่มเป็นประจำซึ่งมากขึ้นได้

1.4 นโยบายควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

องค์การอนามัยโลกได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรโลกมาตลอดนานนับหลายสิบปี เพื่อให้ประเทศต่างๆ วางกรอบนโยบายสำหรับการควบคุมดังกล่าว แต่เริ่มมาที่มีการเปลี่ยนแปลงให้เกิดแนวทางในการวางนโยบายเพื่อลดปัญหาเกี่ยวเนื่องต่างๆ ของแอลกอฮอล์อย่างจริงจัง เมื่อ พ.ศ. 2518 ที่มีเอกสารนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในมุมมองสาธารณสุขได้ดีพิมพ์ขึ้น ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทั้งทางด้านการสะสมเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นจำนวนมากมาทั่วโลก (อ้างในชยกรณ บุญเรืองศักดิ์, 2550: 18) ดังนั้นองค์การอนามัยโลกได้มีการทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับประสิทธิผลของนโยบายควบคุมแอลกอฮอล์ไว้ในหนังสือ “นโยบายแอลกอฮอล์และสินค้าสาธารณะ” (ALCOHOL POLICY AND THE PUBLIC GOOD) (Bruun et.al., 1975) โดยวิเคราะห์หลักวิธีการจัดเก็บภาษี กลไกราคา การควบคุมอื่นๆ ที่มีผลต่อการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น นโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศที่ผ่านมา จะสะท้อนพัฒนาการของสังคมในการมองและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากสุรา ดังรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 นโยบายและมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของโลก

การศึกษาในหลายประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แสดงให้เห็นว่ามาตรการจำกัดการผลิตและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัญหาเนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง (ชยกรณ บุญเรืองศักดิ์, 2550:18) มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีหลายรูปแบบ เช่น การกำหนดพื้นที่การวางเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านค้า และการฝึกอบรมผู้จัดการและพนักงานขาย เพื่อให้สามารถให้บริการหรือคำแนะนำการดื่มอย่างปลอดภัยแก่ลูกค้า เป็นต้น มาตรการที่เข้มงวดที่สุดคือ การห้ามผลิตและ

บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยสิ้นเชิง ดังที่ปรากฏในประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก เช่น ประเทศบังคลาเทศ มัลดีฟ และซาอุดีอาระเบีย บางประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ และ อินเดีย ให้อำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่หน่วยงานท้องถิ่น ส่วนประเทศปาเลสไตน์อนุญาตให้ประชาชนที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้นที่สามารถบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ โดยประชากรส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 97 นับถือศาสนาอิสลามจึงถูกห้าม ใน ประเทศอิสราเอลมีกฎหมายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เกินร้อยละ 20 ในที่มี กิจกรรมสาธารณะต่างๆ เช่น การแข่งกีฬา สวนสนุก เป็นต้น ประเทศเอกวาดอร์ห้ามการจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบริการสุขภาพและสถานศึกษาทุกแห่ง ในขณะที่ประเทศอียิปต์ อนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะในโรงแรมหรือสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เท่านั้น

นอกจากนี้สมาคมแพทยอเมริกัน (American Medical Association, n.d.) ได้ เสนอทางเลือกในการลดปัญหาแอลกอฮอล์ที่น่าสนใจ ดังนี้ (อ้างในทรงเกียรติ ปิยะกะ, 2542: 72-80)

1) การควบคุมสุราในสถานศึกษา ผู้บริการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องยอมรับ นโยบายแบบรวบยอด (ป้องกัน แทรกแซงและบังคับ และสนับสนุนการบริการ) การห้ามสุราในทุก สถานการณ์ การห้ามโฆษณาและรับซื้อสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์ ห้ามนำผลิตภัณฑ์สุราไปไว้บน เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น

2) การควบคุมเชิงบรรทัดฐานในสังคม ต้องมีการรณรงค์ต่อต้านการโฆษณา การควบคุมสถานบริการ บาร์ จำกัดการบริการสุราในเทศกาลรวมทั้งการเลี้ยงฉลองต่างๆ ความ สัมผัสใจของพ่อค้าที่ไม่จำหน่ายสุราแก่เด็ก คนที่มาช้าจาก ลดการส่งเสริมการขายภายในร้าน ไม่ โฆษณาหรือวางสุราเพื่อจำหน่ายอย่างเปิดเผยจนเกินไป เป็นต้น

3) การควบคุมสื่อ ชุมชน องค์การ โดยห้ามการโฆษณาสุรา เรื่องราวเกี่ยวกับ สุรา จำกัดภาพลักษณ์ที่มีสุรา ต้องพรรณนาหรืออวดอ้างถึงสุราอย่างรับผิดชอบ ป้ายเตือน การ ปฏิเสธการดื่มในชั่วโมงแห่งความสุข และ โอกาสพิเศษ เป็นต้น

4) การบังคับใช้ทางกฎหมาย โดยตรวจสอบแหล่งขายสุรา ไปอนุญาตการขาย การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้อง เป็นต้น

5) การควบคุมพื้นที่อื่นๆ เช่น จำกัดการขายและการบริโภคให้อยู่ในพื้นที่ที่ แน่นนอน จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่ำ หรือไม่มีแอลกอฮอล์ผสม ห้ามการโฆษณา และมีพื้นที่ ที่ปลอดสุรา ห้ามให้สุราเป็นของขวัญ ห้ามดื่มสุราในที่ทำงาน เป็นต้น

6) การควบคุมการเข้าถึง ได้แก่ จำกัดอายุผู้ซื้อ จำกัดอายุผู้ดื่ม การลงทะเบียน การซื้อ ห้ามผู้เยาว์เข้าสถานบริการทุกประเภท จำกัดอายุสำหรับการเข้าโรงแรม ขยายการควบคุม โดยใช้ใบอนุญาตจำกัดระดับชั้น/ประเภทสุรา ควบคุมระบบการกระจายสุรา วันเวลาที่จำหน่ายสุรา

ประเภทของสุรากับแหล่งจำหน่าย เช่น ประเภทจำหน่ายได้ในทุกสถานที่ในร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า และการจำหน่ายในสถานบริการ ผับ บาร์ (Off-on premise) มีกฎระเบียบสำหรับผู้ให้บริการสุรา ประกาศห้ามดื่มสุราในวันสำคัญๆ และวันเทศกาลต่างๆ ห้ามการจำหน่ายสุราผ่านเครื่องอัตโนมัติหรืออินเทอร์เน็ต ห้ามส่งสุราที่บ้าน (Ban home delivery) ห้ามจำหน่ายในสถานีน้ำมัน (sales as gas station) เป็นต้น

7) การควบคุมสุรด้วยราคา ได้แก่ ขึ้นภาษี เพิ่มค่าธรรมเนียมใบอนุญาต จำกัดการจำหน่ายในชั่วโมงแห่งความสุข ห้ามการจำหน่ายแบบพิเศษ เช่น ชี้อ 2 แกรม 1, เพื่อสุขภาพสตรี เป็นต้น

8) การควบคุมการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย มีป้ายฉลากเตือน จำกัดสาระหรือเนื้อหาของการโฆษณา จำกัดวัน-เวลาออกอากาศทางวิทยุ โทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง การตีพิมพ์ด้วยสื่อต่างๆ ป้ายโฆษณา การสนับสนุนรายการในรูปแบบต่างๆ เช่น การกีฬา การศึกษา การบริจาค การนำเครื่องหมายสุราติดบนเครื่องแต่งกาย หมวก เสื้อผ้า และอื่นๆ การอุปถัมภ์รายการวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

1.4.2 นโยบายและมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

วิวัฒนาการนโยบายการควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทยบัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ (2548: 3) กล่าวว่าอาจมองได้เป็นแนวคิดใหญ่ๆ 3 แนวคิดด้วยกัน คือ **แนวคิดแรก** เน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายสุราเพื่อประโยชน์ของรัฐ **แนวคิดที่สอง** เริ่มเน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายควบคุมอุปทาน และควบคุมผลกระทบอุบัติเหตุจราจร **และแนวคิดที่สาม** เป็นการเน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาสุราเพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม ในปี พ.ศ. 2475 นโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทยมีการกำหนดขึ้น และเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามสถานการณ์เรื่อยมาในประวัติศาสตร์ ซึ่งสะท้อนพัฒนาการของสังคมในการมองและแก้ไขปัญหาอันเกี่ยวเนื่องจากสุรา แม้จะมีกฎควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกมามากมาย เช่นกฎกระทรวง ออกตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ควบคุมกระบวนการผลิตและจำหน่ายสุราในประเทศไทย กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาขายสุรา อย่างไรก็ตามพบว่าในประเทศไทยยังไม่มีมีการประเมินว่ามาตรการใดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการควบคุมและลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนในต่างประเทศ พอจะสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1.4.2.1 นโยบายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ในประเทศไทยนโยบายแอลกอฮอล์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดจากการดื่ม มุ่งไปที่ประชากรเพื่อควบคุมพฤติกรรมการดื่ม (Population-based policies) (www.thaihealth.com) ได้แก่

1. การกำหนดภาษีอากร การจำกัดการเข้าถึงสุรา การกำหนดอายุขั้นต่ำในการดื่ม

2. นโยบายที่มุ่งไปที่ปัญหาเฉพาะส่วน (Policies targeted at particular problems)

2.1 ห้ามเมาแล้วขับ กฎหมายต่อต้านการดื่มแล้วขับเพื่อจำกัดนักดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในเลือด (Blood alcohol limit for drivers: BAC) ในประเทศไทยพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขับขีรถในขณะที่เมาสุรา หรือของเมาอย่างอื่น” และกระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาออกกฎกระทรวงบังคับใช้กับผู้เสพสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีเมาแล้วขับรถ โดยกำหนดให้มีการตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขีรถ หากตรวจพบปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายเกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ซึ่งเปรียบได้กับการดื่มเหล้าผสมโซดา 2 แก้วหรือดื่มเบียร์ 3 แก้ว จะมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับตั้งแต่ 2,000-10,000 บาท

2.2 ห้ามขายสุราแก่ผู้เยาว์ จากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515 หมวด 5 เรื่องการปฏิบัติต่อเด็ก ข้อ 20 ห้ามมิให้ผู้ใดขายหรือให้สุราหรือบุหรี่ หรือสิ่งเสพติดให้โทษอื่นใดแก่เด็กหรือซังเด็กให้ดื่มสุราหรือสูบบุหรี่ หรือสิ่งให้โทษอื่นใด เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์และกำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนในการขายหรือให้สุราแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งในหลายๆ ประเทศเลือกนโยบายที่มีอิทธิพลต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้า (Economic and commercial interests)

3. นโยบายที่ช่วยเหลือผู้ดื่มระดับบุคคล (Policies to help individual drinkers) เช่น การดูแลรักษาหรือการฟื้นฟูผู้ป่วย

ในประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์การลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นทางการ แต่มีการใช้นโยบาย/มาตรการ การลดอุปสงค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยโดยผ่านการออกกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ประเทศไทยนำมาใช้ส่วนใหญ่ลอกเลียนแบบจากประเทศที่พัฒนาแล้วในอเมริกาและยุโรป ซึ่งส่วนใหญ่เพื่อผลกระทบจากการดื่มสุราเป็นหลัก เช่น มาตรการการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ทางลม

หายใจต่อผู้ขับขี่ยานยนต์ โครงการณรงค์ “เมาไม่ขับ” เป็นต้น และในปัจจุบันเริ่มให้ความสนใจในเรื่องของการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลง เช่น การงดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเวลา 22.00 การห้ามขายสุราให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี โครงการณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” หรือ “เลิกจนเลิกกินเหล้า” เป็นต้น หากแยกนโยบายที่ประเทศไทยนำมาใช้นิยามของ รศ.นพ.ยงยุทธ ขจรธรรม (2547) จะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1 นโยบายควบคุมการหาซื้อและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย 2 มาตรการคือ มาตรการด้านราคาและภาษี และมาตรการจำกัดการเข้าถึงและการซื้อ ในต่างประเทศมีการใช้มาตรการจำกัดความหนาแน่นของแหล่งขาย จำกัดวันและเวลาซื้อขาย จำกัดอายุผู้ซื้อ การอบรมผู้ขายและการรับผิดชอบทางกฎหมายของผู้ขาย แต่ในประเทศไทยนำมาใช้เพียงบางมาตรการเท่านั้น คือ มาตรการห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีซื้อสุรา ซึ่งไทยประกาศใช้เมื่อพ.ศ. 2546 และมาตรการกำหนดระยะเวลาในการขายสุราของร้านค้าปลีกที่กำหนดให้ร้านค้าปลีกสามารถขายสุราได้ตั้งแต่ 06.00น. (ตอนเย็น) – 24.00 น. แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีการละเมิดกฎหมายด้วยการขายให้เด็ก และขายในช่วงเวลาที่กฎหมายห้าม อันเกิดจากการที่ผู้ขายขาดความรับผิดชอบทางกฎหมาย นอกจากนี้ในประเด็นเรื่องการจำกัดความหนาแน่นของแหล่งขาย นโยบายของกรมสรรพสามิตกลับตรงกันข้าม โดยให้การอำนวยความสะดวกกับผู้ประสงค์จะเปิดร้านค้าขายสุราให้สามารถขอใบอนุญาตจากกรมสรรพสามิตได้ภายใน 1 วัน และไม่มีห้ามตั้งร้านค้าใกล้วัด โรงเรียน โรงพยาบาล ร้านค้าปลีกจึงมีอยู่มากมายทั่วทุกหนทุกแห่ง ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกอย่างมาก ที่สำคัญมาตรการทางด้านราคาและภาษี ประเทศไทยยังไม่มีสมัยไหนออกมาแก้ไขได้สำเร็จ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของกรมสรรพสามิตมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างรายได้ให้กับรัฐบาล แต่ไม่มีเจตนาที่จะนำมาใช้เป็นมาตรการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่อย่างใด ปัจจุบันกรมสรรพสามิตได้ลดฐานภาษีผลิตเหล้าลง เพื่อดึงดูดผู้ผลิตเหล้าเถื่อนให้เข้ามาอยู่ในระบบ เพื่อสร้างรายได้ให้รัฐผ่านการเก็บภาษีและควบคุมการผลิตให้ได้มาตรฐาน อย่างไรก็ตามการลดภาษีลงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการผลิตสุราเพิ่มขึ้น ราคาถูกลง มีสุราให้เลือกมากมาย

3.2 นโยบายลดและป้องกันปัญหาสังคมที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเทศไทยเน้นในเรื่องมาตรการการลดอุบัติเหตุทางบกที่เกิดจากการดื่มสุราแล้วขับรถเป็นหลัก มาตรการการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ทางลมหายใจต่อผู้ขับขี่ยานยนต์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ มาตรการตรวจวัดแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล และมาตรการตั้งด่านตรวจผู้ขับขี่ในเขตกรุงเทพมหานคร มาตรการตรวจวัดแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการดื่มสุราเป็นหลัก หรือ

เรียกได้ว่าลดการดัดแปลงไม่ได้ก็ดัดอย่างไรให้น้อยลง ผลการดำเนินการในช่วงแรกไม่ได้ผลเนื่องจากจำนวนเครื่องมือตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์มีไม่เพียงพอ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2547 รัฐบาลได้ทุ่มงบประมาณจัดซื้อเครื่องมือตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์มาใช้ ส่งผลให้ยอดจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุลดลงอย่างมาก ประกอบกับมีการโฆษณาณรงค์และออกกฎหมายมาใช้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย แต่ทั้งนี้ยังขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ เนื่องจากกวดขันและบังคับใช้เฉพาะช่วงเทศกาลเท่านั้น ส่วนมาตรการตั้งด่านตรวจผู้ขับขี่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกองบังคับการตำรวจจราจร มีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการดื่มสุราในเขตกรุงเทพฯ (ใช้เกณฑ์กำหนดให้ผู้ที่มีระดับแอลกอฮอล์ < 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ในเลือดสามารถขับขี่ได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ววิธีนี้เมื่อดื่มแล้วนั่งพักสักครู่หนึ่งก่อนขับเมื่อมาตรวจด้วยเครื่องก็ไม่สามารถจับได้แล้ว) ด้วยการตั้งด่านตามถนนสายต่างๆ ในกรุงเทพฯ สุ่มตรวจในช่วงวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ หลังเที่ยงคืนเป็นต้นไปวันละ 2 ชั่วโมง หมุนเวียนกันไปถนนสายต่างๆ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของมาตรการนี้ เพราะเจ้าหน้าที่ไม่เคยตั้งตรวจแถวบริเวณสถานบันเทิง โอกาสถูกสุ่มตรวจมีน้อย อีกทั้งบทลงโทษผู้กระทำความผิดไม่รุนแรงพอจะให้ผู้ถูกจับกุมสำนึก เมื่อถูกจับจะทราบแล้วว่าแถวบริเวณนี้จะตั้งด่าน จึงหลีกเลี่ยงได้ในโอกาสต่อไป ในทางกฎหมายยังไม่มีข้อกำหนดที่แน่ชัดว่าระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเท่าไรจึงจะถือว่าคนที่ดื่มมาหรือดื่มก็แล้วมา เพราะบางคนดื่มน้อยก็มา บางคนดื่มมากยังไม่มา รวมทั้งเกิดกรณีที่ต้องตรวจเลือดเพื่อวัดระดับแอลกอฮอล์ ฝ่ายงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

3.3 นโยบายทางสังคมเพื่อสร้างสรรค์การตระหนักและค่านิยมที่ถูกต้อง ที่ประเทศไทยดำเนินการอยู่ ได้แก่ การจำกัดการโฆษณา มาตรการลดค่าเตือนบนภาชนะบรรจุ แต่ในเรื่องของมาตรการตลาดเพื่อสังคม ที่กระตุ้นการสร้างการตระหนักและค่านิยมใหม่ที่ต้องการต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในขั้นเริ่มดำเนินการรวบรวมหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับมาตรการการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า การที่ไทยยังไม่สามารถปลอดจากการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สมบูรณ์นั้น เนื่องจากกลุ่มผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแหล่งทุนให้กับรัฐบาล จึงสามารถวิ่งเต้นในการออกกฎหมายห้ามโฆษณาไม่ให้ส่งผลกระทบทางลบต่อธุรกิจของตนมากเกินไป จึงทำให้ประเทศไทยยังไม่สามารถปลอดจากการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยสิ้นเชิง

3.4 นโยบายรักษาและฟื้นฟูสภาพแก่ผู้มีปัญหาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เรื้อรัง ยังไม่เห็นเด่นชัดในมาตรการนี้ ต้องศึกษาเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

1.4.2.2 มาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ในรอบปี 2550 ที่ผ่านมามีการดำเนินมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สำคัญๆ ดังนี้ (บัณฑิต ศรไพศาลและคณะเรียบเรียง, 2551: 55-61)

1. การเพิ่มโทษมาแล้วห้าฉบับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2550 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การเพิ่มโทษผู้ขับขี่ขณะเมาสุรา ดังนี้ ผู้ใดขับขี่รถขณะเมาสุราหรือของมีเมา ต้องโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ ปรับตั้งแต่ 5,000 – 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ปรับเพิ่มจากเดิม จำคุกไม่เกิน 3 เดือน ปรับตั้งแต่ 2,000 – 10,000 บาท) และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้น มีกำหนดไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

2. การประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้ประกาศให้มีผลบังคับใช้วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551 แบ่งเป็น 7 หมวด 45 มาตรา โดย

หมวดที่ 1 ว่าด้วย คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

หมวดที่ 2 ว่าด้วย คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หมวดที่ 3 ว่าด้วย สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หมวดที่ 4 ว่าด้วย การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หมวดที่ 5 ว่าด้วย การบำบัดผู้ติดสุรา

หมวดที่ 6 ว่าด้วย อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวดที่ 7 ว่าด้วย บทกำหนดโทษ

3. การกำหนดให้วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ตามข้อเสนอของเครือข่ายภาคประชาชน โดยมีเหตุผลคือ สังคมไทยมีวัฒนธรรมอันดีงามจนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่เมื่อถึงช่วงวันเข้าพรรษาลดอด 3 เดือน จะตั้งสัจจะอธิษฐาน ลดละเลิกเหล้า เป็นการรักษาศีล 5 และจากการที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคอ.) และองค์กรภาคีได้รณรงค์โครงการงดเหล้าเข้าพรรษามาตั้งแต่ปี 2546 พบว่ามีผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มมากขึ้นจากปกติที่เคยมีผู้งดเหล้าเข้าพรรษาร้อยละ 15 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40-50 โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จากการสำรวจความคิดเห็นโดยสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ปี 2549 (อ้างในบัณฑิต ศรไพศาลและคณะเรียบเรียง, 2551:59) พบว่าประชาชนร้อยละ 8806 เห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” 1 วันต่อปี และเห็นว่า “วันเข้าพรรษา” ควรเป็น “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” ร้อยละ 61.6 การประกาศเป็นนโยบาย (มติคณะรัฐมนตรี) จะทำให้ความร่วมมือใน

การรณรงค์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกระทรวงทางสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นต้น

ประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่มีวันงดสูบบุหรี่แห่งชาติ ความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ซึ่งมีการรวมตัวของเครือข่ายภาคีถึงดลัีกว่า 50,000 คน จากกว่า 200 องค์กร รวมถึงการรณรงค์คัดเลือู้เข้าพรรษาที่มีประชาชนเข้าร่วมมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับ การขับเคลื่อนที่มีพลังประชาคมมาผสมผสานกันการมีข้อมูลทางวิชาการที่เข้าเสริมหนุนให้การขับเคลื่อนมีน้ำหนักและการสนับสนุนประสานงานอย่างมียุทธศาสตร์ทำให้รัฐบาลประกาศให้วันเข้าพรรษาของทุกปีเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ

4. การผลักดันร่างพระราชบัญญัติสุรา และมาตรการทางภาษีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยนพ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขณะนั้น (พ.ศ. 2551) เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของกรมสรรพสามิต (แผนพัฒนากฎหมายของกรมสรรพสามิตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551) โดยมีการเสนอให้ร่างพระราชบัญญัติสุรา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

4.1 เพิ่มนิยาม “ราคาขาย ณ โรงงานสุรา” หมายความว่า ราคาที่ขายหรือฟิงขายออกจากโรงงานสุราที่แท้จริง ซึ่งเป็นราคาตามปกติในทางธุรกิจ โดยสุจริตและเปิดเผย

4.2 ยังคงระบบการคิดภาษีสรรพสามิตแบบเดิม (ระบบสองเลือกหนึ่ง) คือ คิดภาษีทั้งแบบตามปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ (Specific Rate) และแบบตามมูลค่า (Ad Valorem Rate) แล้วเลือกวิธีใดภาษีมากกว่า

4.3 แก้ไขเพิ่มเติมหลักการในการประกาศมูลค่าของสุรา เพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษีสุรา

4.4 ปรับเพิ่มเพดานภาษี เป็น เพดานอัตราภาษีตามปริมาณแอลกอฮอล์ เท่ากับ 1,000 บาท ต่อลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ และเพดานอัตราภาษีมูลค่า เท่ากับ ร้อยละ 90

ร่างพระราชบัญญัติสุรานี้ ได้มีการผลักดันเพื่อเพิ่มเพดานอัตราภาษี และเพิ่มค่าธรรมเนียมต่างๆ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้ประกาศใช้มานานกว่า 60 ปีแล้ว ทำให้อัตราภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นส่งผลให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีราคาภาษีเมื่อเทียบกับสินค้าอื่นๆ ที่มีการปรับราคาตามภาวะเงินเฟ้อ โดยสมัย พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ไม่ทันการพิจารณาใน

วาระที่ 2 และ 3 ต่อมาสมัยครั้งหนึ่งในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2551 แต่ยังไม่ได้มีการพิจารณาในรัฐสภาเพราะเกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ณ ปัจจุบัน (3 พฤศจิกายน 2551) ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ถือว่าเป็นพระราชบัญญัติที่มีประโยชน์มากในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านกลไกราคา เพราะจะทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีราคาสูงขึ้นส่งผลให้การบริโภคลดลง

5. การผลักดันการออกมาตรการจําหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางศาสนา วันหยุดช่วงเทศกาลสำคัญ
6. มาตรการรณรงค์และให้การศึกษาในประเทศไทย
7. มาตรการบำบัดรักษาและคัดกรอง

1.5 สาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1.5.1 สาเหตุและปัจจัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีสาเหตุมาจากปัจจัยส่งเสริมต่างๆหลายประการ ทั้งภายในตัวบุคคลและภายนอกตัวบุคคล สามารถแบ่งได้เป็นปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านชีวภาพ ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ และจิตใจ ปัจจัยด้านภาวะวิกฤตในชีวิต ความเครียด (อ้างในบุญเสริม หุตะแพทย์ มูลนิธิเพื่อนหญิง, 2546: 13) ซึ่งจากการศึกษาทบทวน สามารถจะสรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านชีวภาพ (*Biological factors*) ในที่นี้หมายถึงด้านพันธุกรรม และเพศซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา โดยเชื่อว่าการติดสุรามีความสัมพันธ์กับกรรมพันธุ์ จากการศึกษาของอนุสรณ์ บัวทอง (2548) พบว่าถ้าคนในครอบครัวติดเหล้า ไม่ว่าจะเป็นพ่อหรือแม่หรือพี่หรือน้องคนใดคนหนึ่งในครอบครัว คนอื่นในครอบครัวมีสิทธิ์ติดเหล้าได้ถึง 25% ถือสูงกว่าอัตราการติดเหล้าในพลเมืองทั่วไป 5 เท่า ถ้าทั้งพ่อและแม่ติดเหล้าทั้งคู่ อัตราการติดเหล้าของลูกจะสูงขึ้น 50 – 60% เฉยทีเดียว มีการศึกษาคู่แฝดในประเทศสวีเดน ประเทศเดนมาร์ก และที่รัฐไอโอวา ประเทศสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในทรงเกียรติ ปิยะกะ, 2542: 91) พบว่าถ้าแฝดคนหนึ่งติดเหล้า โอกาสที่แฝดอีกคนหนึ่งจะติดเหล้ามีสูงมาก หากเป็นแฝดที่เกิดจากไข่คนละใบ อัตราการติดเหล้าของคู่แฝดจะมี 25% ถ้าเป็นแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน คู่แฝดจะติดเหล้า 65 – 80% นอกจากนี้จะต้องมีสาเหตุอื่นๆเป็นตัวบ่งชี่วมด้วย จากการศึกษาวิจัยของต่างประเทศโดยการแยกเด็กไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม (Adoption Study) ได้ข้อสรุปแน่ชัดว่า เมื่อแยกเด็กจากพ่อแม่เดิมที่ติดเหล้าตั้งแต่วัยแรกเกิด เอาไปเลี้ยงในครอบครัวใหม่ที่ไม่ติดเหล้า เด็กนั้นก็ติดเหล้าอยู่ดี

การศึกษาด้านปัจจัยทางเพศต่อการเสพติดสุราของดันแฮม (Dunham, 1990 cited in Ward, Carter & Perrin 1994 อ้างถึงในบุญเสริม หุตะแพทย์ มูลนิธิเพื่อนหญิง, 2546: 13) พบว่าเพศเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดื่มสุราได้มากกว่าปัจจัยอื่น โดยเพศชายมีแนวโน้มที่จะดื่มสุรามากกว่าเพศหญิง และเพศชายจะเกิดปัญหาจากการดื่มสุรามากกว่าเพศหญิง ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าแต่ก่อนผู้หญิงจะดื่มเหล้าน้อยกว่าผู้ชาย แต่มาสมัยนี้ผู้หญิงเริ่มดื่ม โดยเฉพาะทั้งวัยรุ่นชายและหญิง จะดื่มเหล้าเท่ากันหมด จึงเป็นที่น่าวิตก เพราะนักดื่มเหล้าผู้หญิงนั้น ถ้าดื่มจัดมากมักมีปัญหากระทบต่อร่างกายและจิตใจมากกว่าผู้ชาย ทรงเกียรติ ปิยะกะ (2540: 89) กล่าวว่ามีการค้นพบว่าทารกในครรภ์ของผู้หญิงที่เป็นนักดื่มเหล้า จะพิการตามอวัยวะต่างๆ ที่สำคัญ คือ ทารกที่เกิดมาจะเป็นโรคปัญญาอ่อน ศีรษะเล็ก สมองเล็ก เชื่องช้า

2. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and cultural factor) ได้แก่ วัฒนธรรมและการเรียนรู้ในสังคม มีการค้นคว้าว่าการดื่มสุราจะพบน้อยในกลุ่มชนชาวยิวที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่จะพบมากในกลุ่มชนชาวอเมริกัน ชาวไอริช ชาวสแกนดิเนเวีย และชาวเยอรมัน ซึ่งพบสูงกว่าชนชาติอื่นๆ ปรากฏการณ์เช่นนี้เชื่อว่าการเสพติดสุราเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการดื่มสุรา และการยอมรับการดื่มสุราของแต่ละเชื้อชาติ สภาพทางสังคมจัดว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุรา สังคมที่จัดว่าเป็นแหล่งส่งเสริมให้บุคคลดื่มสุราที่สำคัญคือ ครอบครัว กลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมในชุมชน การเรียนรู้ชีวิตในสังคมเป็นสาเหตุให้บุคคลเริ่มดื่มสุรา นอกจากนี้มีรายงานกล่าวว่า พฤติกรรมของผู้ดื่มสุรายังเกิดจากการเสริมแรงทางสังคมที่เห็นว่าการดื่มสุราเป็นสิ่งปกติ การเรียนรู้ที่ได้รับจากกลุ่มเพื่อน และการได้รับแบบอย่างจากบิดาหรือมารดาที่ดื่มสุรา (Dovan & Marlatt, 1980 cited in Janosik & Davies, 1986 อ้างถึงในอัสดา จันทรแสนตอ, 2541: 10)

สังคมไทยมองเรื่องการดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นเรื่องธรรมดา จะเห็นได้ทำงานสร้างสรรค์ งานเลี้ยงฉลอง และงานประเพณีต่างๆ แทบทุกงาน จะต้องมีการดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบด้วยเสมอ ทำให้ผู้ที่เติบโตในสังคมลักษณะนี้มองว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องธรรมดา และบางคนเชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งคราวหรือประเพณีก็ถือว่าค่อนข้างไม่น่าเป็นปัญหาต่อตนเอง ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมการดื่มสุราของคนในสังคมมีความแตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว (Family background factors) ภูมิหลังของครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และการเลี้ยงดูของครอบครัวก็มีผลต่อการดื่มสุราเช่นกัน การศึกษาของชีวโคท (Chilcoat, 1996) พบว่ากลุ่มวัยรุ่นตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บ้าน นิยสและทัศนคติในการดื่มนี้ มีพัฒนาขึ้นจากภายในครอบครัว

สอดคล้องกับฟรอนเทน และเลย์น (Fontane and Layne, 1979 อ้างถึงในอำนาจ พิรุณสาร, 2538: 32) ที่ศึกษาพบว่าทัศนคติและพฤติกรรมของพ่อแม่ที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จะเป็นตัวทำนายนิสัยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ในรายของพ่อแม่ที่แสดงเป็นตัวแทนในการให้การสนับสนุน และสอดคล้องกับการศึกษาของพันส์คินแนน (Marian sandmaier, 1983) ที่ชี้ว่าพฤติกรรมการดื่มเหล้าของวัยรุ่นที่อยู่ในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพ่อแม่ที่ไม่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในต่างประเทศมีการศึกษาภูมิหลังของครอบครัวและการเลี้ยงดูของครอบครัวที่เป็นสาเหตุทำให้สตรีดื่มสุรา วัตต์และดัฟฟี (Wood & Duffy, 1966) ได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์สตรีผู้เสพติดสุรา จำนวน 69 คน พบว่ามารดาของสตรีเหล่านี้มีลักษณะเข้มงวดสมบูรณ์แบบ ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่สามารถให้ความรักแก่บุตรสาวได้อย่างเพียงพอ มารดาในจำนวน 54 คนของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะครอบงำในครอบครัว และบิดาจำนวน 12 คน ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน นอกจากนี้บิดาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คนเป็นผู้เสพติดสุรา และนอกนั้นดื่มเป็นครั้งคราว พบว่าหนึ่งในจำนวนบิดาผู้เสพติดสุรามีภรรยาที่มีลักษณะครอบงำ ดังนั้นเมื่อเขาดื่มสุรา เขาจะสามารถขัดขืนภรรยาได้ ยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนเช่นเดียวกันของ Gavalier J.S. & Aria A.M. (1995) ซึ่งใช้การสัมภาษณ์สตรีผู้เสพติดสุรา ที่เข้ารับการรักษาอาการเสพติดสุรา พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42 มีบิดาที่มีปัญหาจากการดื่มสุรา และอีกร้อยละ 13 มีมารดาซึ่งมีปัญหาจากการดื่มสุรา และพบว่าสตรีผู้เสพติดสุราเหล่านี้จะมีการรับรู้ในทางลบในตัวมารดา แต่จะกล่าวถึงบิดาว่าเป็นคนอบอุ่น สุภาพนุ่มนวลแต่เสพติดสุรา นอกจากนี้มีการศึกษาในต่างประเทศอีกมากมายที่ศึกษาในกลุ่มสตรีผู้เสพติดสุรา สอดคล้องกับของ Marcus Grant & Jorge Litvak (1991) ที่พบว่า มารดาและสตรีเหล่านี้มักมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกันนัก มารดาจะกล่าวโทษสตรีผู้เสพติดสุราตั้งแต่เด็ก จึงทำให้สตรีเหล่านี้มาใกล้ชิดและมีความผูกพันกับบิดาและพบว่าหลายปีต่อมาสตรีเหล่านี้จะถูกเพื่อนชักจูงให้ดื่มสุรา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศไทยของอวิศา จันทรแสนตอ (2541) ที่พบว่าปัจจัยที่ทำให้สตรีดื่มสุราคือ ขาดความอบอุ่นจากครอบครัวในวัยเด็กและมีแบบอย่างบุคคลในครอบครัวติดสุรา งานวิจัยอื่นๆ ที่ศึกษาสถานะต่างๆ ในครอบครัวของสตรีผู้เสพติดสุรา พบว่าสตรีผู้เสพติดสุรามักมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจในระดับต่ำ และประสบกับความยุ่งยากในชีวิตวัยเด็ก มีพื้นฐานครอบครัวที่ไม่ดี บิดามารดาไม่ลงรอยกันในการเลี้ยงดูบุตร (อ้างในบุญเสริม หุตะแพทย์ มูลนิธิเพื่อนหญิง, 2546) นอกจากนี้ผู้เสพติดสุรามักมีประวัติบุคคลในครอบครัวติดสุรา เช่น บิดา มารดา พี่ น้อง ปู่ ลุง และอา (National Concil on Alcoholism, 1972 อ้างในบุญเสริม หุตะแพทย์ มูลนิธิเพื่อนหญิง, 2546)

4. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตใจ (Personality and psychological factors)

หมายถึง บุคลิกภาพและความสำนึกในคุณค่าของตนเองของสตรีผู้เสพติดสุรา กู้ดเนอร์ (Goodner, 1994 อ้างถึงในอวัศดา จันทรแสนตอ, 2541: 14-15) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้เสพติดสุราไว้ 4 อย่าง คือ

4.1 มีความขัดแย้งในเรื่องความต้องการพึ่งพา ความไม่ต้องการพึ่งพา (dependency independency)

4.2 ความโกรธและความไม่สมหวัง (anger and frustration) จะพบได้บ่อยในผู้เสพติดสุรา ซึ่งเป็นผลจากความต้องการพึ่งพาที่ไม่ได้รับการสนองตอบ ความโกรธมักจะเกิดขึ้นจากการที่ไม่สามารถระบายความรู้สึกไม่มีคุณค่า ความล้มเหลวเพราะสุราจะทำให้เขาสามารถระบายความโกรธ และทำให้คลายความโกรธนั้นลงได้

4.3 ความรู้สึกถึงการมีอำนาจ (a feeling of power or feeling of omnipotence) ผู้เสพติดสุราต้องการจะมีอำนาจในการควบคุม ซึ่งสามารถกระตุ้นได้จาก

4.4 การตกอยู่ในภาวะซึมเศร้า (underlying depression) ความรู้สึกซึมเศร้าอาจจะเป็นสาเหตุเริ่มต้นของการดื่มสุรา หรือเป็นสาเหตุให้ดื่มสุราจำนวนมาก เมื่อผู้เสพติดสุราได้พบว่า การดื่มสุราของตนเองทำให้สัมพันธภาพของตนกับบุคคลอื่นๆ เปลี่ยนแปลงไป และภาวะซึมเศร่ายังเป็นสาเหตุของการดื่มสุราต่อไป สุราจะทำให้ผู้ดื่มสุราที่มีความรู้สึกซึมเศร้าลดลง และความซึมเศร้าหายไปเป็นครั้งคราว ความรู้สึกสุขสบายจากการดื่มสุราทำให้ผู้เสพติดสุราหวนกลับไปดื่มสุราอีก แต่แท้จริงแล้วหากเลิกดื่มสุราจะพบว่าระดับความซึมเศร้าของผู้เสพติดสุราจะเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่าภาวะซึมเศร้าอาจเกิดจากผลของการนำความโกรธที่ตนเองมีอยู่เข้าสู่ตนเอง (turning anger inward) มีการศึกษาพบว่าผู้เสพติดสุรามักจะมีบุคลิกภาพประเภทต่อต้านสังคม (Antisocial personality) เช่น ชอบความก้าวร้าว รุนแรง ไม่เกรงใจ ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่รู้สึกผิดในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อผู้อื่น มีอัตมโนทัศน์ทางลบเกี่ยวกับตนเอง (negative self-concept) ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากความรู้สึกล้มเหลว ความรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีศักยภาพต่ำ (www.kanchanapisek.or.th) นอกจากนี้เลวิส, กรีกอรี่, แมคโดเวลล์ และเมสเนอร์ (Lewis, Gregory, McDowell & Messner, 1989) กล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้เสพติดสุรามักมีบุคลิกภาพอ่อนแอ มีความรู้สึกไม่มั่นคง ไม่เป็นมิตร มีความอิจฉาริษยา ซึมเศร้า รู้สึกผิด ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ และหมดหวัง นอกจากนั้นยังมีบุคลิกภาพโดดเดี่ยว ชอบแยกตนเอง มีความทนทานต่อความเจ็บปวดต่ำทั้งทางร่างกายและทางอารมณ์ อีกทั้งจะใช้วิธีการเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากความเครียดด้วยวิธีการที่ไม่สร้างสรรค์

5. ปัจจัยด้านภาวะวิกฤตในชีวิต ความเครียด (Life crisis factors) อำนวนย พิรุณสาร (2538: 24) กล่าวว่าภาวะวิกฤตในชีวิตมี 2 ประเภท ได้แก่

1. ภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน (situational crisis) เช่น การแท้งบุตร การถูกข่มขืน การติดสารเสพติด การถูกทารุณกรรม การหย่าร้าง การเสียชีวิตและการสูญเสีย เป็นต้น

2. ภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของชีวิต (Maturational crisis) ซึ่งภาวะวิกฤตนี้ทำให้เกิดความเครียดทางอารมณ์และทำให้เริ่มดื่มสุรา บางคนอาจเริ่มต้นดื่มสุราเพราะสุรา ช่วยให้อาเจียนกับปัญหาที่ยากในชีวิตได้ดีกว่าการไม่ดื่มสุราช่วยลดความเครียดที่เกิดจากภาระการเลี้ยงดูบุตร จากการทำงาน การแยกกันอยู่กับคู่สมรส บางรายดื่มสุราเพื่อบรรเทาความเจ็บปวด หรือเพื่อช่วยให้ผ่อนคลาย มีการศึกษาพบว่าสตรีที่เสพติดสุรามักประสบกับภาวะวิกฤตทางอารมณ์ก่อนดื่มสุราเป็นเวลา 1 ปี ซึ่งภาวะดังกล่าวได้แก่ การเจ็บป่วยอย่างรุนแรง การประสบอุบัติเหตุของสมาชิกในครอบครัว การประสบปัญหาทางการเงิน การหย่าร้าง (Janosik & Green, 1992) ที่พบว่าการเปลี่ยนแปลงในชีวิตทำให้สตรีดื่มสุรา ซึ่งแบ่งได้ 3 ชนิด คือ

- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางกายของสตรี เช่น ภาวะกีดกันก่อนมีประจำเดือน การแท้ง การไม่ต้องการตั้งครรภ์ และอยู่ในวัยหมดประจำเดือน
- การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ เช่น การอยู่ในภาวะวิกฤตในวัยกลางคน และความเครียดจากการมีปัญหาในชีวิตสมรส ปัญหาการทำงาน ปัญหาด้านร่างกาย
- การเข้าสู่วัยสูงอายุ สตรีที่ต้องอยู่บ้านลำพังเพราะบุคคลอื่นออกจากบ้านไป หรือการที่บุตรออกจากบ้านไป การประสบกับภาวะวิกฤตในชีวิต เช่น หย่าร้าง เป็นหม้าย

งานวิจัยในต่างประเทศของชาวคาและเจนิสัน (Savada, 1993; Jennison, 1992 อ้างในประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ, 2541: 17) พบว่าการมีความเครียดในระดับสูง มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เมื่อไม่มีทางเลือกอื่นในการแก้ปัญหา หรือการซื้อหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถซื้อหาได้ง่าย และเมื่อเขาเชื่อว่าเครื่องดื่มสามารถช่วยลดความเครียดได้

1.5.2 ปัจจัยส่งเสริมให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

อนุสรณ์ บัวทอง (2548:7-11) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง ได้ดังนี้

1.5.2.1 ปัจจัยส่งเสริมให้มีการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ความอยากลอง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ในการที่อยากจะลองหรือเผชิญกับสิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะในวัยที่ความรู้สึก อยากลองเป็นเรื่องที่ทำหาย ตื่นเต้น สนุกสนาน เช่น ในวัยรุ่น

2. กลุ่มเพื่อน หลายคนไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชวน หรือบางคนคิดว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับกลุ่มเพื่อน หมายถึงการรักพวกพ้อง เป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและความสนุกสนาน

3. ความเชื่อ เมื่อใดที่คนเรามีความเชื่อว่า สิ่งที่ตนเองกำลังกระทำไม่ เป็นอันตรายต่อตนเอง และสามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ได้ เมื่อนั้นจะยังทำให้ความกังวลใจหรือ ความกลัวที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ ลดน้อยลง

4. กระแสของสื่อโฆษณา การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่ง ชี้นำให้สาธารณชน คิดว่าเป็นเครื่องดื่มธรรมดาทั่วไปตามปกติและเป็นที่ยอมรับในสังคม นอกจากนี้การโฆษณายังเป็นการส่งเสริมทัศนคติของประชาชนในสังคม ให้มองเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ไปในทางที่ดีมากกว่าทางลบ การโฆษณาเป็นการชักนำและชี้ชวนให้ผู้ที่ไม่เคยดื่มหันมา เริ่มดื่ม และทำให้ผู้ที่ดื่มเป็นประจำอยู่แล้วดื่มในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น การโฆษณาเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์มักจะเน้นถึงความต้องการดื่ม โดยละเลยเพิกเฉยถึงความเสี่ยงทางด้านสุขภาพส่วนบุคคลและสาธารณสุข ความเครียด คุณสมบัติของแอลกอฮอล์ สามารถทำให้ผู้ดื่มเกิดความรู้สึกอ่อน คลาย ลืมความทุกข์ และเกิดความรู้สึกกระฉ่อน ทำให้ในหลายๆ ครั้ง การดื่มเพื่อลดความเครียดจึงเป็น เหตุผลอย่างหนึ่งของผู้ดื่ม และยังเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการดื่มอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อดื่ม แอลกอฮอล์ในปริมาณมาก จะทำให้เกิดความรู้สึกตรงกันข้าม คือ กระวนกระวาย เครียด หรือ หงุดหงิดได้ง่าย ดังพาดหัวข่าวจากหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ฉบับวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2550 “สด! หนุ่ม 26 ตกเป็นทาสน้ำเมา ขาดสติ พลั้งมือใช้พัดลมพัดหัว ไม่หน้าใจยกพระพุทธรูปหน้าตัก 9 นิ้ว ทบหัวมาฟัดดับตายคาที่เนื่องจากขอเงิน 200 บาท ไปกินเหล้าต่อ แต่ถูกปฏิเสธ แลมพ่อค้าซ่า”

นอกจากนี้หลังพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ ธุรกิจสุราใช้กลยุทธ์การหลบเลี่ยงกฎหมายโดยการแอบแฝงโฆษณา คือ ลดการ โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางตรง โดยใช้ภาพวาดผลิตภัณฑ์และภาพกล่องบรรจุภัณฑ์ลง แต่จะ หันไปใช้ตราสัญลักษณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และตราบริษัทแทนเพิ่มขึ้นร้อยละ 54.4 ทั้งนี้ไปแฝงใน กิจกรรมต่างๆ ในรายการโทรทัศน์ เช่น ป้ายด้านหลังรายการ เสือนักกีฬา เสียงพูดที่กล่าวถึงชื่อ บริษัทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง, 2551: 49)

1.5.2.2 ปัจจัยส่งเสริมให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ นูสรัณ บัวทอง ได้กล่าวต่อไปว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องมีดังนี้

1. การเรียนรู้ เมื่อเรียนรู้ว่าตนเองได้บริโภคแอลกอฮอล์แล้วทำให้เกิดความสุข ความพึงพอใจ จะเป็นเหตุที่ทำให้เกิดความอยาก และมีการบริโภคแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เรียกว่า “อาการติดใจ” ซึ่งความสุขความพึงพอใจเหล่านี้จะสัมพันธ์กับช่วงเวลาในระดับแอลกอฮอล์ในเลือดสูงขึ้น
2. ความเครียด คนที่เครียดง่าย ขาดทักษะในการปรับตัวหรือแก้ไข ปัญหา อาจพบว่า การบริโภคแอลกอฮอล์ช่วยให้ลืมความเครียดได้ชั่วคราว ในขณะที่ยังคงขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาชีวิต คนเหล่านั้นจะหันมาพึ่งแอลกอฮอล์ จนเกิดการติดขึ้นในที่สุด
3. ภาวะดื้อต่อฤทธิ์แอลกอฮอล์ เมื่อบริโภคแอลกอฮอล์ไปได้ระยะหนึ่ง จะเกิดการดื้อต่อฤทธิ์แอลกอฮอล์ขึ้น อาจเป็นเพราะเกิดการเผาผลาญของแอลกอฮอล์ในร่างกายได้มากขึ้น ทำให้ฤทธิ์ต่างๆ ของแอลกอฮอล์หมดไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ต้องดื่มในปริมาณที่มากขึ้น หรืออาจเกิดจากที่ร่างกาย โดยเฉพาะสมองของเรา มีการปรับตัวในลักษณะที่เคยชินต่อฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ ทั้งหมดแอลกอฮอล์นี้จะนำไปสู่การบริโภคแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากขึ้น เพื่อให้ได้ฤทธิ์ที่พึงประสงค์ดังเดิม
4. ภาวะขาดแอลกอฮอล์ เกิดอาการเช่นเดียวกับภาวะขาดสารเสพติดอื่นๆ ทั่วไป หรือที่เรียกว่า “อาการลงแดง” เนื่องจากการบริโภคแอลกอฮอล์ในปริมาณหนึ่งอย่างต่อเนื่อง จะเกิดผลต่อการปรับตัวของสมอง ดังนั้นเมื่อปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายลดลง จึงส่งผลต่อการทำงานของสมอง ทำให้เกิดอาการกระสับกระส่าย มือสั่น นอนไม่หลับ และต้องหวนกลับมาดื่มแอลกอฮอล์เพื่อระงับอาการเหล่านี้

1.6 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเกิดจากองค์ประกอบที่สำคัญ 2 อย่างคือ วิธีการดื่ม (pattern of drinking) เช่น ดื่มประกอบการกินอาหาร หรือดื่มเพื่อสังสรรค์ ดื่มฉลองในเทศกาล และปริมาณที่ดื่ม (average volume of consumption) ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถสรุปเป็นด้านใหญ่ๆ ได้ 3 ด้าน ได้แก่

1.6.1 ผลกระทบด้านสุขภาพ

มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านที่เป็นบวก คือ ถ้าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง (moderate drinking) จะช่วยลดการเกาะของ plague ในเส้นเลือด ป้องกันการอุดตัน

และช่วยป้องกันการแข็งตัวของเลือดหรือทำให้เลือดที่แข็งตัวละลายลง มีผลต่อโรคหลอดเลือดหัวใจตีบหรืออุดตัน ในด้านที่เป็นลบเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์สามารถทำลายทุกอวัยวะที่ไหลผ่าน นั่นคือแอลกอฮอล์ในเหล้าจะผ่านเข้าสู่ร่างกายอย่างรวดเร็ว โดยแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่จะถูกดูดซึมในกระเพาะอาหารและกระจายเข้าสู่กระแสเลือดภายในเวลาเพียง 5 นาที ก่อนจะส่งต่อไปยังเซลล์เนื้อเยื่อของเหลวทุกชนิดในร่างกายและอวัยวะต่างๆ ภายใน 10-30 นาที ทั้งนี้สามารถตรวจพบแอลกอฮอล์ในเลือดได้ภายในเวลา 5 นาทีหลังจากการดื่ม นพ.บุญเลิศ จุลเกียรติและคณะ (2534: 80-97) ได้กล่าวถึงผลของเหล้าต่อร่างกายมนุษย์ว่า สุราเมื่อเข้าสู่ร่างกาย เอทิลแอลกอฮอล์จะถูกดูดซึมและกระจายไปได้ทุกส่วนของร่างกาย มีผลให้เกิดพิษต่อระบบต่างๆ ที่สำคัญทั้ง 5 ระบบคือ ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบเมตาบอลิซึมและต่อมไร้ท่อ และระบบต้านจุลชีพ โดยมีผลทั้งทางด้านเฉียบพลัน และเรื้อรัง ทำให้เกิดโรคได้ประมาณ 100 กว่าโรค สามารถสรุปได้ดังนี้

1.6.1.1 ปัญหาต่ออวัยวะทั่วร่างกาย

ช่องปากและลำคอ แอลกอฮอล์จะไประคายเคืองชั้นเยื่อเมือกที่ละเอียดอ่อนในปากและลำคอ มักจะร้อนชุ่มเมื่อผ่านลงไป อย่างที่นักดื่มมักเรียกว่า “เหล้าบาดคอ”

ผิวหนังและหลอดเลือด ฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ที่ส่งผลให้เห็นได้ชัดเจนเริ่มได้ตั้งแต่ผิวหนัง คือหน้าแดง ตัวแดงเนื่องจากหลอดเลือดที่ขยายตัว ในทางตรงกันข้ามผู้ดื่มบางรายอาจมีอาการเส้นโลหิตหดตัว ทำให้หน้าซีด ซึ่งจัดเป็นอันตรายต่อชีวิตมากกว่า

เซลล์ เมื่อการหมุนเวียนของเลือดเร็วขึ้นไปยังเซลล์ต่างๆ ทั่วร่างกาย เซลล์ทุกเซลล์จะทำงานไวขึ้นกว่าปกติจนเกินความจำเป็นในช่วงระยะสั้นๆ ทำให้การทำงานของอวัยวะแปรปรวนไปจากปกติในเวลาต่อมา และลดการทำงานของเซลล์ให้ทำงานน้อยลง และทำลายเซลล์ไปในที่สุด

พิษต่อสมอง ซึ่งเป็นอวัยวะที่เห็นผลได้ชัดเจน โดยเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จะไปกดศูนย์กลางของสมอง ทำให้การประสานงานเสื่อมลง สับสน จำความไม่ได้ เซื่องซึม ซา สลบ โคม่าและอาจตายได้ เนื่องจากเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จะทำลายเซลล์สมอง ซึ่งไม่สามารถจะสร้างขึ้นทดแทนได้อีก นอกจากนี้เป็นต้นเหตุสำคัญของโรคจิต โดยเฉพาะผู้ดื่มสุราเรื้อรังจะมีการฝ่อลีบของสมองส่วนนอก ซึ่งส่งผลให้เกิดอาการเสื่อมทางจิต และมักจะหายขาดยาก ได้แก่ โรคประสาทหลอน โรคหวาดระแวง โรคความจำเสื่อม โรคซึมเศร้า เป็นต้น ทั้งนี้โรคจิตจากสุราสามารถเกิดได้กับนักดื่มทุกคน ไม่ว่าหญิงหรือชาย ผลต่อสมองแยกออกเป็น 2 แบบคือ

- พิษแบบเฉียบพลันต่อสมอง ในระดับมากน้อยแตกต่างกันไป ถ้าระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเท่ากับ 30 mg% จะทำให้รู้สึกสนุกสนาน ร่าเริง ถ้ามีระดับแอลกอฮอล์ใน

เลือดสูงกว่า 50 mg% จะทำให้การตัดสินใจช้าลง การคาดคะเนระยะทางผิดพลาด ประสิทธิภาพการมองเห็นและการได้ยินลดลง เสี่ยงการควบคุมการเคลื่อนไหว และถ้าระดับแอลกอฮอล์ในเลือดสูงมากๆ จะทำให้มีอาการสับสนง่วงซึม ถึงขั้นสลบและเสียชีวิตได้

- พืชต่อสมองแบบเรื้อรัง คือจะทำให้เซลล์สมองเสื่อมหรือที่เรียกว่า โรคสมองพิการ

หัวใจ ถูกกระตุ้นให้สูบฉีดโลหิตเร็วขึ้น ทำงานหนักขึ้น ในระยะยาวจะทำให้การทำงานของกล้ามเนื้อหัวใจแปรปรวน สารที่มีหน้าที่สำคัญในการบีบตัวของกล้ามเนื้อหัวใจลดต่ำลง ทำให้หัวใจต้องทำงานหนักขึ้นเพื่อสูบฉีดโลหิต เมื่อหัวใจทำงานหนักขึ้น กล้ามเนื้อหัวใจจะเริ่มหนาขึ้น เกิดโรคหัวใจววมโต การเต้นของหัวใจผิดปกติ เหนื่อยง่าย ใจสั่น มีอาการหัวใจวายหรือหัวใจล้มเหลวตามมาในที่สุด เนื่องจากแอลกอฮอล์จะทำให้การสังเคราะห์ไขมันพวกไตรกลีเซอไรด์สูง และจะยับยั้งการสังเคราะห์โปรตีนของกล้ามเนื้อหัวใจ ทำให้สมรรถภาพการทำงานของหัวใจลดลง เมื่อเปรียบเทียบการเกิดโรคกล้ามเนื้อหัวใจในเพศชายและหญิงพบว่า ร้อยละ 60 ของผู้หญิงที่ดื่มแอลกอฮอล์เป็นโรคทั้งที่ช่วงเวลาที่ดื่มน้อยกว่าแอลกอฮอล์เพศชาย (Urbano Marquez.et al, 1995 อ้างถึงใน กัทราวดี ชุมพลวิระพงศ์, 2549)

กระเพาะอาหาร โรคที่พบได้บ่อยในหมู่นักดื่มคือ โรคกระเพาะอาหาร แอลกอฮอล์ในระดับความเข้มข้นต่ำเพียงร้อยละ 10 จะทำให้มีการกระตุ้นน้ำย่อยในกระเพาะอาหาร ส่งผลให้เกิดแผลในกระเพาะและลำไส้ ขณะที่แอลกอฮอล์ในความเข้มข้นสูง จะทำให้เกิดอาการเยื่อบุกระเพาะอาหารอักเสบเฉียบพลัน เมื่อดื่มจัดติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้มีเลือดออกในกระเพาะอาหาร อาเจียนเป็นสีดำ อาการน่ากลัวที่อาจเกิดขึ้นในผู้ดื่มบางรายก็คือ การฉีกขาดของเยื่อหลอดอาหาร อันเกิดจากการอาเจียนหรือขย้อนอย่างรุนแรง ผู้ป่วยจะอาเจียนมีเลือดปนออกมาบ่อยๆ อาจเสียชีวิตมาก ต้องทำการผ่าตัดรักษาต่อไป

ตับ เนื่องจากตับเป็นแหล่งสะสมที่สำคัญของแอลกอฮอล์ ตับจึงเป็นอวัยวะที่ได้รับพิษจากเหล้ามากที่สุด เซลล์ตับที่ถูกทำลายจากพิษของแอลกอฮอล์จะมีไขมันเข้าไปแทนที่ ทำให้เกิดการคั่งของไขมันในตับ ซึ่งเป็นสาเหตุแรกๆ ของอาการตับอักเสบ ส่งผลให้ตับถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น เมื่อเซลล์ตับถูกทำลายลงถึงระดับหนึ่ง จะมีการสร้างพังผืดขึ้นที่บริเวณนั้น ในลักษณะคล้ายแผลเป็น ทำให้เนื้อตับที่เคยอ่อนนุ่ม แข็งตัวขึ้น เกิดอาการที่เรียกว่า “ตับแข็ง” (cirrhosis) ในที่สุด ตับเป็นเสมือนโรงงานสร้างพลังงานให้แก่ร่างกาย สร้างสารเคมีที่จำเป็น เช่น น้ำดี วิตามิน สารที่ทำให้เลือดแข็งตัว ทั้งยังช่วยขจัดสารพิษในร่างกาย การสูญเสียเซลล์ตับทุกเซลล์เป็นการสูญเสียที่ถาวรและไม่มีการสร้างขึ้นทดแทน ความรุนแรงของโรคตับแข็งจึงขึ้นอยู่กับ

ปริมาณของเนื้อตับที่สูญเสียไป ยิ่งเนื้อตับถูกทำลายมากเท่าไร โอกาสที่ผู้ป่วยจะเสียชีวิตก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น

กระเพาะปัสสาวะและไต แอลกอฮอล์ทำให้เยื่อของกระเพาะปัสสาวะบวมขึ้น ในระยะยาวทำให้ไม่สามารถยืดได้ตามปกติ เพศหญิงจะปรากฏผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศชาย แม้จะดื่มในปริมาณที่น้อยกว่า ซึ่งความแตกต่างด้านกายภาพสามารถอธิบายได้คือ

- เพศหญิงมีจำนวนน้ำในร่างกายน้อยกว่าแอลกอฮอล์เพศชาย เมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปย่อมทำให้มีความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ในร่างกาย มากกว่าเพศชายทั้งที่ดื่มในปริมาณเท่ากัน

- Alcohol dehydrogenate enzyme เป็นเอนไซม์ที่สำคัญในกระเพาะอาหารที่จะช่วยย่อยสลายแอลกอฮอล์ในกระเพาะอาหาร ทำให้การดูดซึมแอลกอฮอล์ในเลือดช้าลง ซึ่งในเพศหญิงจะมีเอนไซม์ตัวนี้น้อยกว่าเพศชาย จึงไม่สามารถทำลายแอลกอฮอล์ได้ง่ายๆ ดังนั้นแอลกอฮอล์จึงเข้าไปในกระแสเลือดได้เร็วและมากกว่าเพศชาย

- การเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนขณะมีประจำเดือน มีผลต่อการเผาผลาญแอลกอฮอล์ในร่างกายของเพศหญิง

เต้านม มีรายงานมากมายว่าการดื่มแอลกอฮอล์ที่มากกว่า 1 drink ต่อวัน ทำให้เสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งเต้านม โดยเฉพาะในเพศหญิง (Smith Wamer, 1998; Zhang Y, 1999 อ้างถึงใน ภัทรารัตน์ ชุมพลวิระพงษ์, 2549: 30)

1.6.1.2 ปัญหาสุขภาพจิต จากการศึกษาขององค์การอนามัยโลก (หมอชาวบ้าน, ฉ.308 ธันวาคม 2547) พบว่า 1 ใน 3 ของผู้ป่วยทางจิตของแต่ละประเทศ มีสาเหตุมาจากแอลกอฮอล์ คนติดแอลกอฮอล์จึงมักมีจิตใจและอารมณ์อ่อนไหว ความอดทนต่อภาวะเครียดหรือกดดันน้อยลง ขาดสมาธิ นำไปสู่บุคลิกภาพเสื่อมโทรมในที่สุด ทั้งนี้สามารถเกิดได้กับนักดื่มทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชาย นอกจากนี้คนรอบข้างของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นโรคจิตสุรา ก็มีผลกระทบด้วย เช่นการศึกษาของไสยา ตะกูลมูล (2546: 48) ที่ศึกษาเรื่องสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช ในกลุ่มสมรสของผู้เป็นโรคจิตสุราที่โรงพยาบาลสวนปรุง จ.เชียงใหม่จำนวน 100 คน พบว่าคู่สมรสของผู้เป็นโรคจิตจากสุราถึงร้อยละ 39 มีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคู่สมรสกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เสี่ยงที่จะมีปัญหาสุขภาพจิตในช่วงระยะเริ่มแรก

1.6.1.3 แก่เร็ว หย่อนยานก่อนวัย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้หัวใจเสื่อม ทั้งโดยฤทธิ์ของแอลกอฮอล์เอง และฤทธิ์ของสารกระตุ้นที่ผู้ผลิตผสมลงไป ซึ่งสารเหล่านี้จะกระตุ้นทำให้หัวใจสำคัญอย่างหัวใจ ไต สมอง ทำงานหนักเกินกว่าปกติ ทำให้หัวใจ

ต่างๆ เสื่อมสภาพก่อนเวลาอันสมควร หรือหยุดทำงานเมื่อขาดการกระตุ้น ร่างกายจะหยุดการสร้างเซลล์สืบพันธุ์ ผลที่ตามมาคือ เต้านมเหี่ยว รังไข่ มดลูกเสื่อมสภาพเร็ว ทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ โดยเฉพาะผู้ที่ดื่มจัด จึงมักดูแลก่อนวัย

1.6.1.4 กรณีที่ตั้งครรภ์ เมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลแก่ทารกในครรภ์ แม้ว่าดื่มเพียงเล็กน้อยก็ตาม เนื่องจากแอลกอฮอล์มีผลต่อการสร้างอวัยวะของตัวอ่อนทารก โดยเฉพาะในระยะ 6-8 สัปดาห์ แม่ที่เป็นนักดื่มจึงมีโอกาสสูงที่จะทำให้ทารกที่เกิดมามีความพิการของอวัยวะต่างๆ และยังมีเสี่ยงสูงที่จะมีอาการปัญญาอ่อนแต่กำเนิด เนื่องจากเนื้อเยื่อสมองถูกทำลาย แอลกอฮอล์ทำให้ลำไส้ดูดซึมสารอาหารได้น้อยลง หญิงตั้งครรภ์จึงมักขาดสารอาหาร ทารกที่เกิดมาจึงมีอัตราการเป็นโรคขาดสารอาหารสูง แอลกอฮอล์อาจทำให้เกิดการตกเลือดหรือแท้งได้ มีรายงานกรณีศึกษาผู้ป่วยแท้งบุตรพบว่า หลายรายมีประวัติดื่มยาคุมเหว้า และนอกจากนี้ข้อมูลจากรายงานการสอบถามผู้หญิงวัยเกิน 15 ปี ที่กำลังตั้งครรภ์ พบว่าร้อยละ 23.3 หรือประมาณ 1 ใน 4 ยังไม่เลิกดื่มแอลกอฮอล์ โดยร้อยละ 7.6 ของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ระบุว่ายังคงดื่มเป็นประจำ ขณะที่อีกร้อยละ 10.4 ระบุว่าดื่มนานๆครั้ง มีผลการวิจัยในประเทศสวีเดน พบว่า ถ้าแม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำขณะตั้งครรภ์ จะส่งผลให้ลูกมีโอกาสติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากกว่าเด็กธรรมดาถึง 4 เท่า

1.6.2 ผลกระทบด้านครอบครัว

เป็นหน่วยสังคมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการดื่มของคนในบ้าน และทำลายอนาคตครอบครัวทุกด้าน กล่าวคือ

เพิ่มค่าใช้จ่ายในบ้าน ในสภาพสังคมปัจจุบันแทบทุกครอบครัว สามิภรรยาต่างก็ต้องช่วยกันทำงานเพื่อหาเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว และหาเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งก็มีอยู่มากมาย ยิ่งถ้าหากสมาชิกคนใดคนหนึ่งในบ้านเป็นนักดื่ม ก็จะเพิ่มรายจ่ายขึ้นมากับสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น แล้วถ้ายังดื่มกันทั้งบ้านหรือเกือบทั้งบ้านคงทำให้จนลงแน่ และซ้ำร้ายยังมีโทษอื่นๆตามมาอีกให้ต้องช่วยกันแก้ไข ซึ่งอาจต้องใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก หรือกู้ยืมเพิ่ม

ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จากการศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ความรุนแรงในคู่สมรส พบว่า การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว จากข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีความสัมพันธ์กับการทำร้ายคู่สมรส และในกรณีของการทำร้ายทารุณในครอบครัวทั้งหมด พบว่าส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 25-85 ทั้งนี้เนื่องจากแอลกอฮอล์จะ

กระตุ้นให้ร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง หรือทำร้ายร่างกายได้ โดยร้อยละ 45 ของการถูกทำร้ายถึงขั้นเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล และร้อยละ 34.8 ของคดีอาญาเกี่ยวกับเพศเกี่ยวข้องกับการดื่ม นอกจากนี้ผู้ติดสุราเกินครึ่งประสบปัญหาการหย่าร้างและเปลี่ยนงาน และก่อปัญหาซึมเศร้าให้เด็กสะสมความรุนแรงในจิตใจและบุคลิกภาพ มีโอกาสเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนพ่อแม่ เป็นต้น (Mckenry, 1995 อ้างถึงในบุญเสริม หุตะแพทย์, 2546: บทนำ)

1.6.3 ผลกระทบด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ก่อเกิดเป็นผลได้อย่างฉับพลันจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีผลต่อระบบประสาทส่วนกลาง (central nervous system) ที่ควบคุมความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ส่งผลให้ขาดความยับยั้งชั่งใจดังเช่นที่มีในภาวะปกติ ทำให้ก่อความเดือดร้อนและอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นโดยง่าย สะท้อนในรูปทะเลาะวิวาท อาชญากรรม อุบัติเหตุ เกิดคดีสารพัดรูปแบบ การทำงานหย่อนประสิทธิภาพและลงท้ายด้วยการบาดเจ็บ พิการหรือเสียชีวิตกล่าวคือ

เป็นสาเหตุให้เกิดคดีสารพัดรูปแบบ มีการศึกษาพบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ก่อให้เกิดความรุนแรงและอาชญากรรมประมาณร้อยละ 7 ของคดีอาญาทั้งหมด ซึ่งอยู่ในรูปต่างๆ คือ ทำให้เสียทรัพย์ (59%) ความผิดเกี่ยวกับเพศ (35%) ความผิดต่อร่างกาย (20%) ในส่วนของปัญหาอุบัติเหตุทางจราจรที่น่าวิตกโดยเฉพาะ “การดื่มแล้วขับ” การสำรวจของหน่วยจัดการความรู้เพื่อถนนปลอดภัย (จรป.) คณะแพทยศาสตร์ รามาธิบดี (2549) ยืนยันระดับความเสี่ยงจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการขับรถว่า ยิ่งถ้ามีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเข้มข้นมากเท่าไร ก็ยิ่งเพิ่มโอกาสเกิดอุบัติเหตุสูงมากขึ้นเท่านั้น หรือกล่าวคือเสี่ยงเกิดอุบัติเหตุกว่าปกตินับร้อยเท่า ข้อมูลจากสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง, 2549: 26) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจราจรถึงร้อยละ 40 ในช่วงปกติและเพิ่มเป็นร้อยละ 50-60 ในช่วงเทศกาลสงกรานต์และปีใหม่ อุบัติเหตุในช่วงเทศกาลสะท้อนวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานประเพณีไทยได้เป็นอย่างดี

การตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ในต่างประเทศจากการสำรวจสถานศึกษาระดับวิทยาลัยพบความสัมพันธ์ว่า นักศึกษาหญิงที่ดื่มมีประสบการณ์การถูกละเมิดทางเพศ อาจเนื่องมาจากทัศนคติของผู้ชายต่อการดื่มของผู้หญิง ประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ ความคิดที่ว่าผู้หญิงที่ดื่มสุรามักนำไปสู่การเสียตัว หรือมีเพศสัมพันธ์หรือถูกข่มขืน โดยไม่ป้องกันทำให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ ส่งผลให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทำให้เอดส์เพิ่มมากขึ้น และยังพบว่านักเรียน

หญิงระดับ high school ที่เคยขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์ จะตกเป็นเหยื่อของการถูกทำร้ายร่างกายมากกว่าวัยรุ่นหญิงที่ไม่ขี่ (Waller P.F. & Blow F.C , 1995)

เพิ่มภาระแก่โรงพยาบาลและระบบบริการสุขภาพ ปัจจุบันโรงพยาบาลทุกแห่งของรัฐต่างทำงานกันหนักอยู่แล้วเพื่อรักษาผู้เจ็บป่วยที่มีจำนวนมากในแต่ละวัน แล้วปรากฏว่า เหล่าเพิ่มจำนวนผู้มารับการรักษาในโรงพยาบาลมากขึ้น เพราะขี่แล้วเกิดอุบัติเหตุ หรือการบาดเจ็บจากการทะเลาะวิวาท จากการสำรวจในโรงพยาบาลชุมชนพบว่า ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรและอุบัติเหตุเพราะการขี่จักรยานและขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์ มารักษาตัวนอกเวลาปกติคิดเป็นร้อยละ 90 จากผู้บาดเจ็บที่มารักษาตัวนอกเวลาทำการทั้งหมด (สำนักเครือข่ายองค์กรงดเหล้า สสส., 2548)

เศรษฐกิจประเทศลดลง แต่คนขี่เหล้ากลับเพิ่มจำนวนขึ้น เมื่อปี 2539 (บัณฑิตไพรศาล และคณะเรียบเรียง, 2549: 12) ซึ่งเป็นช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ คนไทยขี่เหล้าเฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ 110.6 ลิตรต่อคน ปี 2544 เพิ่มขึ้นเป็น 125.9 ลิตรต่อคน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปีนั้นคือในเวลา 5 ปี คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นปีละ 15 ลิตร ผลวิจัยภาคสนามของมูลนิธิเพื่อนหญิง (บุญเสริม หุตะแพทย์, 2546: 70) พบว่า ค่าใช้จ่ายในการขี่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวที่มีผู้ขี่สุราสูงเฉลี่ยประมาณวันละ 100-300 บาท ซึ่งเมื่อคำนวณจากจำนวนผู้ขี่ขึ้นต่ำประมาณ 13 ล้านคน ในอัตราความถี่ของการขี่ประมาณสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นเงินค่าใช้จ่ายในการขี่ถึง 4.68 หมื่นล้านบาท ในแต่ละปี ซึ่งเงินจำนวนนี้สามารถนำไปสร้างโรงเรียนได้ประมาณ 7,000-20,000 โรงเรียนทีเดียว

ข้อสรุป

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็นชนิดใด เรียกว่าอะไร รสชาติคล้ายกันทั้งโลก คุณสมบัติก็เหมือนกัน คือขี่แล้วเมาเหมือนกันหมด โดยจะมีชื่อเรียกต่างๆ กันไปตามปริมาณแอลกอฮอล์ที่ผสมอยู่ เช่น บรันดี ไวน์ รัมย์ เหล้าขาว เป็นต้น เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง เมื่อคิดต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ ในประเทศไทย ผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์ผสมน้ำผลไม้เข้าสู่ตลาดในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา โดยมีการโฆษณาทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เจาะกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะเพศหญิง ซึ่งน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญของการขี่เพิ่มขึ้นกว่า 6 เท่าในระยะเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ. 2539 - 2546) จากการสำรวจพบว่ามีเด็กไทยอายุ 11 ขวบขี่เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์จำนวน 20 ล้านคนแล้วหรือราวๆร้อยละ 30 ของประชากรทั้งประเทศ ขณะที่กลุ่มเด็กหญิงวัย 15 – 19 ปี เป็นกลุ่มที่ขี่เพิ่มจากเมื่อ 7 ปีที่แล้ว ที่มีอยู่เพียงร้อยละ 1 เป็นร้อยละ 6 และมีข้อมูลระบุชัดเจนว่าคนที่เริ่มขี่

เครื่องดืมแอลกอฮอล์ก่อนอายุ 13 ปี มีโอกาสดืมไปจนโต (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง, 2551)

จวบจนถึงปัจจุบันคนในสังคมไทยมองเห็นว่าเครื่องดืมแอลกอฮอล์กลายเป็นสื่อสังคม ไม่ว่าจะสุขจะทุกข์ต้องดืมเหล้า เจอกันต้องดืมเหล้า เป็นสัญลักษณ์ของความทันสมัย ความมั่นใจ อีกทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์และฐานะทางสังคม คนทำงานใช้เครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นเครื่องส่งเสริมภาพลักษณ์ และฐานะทางสังคม วัยรุ่นดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เพื่อยืนยันความเป็นชาย และเพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ หันไปหาเครื่องดืมแอลกอฮอล์ได้อย่างอิสระเสรี โดยขาดการชี้แนะที่ถูกต้องจากพ่อแม่ และเครื่องดืมแอลกอฮอล์ยังถือว่าเป็นเครื่องผ่อนคลายความเครียด และระงับความกดดัน การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นกิจวัตร ไม่ว่าจะดืมคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม กลายเป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่ถือว่าเป็นเสียหายอีกต่อไป และความต้องการเครื่องดืมแอลกอฮอล์ก็มีปริมาณมากกว่าในอดีต ที่น่าสังเกตคือความหลากหลายของการดืมในปัจจุบัน สัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้บริโภค วัย และเพศ กล่าวคือ เพศชายมักจะดืมมากกว่าเพศหญิง ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์กันทุกเพศทุกวัย โดยเพิ่มมากขึ้นในวัยรุ่น สุราขาวและสุราผสมจะบริโภคในหมู่ชนบทและผู้ที่มีรายได้น้อย สุราปรุงพิเศษจะนิยมบริโภคในเมือง แต่สำหรับคนในเมืองที่ฐานะดี ความนิยมสุราต่างประเทศจะมีมากกว่า

2. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์สากลของมนุษย์ ทั้งในรูปของเครื่องอุปโภคและบริโภค โดยเป็นสิ่งที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะกลุ่ม เฉพาะวัย แต่ได้เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่ปรากฏชัดในแทบทุกเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ทุกวัฒนธรรมและแทบทุกสังคม แนวคิดของนักวิชาการที่มองถึงสาเหตุการดืมเหล้า ที่น่าสนใจมีหลากหลาย จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้แล้วนำมาสรุป สามารถนำมาอธิบายกลุ่มผู้ที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ได้ดังนี้คือ

1. PRECEDE – PROCEED MODEL เสนอโดยกรีนและกรูเตอร์ (Green & Kreuter, 1991: 25 อ้างถึงในประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ, 2541) จากการประยุกต์แนวคิดของแอนเดอร์สัน แล้วพัฒนาแบบจำลองขึ้นมาใหม่ โดยมองว่าปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่มาจากตัวบุคคล/ประชาชน/ผู้รับบริการเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สิ่งแวดล้อม ระบบการให้บริการสุขภาพซึ่งรวมทั้งการจัดการให้บริการสุขภาพ และพฤติกรรมของผู้ให้สุขภาพ องค์ประกอบด้านนโยบาย ระเบียบกฎเกณฑ์ การควบคุม และการประสานทรัพยากรที่จะเป็น

ประโยชน์ในการดำเนินงานสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และกำหนดกลวิธีในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพต่อไป

รูปแบบจำลอง PRECEDE – PROCEED MODEL ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นระยะของการวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis Phase) เรียกว่า PRECEDE (ย่อมาจาก Predisposing, Reinforcing and Enabling Cause in Educational Diagnosis and Evaluation)

ส่วนที่ 2 เป็นระยะของการพัฒนาแผน ซึ่งจะจัดทำในส่วนที่ 1 ก่อนจึงจะวางแผนและนำไปสู่การดำเนินงานและประเมินผล เรียกว่า PROCEED (ย่อมาจาก Policy, Regulatory, Organizational Constructs in Education and Environmental Development)

การใช้ PRECEDE – PROCEED MODEL จะเริ่มจาก Outcome ที่ต้องการหรืออีกนัยหนึ่งคือคุณภาพชีวิตของบุคคลที่พึงประสงค์แล้วพิจารณาถึงสาเหตุหรือปัจจัย ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสาเหตุที่เนื่องมาจากพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งขั้นตอนการวินิจฉัยประกอบด้วย 9 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1-5 เป็นขั้นตอนการวินิจฉัยด้านต่างๆ ขั้นตอนที่ 6 เป็นการดำเนินงานตามแผน และขั้นตอนที่ 7-9 เป็นขั้นตอนการประเมินผล ซึ่งจะกล่าวถึงขั้นตอนต่างๆ โดยสรุปดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวินิจฉัยทางสังคม (Social diagnosis) เป็นการวินิจฉัยปัญหาทางสังคมในกลุ่มประชากรเป้าหมาย ซึ่งทำได้โดยการศึกษาความต้องการ และความคาดหวังส่วนบุคคล การศึกษาปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นต่างๆ เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาสวัสดิการสังคม อาชญากรรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การวินิจฉัยทางวิทยาการระบาด (Epidemiological Diagnosis) เป็นการวิเคราะห์ถึงปัญหาสุขภาพว่ามีอะไรบ้าง และพิจารณาปัญหาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนที่ 1 ว่าปัญหาใดมีความสัมพันธ์กับสุขภาพ ซึ่งตัวชี้วัดในขั้นตอนนี้ ได้แก่ สถิติชีพ เช่น อัตราป่วย อัตราเกิด อัตราตาย ความพิการ เป็นต้น รวมไปถึงข้อมูลทางการแพทย์และทางวิทยาการระบาด

ขั้นตอนที่ 3 การวินิจฉัยด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม (Behavioral and Environmental Diagnosis) จากปัจจัยปัญหาด้านสุขภาพอนามัยที่ได้ในขั้นตอนที่ 2 จะนำมาวิเคราะห์ต่อเพื่อหาสาเหตุที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเป็นสาเหตุอันเนื่องมาจาก พฤติกรรมของบุคคลและสาเหตุที่ไม่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม เช่น สาเหตุจากพันธุกรรมหรือสภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยกระบวนการสุขศึกษาจะให้ความสนใจในประเด็นของสาเหตุที่มาจากพฤติกรรมของบุคคลเป็นสำคัญ ส่วนองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล ซึ่งบุคคลไม่สามารถควบคุมได้ แต่เป็นสิ่งที่จะช่วยในการปรับเปลี่ยน สนับสนุน พฤติกรรมสุขภาพ และคุณภาพชีวิตของ

บุคคล หรือบุคคลอื่น อิทธิพลขององค์ประกอบ เหล่านี้ต่อพฤติกรรมของบุคคลชี้ให้เห็นว่างานสุขศึกษาที่เน้นเฉพาะพฤติกรรมสุขภาพส่วนบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องจำเป็นจะต้องพิจารณาสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพด้วย ซึ่งสิ่งผลักดันเหล่านี้อาจจะเป็นระดับประเทศ ระดับภาค ระดับชุมชน หรือระดับองค์กรที่เล็ดลงมา

ขั้นตอนที่ 4 การวินิจฉัยด้านการศึกษาและองค์กร (Educational and Organizational Diagnosis) วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง และการคงอยู่ของพฤติกรรมสุขภาพ ทั้งที่เป็นปัจจัยในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล โดยแบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม

ขั้นตอนที่ 5 การวินิจฉัยด้านการบริหารและนโยบาย (Administrative and Policy Diagnosis) ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินความสามารถ ทรัพยากรขององค์กร และด้านการบริหาร เพื่อนำไปสู่การสร้างแผนงานและดำเนินงานตามแผน ซึ่งอาจจะมีปัญหาหลายประการที่ขัดขวางการวางแผน เช่น ความจำกัดของทรัพยากร การขาดนโยบาย หรือนโยบายไม่เหมาะสม ปัญหาด้านเวลา เป็นต้น ซึ่งอาจแก้ไขโดยการร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานย่อยหรือหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป นอกจากนี้ขั้นตอนนี้ยังเกี่ยวข้องกับการจัดกลยุทธ์ และวิธีการที่เหมาะสม โดยพิจารณาถึงสถานที่ที่จะจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพ เช่น ชุมชน สถานที่ประกอบการต่างๆ โรงงาน โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 6, 7, 8 และ 9 เป็นส่วนของ PROCEED ซึ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินงานและประเมินผล การประเมินผลเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องและต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการวางแผนของ model แล้ว ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมิน และดัชนีชี้วัดไว้อย่างชัดเจน การประเมินผลใน PRECEDE – PROCEED MODEL ประกอบด้วย การประเมิน 3 ระดับคือ

1. การประเมินกระบวนการ
2. การประเมินผลกระทบของโครงการหรือโปรแกรมที่มีต่อปัจจัยทั้ง 3 ด้าน
3. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคล ซึ่งการประเมินในขั้นตอนนี้จะเน้นการดำเนินงานในระยะยาว

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในขั้นต้นเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มพนักงานในโรงงาน ซึ่งตรงกับแนวคิดในขั้นตอนที่ 4 ของกระบวนการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำขั้นตอนนี้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้เลือกศึกษาเฉพาะบางตัวแปรในแต่ละกลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง และที่ผู้วิจัยสนใจที่นำศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมกับสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะได้กล่าวสรุปรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

PRECEDE Framework เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาในขั้นต้นเพื่อหาสาเหตุและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มพนักงานในโรงงาน ซึ่งตรงกับแนวคิดในขั้นตอนที่ 4 ของกระบวนการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำขั้นตอนนี้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้เลือกศึกษาเฉพาะบางตัวแปรในแต่ละกลุ่มปัจจัยที่ผู้วิจัยสนใจและเกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างที่น่าศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยแบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ดังนี้

1. ปัจจัยนำ ได้แก่ ลักษณะประชากรทางสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสถานภาพสมรส สถานะทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
2. ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ กฎระเบียบของโรงงาน และการรับรู้มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน
3. ปัจจัยเสริม ได้แก่ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท

ปัจจัยนำ (Predisposing Factors)

หมายถึง ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล หรือในอีกด้านหนึ่งปัจจัยนี้จะเป็นความพอใจ (Preference) ของบุคคล ซึ่งได้มาจากประสบการณ์จากการเรียนรู้ (Education Experience) ซึ่งความพอใจนี้อาจมีผลทั้งในทางสนับสนุนหรือยับยั้งการแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ปัจจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยนำ เช่น ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยม การรับรู้ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงลักษณะทางประชากรและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดของครอบครัว สถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจ (Socio-Economic Status) เป็นต้น โดยสรุปได้ดังนี้

- **เพศ (Gender)** การศึกษาหลายการศึกษา พบว่า เพศชายมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเพศหญิง โดยเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน และเพศจะเป็นสิ่งคอยกำหนดพฤติกรรมการดื่ม การศึกษาเชิงคุณภาพของอานวย พิรุณสาร (2538: 87) พบว่า เยาวชนมีทัศนะว่า เพศชายดื่มเหล้าเป็นเรื่องที่ไม่เสียหายและไม่ใช่ว่าเรื่องหน้าอายที่เกิดอาการเมา พวกเขายอมรับพฤติกรรมขณะเมาได้ แต่ถ้าผู้หญิงดื่มเหล้าเนื่องมาจากหน้าที่การงาน สถานการณ์บังคับจะเป็นสิ่งที่พวกเขายอมรับได้แต่เมื่อใดที่ผู้หญิงดื่มเหล้าบ่อย มีอาการเมามาจะเป็น

สิ่งที่พวกเขายอมรับไม่ได้ โดยกล่าวว่าพฤติกรรมเช่นนี้ไม่เหมาะที่ผู้หญิงจะกระทำและเป็นการแสดงออกถึงความกำกวมการเป็นคนกร้านโลก ซึ่งถูกเขาประเมินว่าเป็นคนไม่ดี เช่นเดียวกับการศึกษาเชิงปริมาณหลายการศึกษาที่ยืนยันว่าเยาวชนชายมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอัตราที่สูงกว่าเยาวชนหญิง เช่น การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนเขตกรุงเทพมหานคร (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ, 2541: 65) พบว่าเพศชายมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสองเท่าของเพศหญิง (ร้อยละ 53.5 และร้อยละ 25.1 ตามลำดับ) และการสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นเช่นกัน (ประกิจ โพธิอาสน์, 2541: 141) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง (จิราภรณ์ เทพหนู, 2540: 81) ที่พบว่าเพศชายมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 13.03 เท่าของเพศหญิง ส่วนอัตราการดื่มฯ ของเพศชายเป็นร้อยละ 83.44 และเพศหญิงร้อยละ 16.56 รวมทั้งการสำรวจความชุกและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าเพศชายดื่มร้อยละ 52.1 ขณะที่เพศหญิงดื่มเพียงร้อยละ 31.3 (จินตนา วงศ์วาน, 2548: 60) และการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงด้านการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สูงในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า เยาวชนชายร้อยละ 62 เยาวชนหญิงร้อยละ 32 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ชนินิ เขียวอยู่, 2546:38) เช่นเดียวกับการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี (สิทธิพันธ์ เจริญรัตน์, 2543: 59) ที่พบว่าเพศชายมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเพศหญิงในทุกการศึกษา

การศึกษาทั้งหมด พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมและสังคมเป็นตัวกำหนดบทบาทและกิจกรรมของเพศชายหญิงไว้ต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพศชายในสังคมไทยถือเป็นเรื่องปกติ ส่วนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพศหญิงยังเป็นที่ยอมรับน้อยอยู่และถูกมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี

- อายุ (Age) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมมากกว่า (more liberal) คนที่มีอายุมาก เยาวชนยังอยู่ในช่วงอายุน้อยยังขาดประสบการณ์ ความคิดอ่านยังไม่เจริญสู่วุฒิภาวะ ไม่คิดถึงผลเสียที่ตามมา และอยากทดลองสิ่งใหม่ๆ จึงอาจทำในสิ่งที่จะเป็นผลเสียต่อตนเองได้ เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษา พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ของเยาวชน อายุเฉลี่ยของเยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ระหว่าง 14 – 19 ปี (จินตนา วงศ์วาน: 2548) (ธราดล เหมพัฒน์: 2540) , (แกฟฟีย์, โรชาลี: 2538) เช่นเดียวกับการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร (ภาวิณี อยู่ประเสริฐ: 2540) และของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542, 98) ที่ศึกษาอายุที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก เมื่ออายุน้อยมีโอกาสที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปในทางที่ผิดได้มากขึ้น เพราะการเริ่มต้นเร็วก็เท่ากับเป็นการเพิ่มระยะเวลาการดื่มให้นานขึ้น จากการศึกษาพบว่าร้อยละ 91.2 จากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 614 รายเริ่มต้นดื่มเมื่ออายุต่ำกว่า 18 ปี และช่วงอายุ 14-18 ปี เป็นช่วงที่มีการเริ่มต้นดื่มมากที่สุด แต่มีผลการศึกษาที่ขัดแย้ง พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนจากการสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง (จิราภรณ์ เทพหนู: 2540) โดยเพศชายที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี อัตราการดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ต่างกันมากนัก (ร้อยละ 45.93 และ ร้อยละ 42.07 ตามลำดับ)

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบทั้งความสัมพันธ์และข้อขัดแย้งระหว่างอายุกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ซึ่งอาจเนื่องมาจากบริบทอื่นๆ ที่เขาอยู่ โดยเฉพาะแหล่งอาศัย จะพบว่าการศึกษาในเยาวชนที่อยู่ในเมืองจะพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเพราะมีสิ่งต่างๆ ที่เอื้อให้เยาวชนมีพฤติกรรมการปฏิบัติเช่นนั้น ส่วนเยาวชนที่อยู่นอกเมืองออกมาสิ่งเอื้อต่างๆ ก็น้อยลง ทำให้พบข้อขัดแย้งก็เป็นได้

- **ฐานะทางเศรษฐกิจ (Economic Status)** คนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวต่างกันย่อมมีค่านิยม, ความคิด, ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่างกัน รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคนตลอดจนกำหนดความคิดของคนเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และพฤติกรรมต่างๆ จากการศึกษาพบว่ารายได้ที่ได้รับต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน ผลการศึกษายืนยัน เช่น การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นใน กทม.ที่พบว่ารายได้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540) เช่นเดียวกันกับการศึกษาในนิสิตชายในหอพักของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่พบว่า การได้รับเงินค่าใช้จ่าย รายได้ที่ได้รับขณะศึกษา และรายจ่ายในขณะศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตัวเองจากการดื่มสุรา (นันทิยา วิสุทธีภักดี, 2545: 90) สอดคล้องกับการศึกษาของ จิราภรณ์ เทพหนู (2540: 68) ที่พบว่าเยาวชนกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนมากจะมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีรายได้น้อย และผลการศึกษาของประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ (2541: 35) ได้ข้อค้นพบเช่นเดียวกัน แต่ขัดแย้งกันกับผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

การดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของประกิจ โพธิอาสน์ (2541: 42) ที่พบว่ารายได้ที่ได้รับไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของเยาวชน

การศึกษาที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่พบว่ารายได้ที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของเยาวชน มีเพียงการศึกษาเดียวที่พบข้อขัดแย้ง อาจเนื่องมาจากเครื่องดัดแอลกอฮอล์บางชนิดมีราคาถูก สามารถหาซื้อได้ หรือการพบปะสังสรรค์ระหว่างวัยรุ่นด้วยกันที่มีพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์นานๆ ครั้ง หรือดัดไม่บ่อยนัก ก็สามารถนำเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับในแต่ละเดือนมาหาซื้อเครื่องดัดแอลกอฮอล์ได้ จากการทบทวนการศึกษาที่ผ่านมาในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในทุกกลุ่มอายุ

- **ความรู้** เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม แต่การเพิ่มความรู้ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเสมอไป ถึงแม้ความรู้จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรม แต่ความรู้อย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้ จะต้องมียปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย และยังเชื่ออีกว่าทัศนคติมีผลต่อพฤติกรรมมากกว่าความรู้ ความรู้มีเพียงความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรม แต่ไม่ใช่สาเหตุของการกระทำเพื่อป้องกันการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด และการเพิ่มความรู้ไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสมอไป ซึ่งตรงกับหลายๆ การศึกษาที่พบว่าความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ (ประกิจ โพธิอาสน์, 2541; สายพิน ศาประเสริฐ, 2544) แต่ก็มีข้อค้นพบที่ขัดแย้งกันที่ว่าความรู้จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม โดยเฉพาะการศึกษาในกลุ่มเยาวชน เช่น การศึกษาของสิทธิพันธ์ เจริญรัตน์ ที่ศึกษาพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ของนักเรียนม.ปลาย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี การศึกษาของนันท์ธิดา วิสุทธิภักดี (2545: 85) ที่ศึกษาในนิสิตชายหอพักมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็ได้ผลเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542: 101) ที่ศึกษาในนักเรียนอาชีวศึกษาชายใน กทม. ก็พบผลเช่นเดียวกัน มีการวิจัยมากมายที่พบว่าความรู้ ไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสมอไป เพียงแต่พบความสัมพันธ์กันไปในทางบวกระหว่างความรู้และพฤติกรรม ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ มาประกอบกัน จึงจะทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

- **การรับรู้** หมายถึง การที่ร่างกายรับสิ่งเร้าต่างๆ ที่ผ่านมาจากประสาทสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วตอบสนองเอาสิ่งเร้านั้นออกมา เป็นลักษณะของจิตที่เกิดขึ้นจากการผสมกันระหว่างความรู้สึกประสาทสัมผัสชนิดต่างๆ และความคิดร่วมกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ การรับรู้เป็นตัวแปรทางจิตสังคม ที่เชื่อว่ามีผลกระตุ้นต่อพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล ในเรื่องของพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์นี้ จากการรวบรวมการศึกษาที่ผ่านมาพอจะสรุปได้ว่าส่วนใหญ่ศึกษาในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Morgan & King ,1996 cited by Bary, 1984 อ้างถึงในสายพิน สาทะเสริฐ, 2544: 33) กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาการของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจะเพิ่มขึ้นตามอายุ ซึ่งจะมีผลกระทบอย่างมากตั้งแต่ช่วงวัยรุ่น ถึง วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ในวัยผู้ใหญ่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีการเปลี่ยนแปลงน้อย เนื่องจากวัยใหญ่นั้นวุฒิภาวะจะทำให้บุคคลมองเห็นคุณค่าของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยอมรับตนเองมากขึ้นและเพื่อผิมน้อยกว่าวัยรุ่น เพราะบุคคลได้มีการเรียนรู้ที่จะเผชิญกับสิ่งที่ตนเองขาด และพยายามเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ตนเอง การศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542: 120) พบประเด็นที่น่าสนใจว่าทิศทางการสัมพันธ์ของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ต่อบ้าน ต่อโรงเรียนเป็นลบ แต่ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่อเพื่อน กับเป็นบวก เช่นเดียวกับหลายๆงานวิจัย และทิศทางการสัมพันธ์ก็ไปในทิศทางเดียวกับการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผิดด้วย โดยอธิบายว่าการดื่มของนักเรียนอาชีวศึกษาชายซึ่งอยู่ในวัยที่อายุมากขึ้น จะมีลักษณะการดื่มไปตามสังคม เพื่อความสนุกสนาน ไม่ใช่ลักษณะการดื่มที่มีสาเหตุจากความอ่อนแอทางจิตใจ หรือดื่มเพื่อแก้ปัญหา

2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง การศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540: 115) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ และปานกลางมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 17.68 และ 1.76 เท่าของกลุ่มที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองสูง โดยเนื่องจากบุคคลใดมีความมั่นใจ หรือมีความสามารถที่จะเผชิญความเครียดได้เหมาะสม ก็จะไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คะแนนที่ได้จากการประเมินความสามารถตนเองก็จะสูง

3. การรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน โดยเยาวชนที่มีการรับรู้ถึงผลกระทบจากการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าจะมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต่ำกว่าในกลุ่มที่รับรู้ ถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่า เช่น การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่เห็น ด้วยอย่างมากต่อผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มที่ไม่ดื่มรับรู้ผลกระทบได้ดีกว่า กลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ประกิจ โพธิอาสน์: 2541) เช่นเดียวกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานคร (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล: 2542) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพยืนยันว่าเหตุผลที่เยาวชนไม่ดื่มเหล้าเกิดจากการได้รับ ประสบการณ์ตรงจากผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อของเขาที่เสียชีวิตเพราะการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เขาเป็นคนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (อานวย พิรุณสาร: 2538)

4. การรับรู้ต่อการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สื่อโฆษณา และมาตรการควบคุม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการศึกษาครั้งนี้จะขอศึกษาถึงในเรื่องของกระแสโฆษณารณรงค์ไม่ ดื่มเหล้า เนื่องจากการโฆษณาเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การตลาด ทำหน้าที่สร้างการรับรู้ ผ่านการให้ ข้อมูลชวนเชื่อด้านบวกเพียงด้านเดียว หลีกเลี่ยงการให้ข้อเท็จจริงด้านลบ และเมื่อโฆษณาบ่อยๆจะ ทำให้เกิดการอยากลอง และการกระตุ้นซ้ำๆ จะเป็นการสร้างค่านิยมการยอมรับการดื่มด้วย อีกทั้ง การโฆษณามีอิทธิพลกว้างในทุกกลุ่มเพศ อายุ ทำให้เกิดการรับรู้ในหมู่หรือกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ทำให้ รับรู้ ชื่นชอบในสิ่งเดียวกัน จึงเกิดเป็นค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นความอยากลองและเพื่อนชวน จึงปฏิเสธอิทธิพลของการโฆษณาที่อยู่เบื้องหลังไม่ได้ (บัณฑิต ศรีไพศาล, 2549) มีการศึกษาพบว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางบวกต่อการดื่มสุราเช่นเดียวกับ กลุ่มเพื่อน (อรนุช ภาชนะและคณะ, 2542) ตรงกับการศึกษาของประกิจ โพธิอาสน์ (2541: 153) ที่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ดื่มส่วนใหญ่จะได้รับอิทธิพลสูงจากสื่อโฆษณามากกว่ากลุ่มที่ไม่ดื่มอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาพบว่า การรับอิทธิพลจากสื่อโฆษณามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน โดยกลุ่มเยาวชนที่เคยได้รับสื่อโฆษณาและมีความสนใจ ต่อสื่อจะมีพฤติกรรมการดื่มมากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยได้รับและกลุ่มที่เคยได้รับแต่ไม่สนใจ (ประภาพัญญ สุวรรณ และคณะ, 2541) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม ที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ประกิจ โพธิอาสน์, 2541) และการสำรวจปัจจัย ที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัด พัทลุง (จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) และการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ระดับมัธยมปลาย (สิทธิรัตน์ เจริญรัตน์, 2543) พบว่าโฆษณามีส่วนกระตุ้นให้นักเรียนอยากลองดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 61.5 จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การรับอิทธิพลจากสื่อโฆษณามี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เนื่องจากสื่อโฆษณามีบทบาท อย่างมากในสภาพสังคมปัจจุบันและเป็นการสื่อสารที่เข้าถึงเยาวชนจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน การได้รับสื่อโฆษณาแนวเดียวกันบ่อยๆ ซ้ำๆ สามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ เยาวชนได้

เนื่องจากในปัจจุบันหันมาให้ความสนใจกับการรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นจำนวนมากในการวิจัยนี้จึงสนใจเฉพาะการรับรู้ต่อการโฆษณารณรงค์ให้ไม่ดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอย่างไร ดังนี้

1. การรับรู้ต่อโฆษณารณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพิจารณาใน 3 มิติ คือ

- การให้ความสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผลกระทบต่อ

พฤติกรรมการดื่ม

- การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับคุณค่าต่อสังคม

- **ความเชื่อ** คือ ความมั่นใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจเป็นปรากฏการณ์หรือวัตถุว่าสิ่งนั้นๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นจริงให้ความไว้วางใจ เช่น แบบแผนความเชื่อทางสุขภาพ (Health Belief Model) ซึ่งเน้นว่าพฤติกรรมสุขภาพจะขึ้นอยู่กับความเชื่อใน 3 ด้าน คือ

1. ความเชื่อต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคหรือได้รับเชื้อโรค เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยของสุขภาพหรืออยู่ในอันตราย

2. ความเชื่อเกี่ยวกับความรุนแรงของสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในด้านของความเจ็บปวดทรมาน การเสียเวลา เสียเศรษฐกิจ

3. ความเชื่อเกี่ยวกับผลตอบแทนที่ได้จากการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องว่าจะคุ้มค่ามากกว่าราคา เวลา และสิ่งต่างๆ ที่ลงทุนไป เมื่อมีความเชื่อดังกล่าวแล้วจะทำให้บุคคลมีความพร้อมในการแสดงพฤติกรรม

- **ค่านิยม** หมายถึง การให้ความสำคัญให้ความพอใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งบางครั้งค่านิยมของบุคคลก็ขัดแย้งกันเอง เช่น ผู้ที่ให้ความสำคัญแก่สุขภาพแต่ขณะเดียวกันเขาก็พอใจในการสูบบุหรี่ด้วย ซึ่งความขัดแย้งของค่านิยมเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่จะวางแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วย สุพัตรา สุภาพ (2542: 53-54) กล่าวถึงค่านิยมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่า การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นบางครั้งเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้น เป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างเครือญาติ หมู่ทหาร มิตรสหาย หรือกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วย เช่น งานรื่นเริงต่างๆ งานเทศกาล งานฉลอง เป็นต้น ค่านิยมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีดังนี้

1. การดื่มเพียงเล็กน้อย เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น เพื่อให้กินข้าวได้ ผ่อนคลายความเจ็บไข้ แก่หนาว เพื่อเข้าสังคม เพื่อแสดงว่าเป็นผู้ใหญ่และความเป็นลูกผู้ชาย เพื่อผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย เพื่อสร้างจินตนาการ เช่นนักเขียน นักดนตรี เป็นต้น

2. การดื่มจนครองสติไม่ได้ คือ ดื่มจนมึนเมา อาจเป็นเพราะเพื่อนคยั้งคยอ หรือถูกเหตุการณ์บางอย่างบังคับ ซึ่งจะพบเห็นบุคคลประเภทนี้ในงานต่างๆ ได้หมด ซึ่งอาจทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมผิดแผกไปจากปกติธรรมดา เช่น ปกติเป็นคนอ่อนโยนอาจจะกลายเป็นคนแข็งกระด้างหรือโวยวาย หรือไม่ก็เฝียบขริม พุดจาน้อยลง เป็นต้น บางคนดื่มขึ้นมาจำไม่ได้ว่าตอนดื่มแสดงอะไรออกมา

3. การดื่มจนติดเป็นนิสัยเลิกไม่ได้ เป็นผู้ขาดเหล้าไม่ได้มีละนั้นจะมีอาการต่างๆ เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง และบุคลิกภาพบกพร่อง มีอารมณ์ไม่ปกติ เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน และเป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม ซึ่งตามกฎหมายศาสตร์มีสิทธิสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถได้ หรือในบางแห่งถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกานิยมดื่มระหว่างรับประทานอาหารกลางวัน และนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บ้านในตอนเย็นๆ หรือในการพักผ่อน นอกจากนี้คนไทยมักจะนิยมการดื่มเฉพาะผู้ชาย และมีผู้หญิงที่ดื่มสุรารจำนวนไม่มากนัก เพราะมีความเห็นว่าผู้หญิงที่ดื่มสุราไม่เป็นกุลสตรี แต่ปัจจุบันก็มีแนวโน้มการดื่มเพื่องานสังคมมากขึ้น

อานวย พิรุณสาร (2543: 30-35) กล่าวว่า การดื่มสุรานั้นเกิดจากที่มนุษย์ให้คุณค่าและความหมายต่างๆเกี่ยวกับสุรา การดื่มสุรานั้นมาจากการปฏิสังสรรค์ทางสังคม การเรียนรู้ การเลียนแบบถึงค่านิยม หรือการเกิดความเชื่อบางอย่างที่สนับสนุนให้เกิดการดื่มสุราขึ้น ทั้งนี้ค่านิยมในการดื่มสุราก็มีหลายอย่างด้วยกัน เช่น ดื่มเพื่อแสดงถึงความมีอำนาจมีพลัง ดื่มเพื่อสังสรรค์กันในหมู่เพื่อน ดื่มตามประเพณีหรือในงานพิธีกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังเป็นการดื่มเพื่อเป็นสื่อกลางในการเข้าสังคมอีกด้วย

- **ทัศนคติ** หมายถึง ความรู้สึกที่ค่อนข้างจะคงที่ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล วัตถุ การกระทำ ความคิด ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวมีทั้งที่มีผลดีและผลเสียในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2534: 334) กล่าวว่าทัศนคติเป็นผลรวมของความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งนั้นในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผ่านมามีหลายการศึกษาในกลุ่มเยาวชน นักเรียนมักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ว่า กลุ่มที่ดื่มจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ประกิจ โพธิ์อาสน์, 2541) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมปลาย สายสามัญ ในจังหวัดพัทลุง ที่พบว่านักเรียนที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดถึง 55.32 เท่า (จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) อีกทั้ง รุ่งวิทย์ มาศเมืองงาม (2539: 30) ศึกษาการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนในเขตกทม. อายุระหว่าง 15-24 ปี พบว่านักเรียนที่มีทัศนคติในทางลบต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะดื่มน้อยกว่านักเรียนที่มีทัศนคติทางบวก นอกจากนี้ยังนักเรียนที่

ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์มีทัศนคติเชิงบวกต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ มีโอกาสเสี่ยงต่อการที่จะดัดมากกว่าเป็น 1.7 เท่าของนักเรียนที่มีทัศนคติเชิงลบต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ (จินตนา วงศ์วาน, 2548) สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ในทม. (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2542) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักเรียนนายสิบทหารบก (สายพิณ สาประเสริฐ, 2544) การศึกษาในต่างประเทศของเฟอร์กัสสัน (Fergusson, 1994 อ้างถึงในสายพิณ สาประเสริฐ, 2544) ที่ศึกษาการดัดสุราในวัยเด็กและรูปแบบการดัดสุราของวัยรุ่น พบว่าทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการดัดสุราวัยเด็ก และการปล่อยปละละเลยของผู้ปกครองที่ดูแล คือพ่อ แม่ มีผลต่อทัศนคติต่อการดัดสุรา และนำไปสู่การดัดสุราเมื่ออายุยังน้อย

ในการวิจัยครั้งนี้จึงสนใจศึกษาในเรื่องทัศนคติต่อเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ใน 3 มิติ ดังนี้

- ทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์กับสุขภาพร่างกาย จิตใจ และการทำงาน
- ทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์กับความสัมพันธ์ในครอบครัว
- ทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์กับสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน

โดยสรุปการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในส่วนของปัจจัยนำ ได้ดังนี้

- ลักษณะประชากรทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ฐานะทางเศรษฐกิจ และตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ
- ทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์
- การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors)

หมายถึง สิ่งที่เป็นแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ชุมชน รวมทั้งทักษะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ได้ด้วยและความสามารถที่จะใช้แหล่งทรัพยากรต่างๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ราคา และระยะทาง เวลา นอกจากนั้นสิ่งสำคัญก็คือ การหาได้ง่าย และความสามารถเข้าถึงได้ของสิ่งจำเป็นในการแสดงพฤติกรรมหรือช่วยให้การแสดงพฤติกรรมนั้นๆ เป็นไปได้ง่ายขึ้น

ในการวิจัยนี้สนใจศึกษาเฉพาะกฎระเบียบของโรงงานต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์และมาตรการลงโทษผู้ที่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในโรงงาน เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ากฎระเบียบของโรงเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ (ประกิจ โพธิอาศน์: 2541) ต่างกับการศึกษาเดียวกันในเรื่องการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดัด

แอลกอฮอล์ ที่พบว่ามีความสัมพันธ์ ทั้งนี้การศึกษาในเรื่องการหาได้ง่ายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542: 161) ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และทำนายได้ว่า มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำเชิงบวกกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors)

หมายถึง สิ่งที่บุคคลจะได้รับหรือคาดว่าจะได้รับจากบุคคลอื่น อันเป็นผลมาจากการกระทำของตน สิ่งที่บุคคลจะได้รับอาจเป็นรางวัลที่เป็นสิ่งของ คำชมเชย การยอมรับ การลงโทษ การไม่ยอมรับการกระทำนั้นๆ หรืออาจเป็นกฎระเบียบที่ถูกบังคับควบคุมให้บุคคลนั้นๆ ปฏิบัติตามก็ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้บุคคลจะได้รับจากบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อตนเอง เช่น ญาติ เพื่อน แพทย์ ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น และอิทธิพลของบุคคลนี้ก็แตกต่างกันไปตามพฤติกรรมของบุคคล และสถานการณ์โดยอาจจะช่วยสนับสนุนหรือยับยั้งการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ก็ได้ ในเรื่องของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้ รวบรวมการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาได้ว่าจะศึกษาในเรื่องของด้านครอบครัว และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ

- การดื่มของฟีน้องและบุคคลในครอบครัว

มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน โดยพบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีญาติพี่น้องดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จะดื่มมากกว่ากลุ่มที่มีพี่น้องที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนไทย (ประภาเพ็ญ สุวรรณและคณะ, 2541: 54) พบว่า ผู้ที่มีพี่น้องดื่มมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 0.45 ในขณะที่ผู้ที่พี่น้องไม่ดื่ม มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียง 0.38 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี (ธนินิ เขียวอยู่, 2546: 38) และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนนายสิบทหารบก (สายพิน ศาประเสริฐ, 2544: 97) ซึ่งพบว่า กลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบุคคลในครอบครัวดื่มมากถึงร้อยละ 53.3 และการศึกษาของภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540: ก) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่ค้นพบผลการศึกษาเช่นเดียวกัน และมีการศึกษาเพียงการศึกษาเดียวของประกิจ โพธิอาสน์ (2541: 147) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน

จากผลการศึกษาวิจัยทั้งหมดพบว่าโดยทั่วไปแล้วการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน มีสาเหตุมาจากครอบครัวเนื่องจากส่วนใหญ่ ยังอยู่ในความดูแลของบิดามารดา ดังนั้นสภาพ

ภายในครอบครัวน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมต่างๆ ครอบครัวเป็นปัจจัยสาเหตุต่อปัญหาการดื่มสุรา ในแง่ของการควบคุม การสนับสนุนในการดื่มสุรา ถ้าพ่อแม่ไม่เห็นว่า การดื่มสุราเป็นเรื่องเสียหายและสนับสนุนให้ลูกดื่มสุรา ลูกก็จะดื่มสุราก่อนข้างบ่อย ภูมิหลังภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ก็มีผลต่อการดื่มสุราของเยาวชนเช่นกัน เพราะสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความกดดันต่อเยาวชนให้หันเหไปพึ่งสิ่งเสพติดต่างๆ รวมทั้งการดื่มสุราก็ด้วย ถ้าความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวดี พ่อแม่เอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดความผูกพันในครอบครัวและซึมซับบรรทัดฐานทางสังคมต่าง ๆ จากพ่อแม่ เป็นการป้องกันการดื่มสุราของเยาวชนได้

- **การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน** กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นทั้งทางที่ดีและไม่ดี ถ้าเยาวชนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ก็จะชักจูงไปในทางที่ดีเอาใจใส่แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ และกลุ่มเพื่อนยังช่วยสอนให้รู้จักอำนาจที่ไม่ใช่แบบส่วนตัว ทำให้การเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ จากการเรียนมีส่วนร่วมด้วย ถ้าฝ่าฝืนจะถูกกีดกันออกจากกลุ่ม แต่ถ้าอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ก็อาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี รวมถึงการถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการ เช่น หนีโรงเรียน เทียวเตร่ ดื่มสุรา ดิดยาเสพติด ซึ่งเป็นผลเสียต่อการเรียนและสุขภาพได้

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน โดยเฉพาะถ้าเป็นเพื่อนที่สนิทสนมกันแล้ว จะดื่มในปริมาณมาก ถ้ามีบุคคลที่ไม่สนิทอยู่ด้วยจะดื่มน้อยลง เพื่อรักษามารยาท และสามารถคุมสติไม่ให้มีอาการเมา แต่เยาวชนส่วนมากมีทัศนคติว่า “ไม่ดื่มเหล้าด้วยกันไม่ใช่เพื่อนสนิท” และจากการศึกษาของอำนาจ พิรุณสาร (2538: 73) โดยสนทนากับกลุ่มเยาวชนตัวอย่างพบว่าเพื่อนมีบทบาทกับพวกเขาอย่างมาก ไม่ว่าในกิจกรรมใดก็ตาม และในเรื่องของการดื่มเหล้า จะมีเพื่อนเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ โดยเยาวชนกล่าวถึงสาเหตุของการดื่มเหล้าว่า “เพื่อนชวนดื่ม” หรือไม่กี่ “กินเหล้าแล้วมีเพื่อนรู้ใจ” ส่วนผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี (ธนินิเจียวอยู่, 2546: 37) พบว่า นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีเพื่อนถึงร้อยละ 89.2 การศึกษาจากการสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง พบว่า นักเรียนที่มีเพื่อนดื่มแอลกอฮอล์ มีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเป็น 7.7 เท่าของนักเรียนที่ไม่มีเพื่อนดื่มแอลกอฮอล์ (จินตนา วงศ์วาน, 2548: 55) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชายในเขตกรุงเทพมหานคร (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, 2542: 159)

ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนในหัวข้อปัจจัยเสริมนี้แล้ว เห็นว่าการดื่มของสมาชิกทุกคนในครอบครัว และเพื่อนสนิทที่เกี่ยวข้อง น่าจะเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งและน่าสนใจ จึงแบ่งโดยค่อนข้างละเอียด ดังนี้

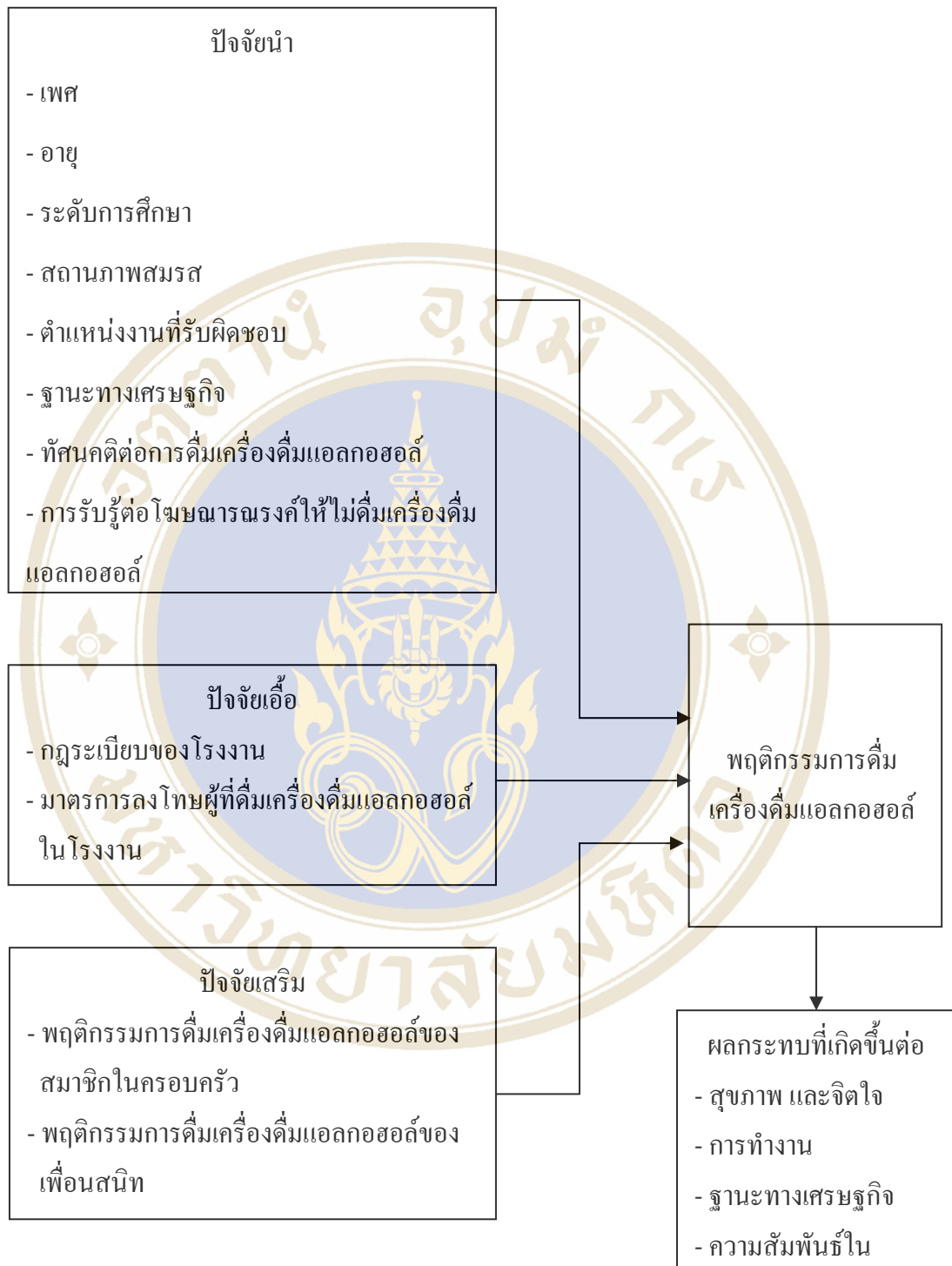
1. พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว ประกอบไปด้วย บิดา มารดา พี่ชาย/น้องชาย พี่สาว/น้องสาว ญาติที่มาอาศัยด้วย และสามี / ภรรยา
2. พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท ประกอบไปด้วย เพื่อนสนิทในที่ทำงาน เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน หัวหน้า / ผู้บังคับบัญชา และลูกน้อง

4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง (Cross - Sectional Survey Research) มาเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ เพื่อเป็นแนวทางในการเข้าใจพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของผู้ใช้แรงงานในโรงงาน ที่เป็นแบบเดียวกันในกลุ่มสังคมที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ทั้งนี้จะส่งผลให้คนในสังคมมีความเข้าใจ และตระหนักในการปลูกฝังความคิดต่างๆ และช่วยแก้ไขป้องกันปัญหาการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่เรื้อรังในอนาคตต่อไปได้

ทั้งนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมได้ชี้ให้เห็นว่า การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์นั้นเป็นเรื่องที่มนุษย์เราได้ให้คุณค่า และความหมายกับเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ทั้งๆที่ต่างก็ทราบถึงผลเสียที่เกิดขึ้น การที่บุคคลจะดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์นั้นมาจากการสังสรรค์ทางสังคม และการเรียนรู้ เลียนแบบถึงค่านิยม หรือความเชื่ออะไรบางอย่าง ที่สนับสนุนให้เกิดการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ขึ้น

พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของคนไทย จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาจะเห็นว่าในประเทศไทยจะทำการวิจัยเชิงสำรวจเป็นส่วนใหญ่ และจะทำการวิจัยสำรวจในภาพรวมของวัยรุ่นชาย หญิง ในระดับชั้นต่างๆ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและสาเหตุของการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในเยาวชน ส่วนในกลุ่มของผู้ใช้แรงงานนั้นพบว่ายังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจนทั้งเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ อาจเนื่องจากสังคมมองว่ากลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันมีค่านิยมต่างๆ ที่แรงขึ้น และมุมมองเปลี่ยนแปลงที่เร็ว ตามไม่ทัน จึงอยากทราบถึงแนวคิด เพื่อนำไปแก้ไขก่อนที่จะสายเกินไป จึงเบี่ยงเบนไปทำการศึกษาในวัยรุ่นกันเยอะ สำหรับตัวผู้วิจัยในการศึกษานี้ต้องการทราบถึงพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในมุมมองของพนักงานโรงงาน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ในการให้ข้อมูลที่เป็นจริงจากประสบการณ์ตรงตั้งแต่เริ่มต้นดื่มจนกลายเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในปัจจุบันได้นั้น มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์ และรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง และผู้อื่นอย่างไร

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Framework)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของการศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ประเด็นการเก็บข้อมูลและการวัด
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การดำเนินการทางจริยธรรม
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผล

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง (Cross - Sectional Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ จิตใจ การทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ในครอบครัว ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานชายและหญิงของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ในเขตเทศบาลอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 2 โรงงาน มีพนักงานรวม 1,504 คน ดังนี้

1. โรงงานผลิตสับประรดกระป๋องบริษัท เนเชอรัลฟรุต จำกัด จำนวนพนักงานรวม 790 คน
2. บริษัทผลิตสับประรดกระป๋องไทย จำกัด จำนวนพนักงานรวม 714 คน

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานชายและหญิงของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ในเขตเทศบาลอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีขนาดตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณตามสูตรของ (Daniel, 1995: 180) ดังนี้

$$n = \frac{N Z^2 \alpha_2 pq}{d^2(N - 1) + Z^2 \alpha_2 pq}$$

n = ขนาดตัวอย่างในการศึกษานี้

N = ขนาดประชากร 1,504 คน

Z = ค่าคะแนนมาตรฐานที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95%

p = สัดส่วนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากร โดยการประมาณค่าสัดส่วน (ค่าร้อยละ) ของพนักงานชายและหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง โดยได้จากการศึกษานำร่อง (Pilot study) คิดเป็นร้อยละ 80 ได้ค่าสัดส่วนเท่ากับ 0.8

q = สัดส่วนการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากร โดยการประมาณค่าสัดส่วน (ค่าร้อยละ) ของพนักงานชายและหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง โดยได้จากการศึกษานำร่อง (Pilot study) คิดเป็นร้อยละ 20 ได้ค่าสัดส่วนเท่ากับ 0.2

d = ค่าความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้เท่ากับ 0.04

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างในการศึกษานี้ เท่ากับ

$$\begin{aligned} n &= \frac{(1,504)(1.96)^2(0.50)(0.50)}{(0.05)^2(1,504 - 1) + (1.96)^2(0.2)(0.8)} \\ &= 314 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ คือ 314 คน เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดในขณะเก็บข้อมูล และสร้างความมั่นใจในการแปรตัวแทนประชากร จึงเพิ่มจำนวนตัวอย่างมาอีกประมาณร้อยละ 30 จึงได้ตัวอย่างรวมเป็น 400 คน

2.3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกโรงงาน เนื่องจากโรงงานสับปะรดกระป๋องทั้ง 2 แห่งนี้ มีคุณลักษณะหลายๆ ด้านที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. เป็นโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนเมืองเหมือนกัน พนักงานของโรงงานมีภูมิลำเนาเป็นทั้งคนในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงและนอกพื้นที่
2. ความหลากหลายช่วงอายุ ตั้งแต่อายุ 20 ปีจนถึงอายุ 60 ปี
3. การแบ่งแผนกการทำงานในโรงงานชัดเจนเหมือนกัน คือ ฝ่ายผลิต ฝ่ายควบคุมคุณภาพ ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายบุคลากร และฝ่ายวิศวกร

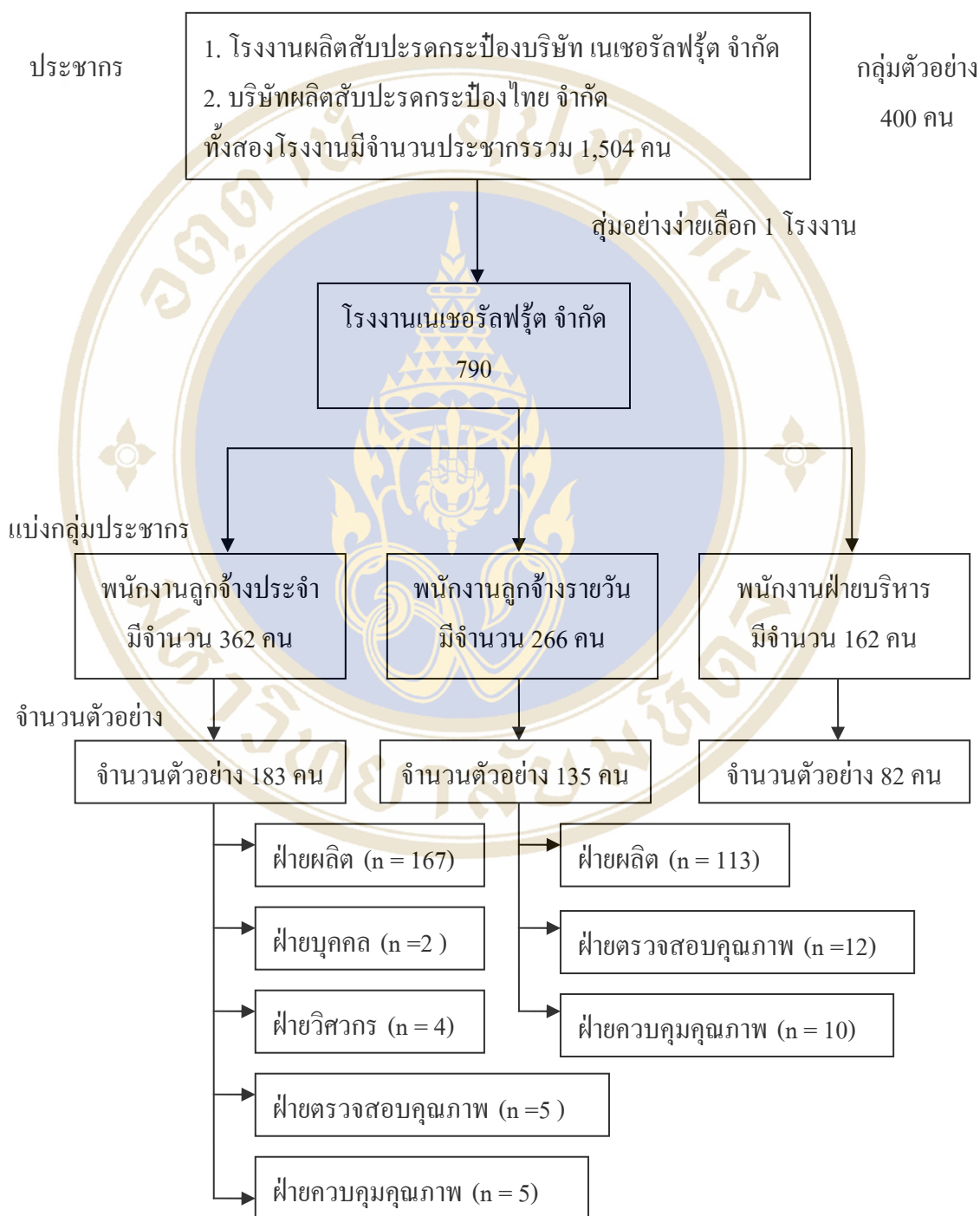
ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเลือกโรงงานด้วยวิธีการจับฉลาก ได้เป็นโรงงานผลิตสับปะรดกระป๋องบริษัท เนเชอรัลฟรุต จำกัด

ขั้นตอนที่ 2 เลือกตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้น (Stratified sampling) โดยจำแนกประชากรในโรงงานนี้เป็นกลุ่มย่อย ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มพนักงานลูกจ้างประจำ กลุ่มพนักงานลูกจ้างรายวัน และกลุ่มพนักงานฝ่ายบริหาร พร้อมทั้งคำนวณตัวอย่างของแต่ละกลุ่มพนักงาน โดยวิธี Probability Proportional to Size ได้ผลดังนี้

- กลุ่มพนักงานลูกจ้างประจำ จำนวน 392 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 183 คน ประกอบด้วย ฝ่ายผลิต ฝ่ายบุคคล ฝ่ายวิศวกร ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายควบคุมคุณภาพ
- กลุ่มพนักงานลูกจ้างรายวัน จำนวน 266 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 135 คน ประกอบด้วย ฝ่ายผลิต ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายควบคุมคุณภาพ
- กลุ่มพนักงานฝ่ายบริหาร จำนวน 162 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 82 คน ประกอบด้วย หัวหน้าหรือผู้จัดการฝ่ายต่างๆ ในโรงงาน พนักงานฝ่ายบริหารในฝ่ายต่างๆ ทั่วไปของโรงงาน

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละฝ่ายงาน โดยวิธี Probability Proportional to Size ตามขนาดของกลุ่มพนักงานแต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 เลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละฝ่ายงาน โดยให้พนักงานโรงงานในแต่ละฝ่ายสมัครใจเข้าร่วมในการให้ข้อมูลหลังจากผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดข้อมูลต่างๆในการเข้าร่วมแบบแผนการสุ่มตัวอย่าง ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิการสุ่มตัวอย่างและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ประเด็นการเก็บข้อมูลและการวัด

3.1 การดำเนินการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย ผู้วิจัยสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ และคัดเลือกตัวแปรแต่ละตัวที่ต้องการศึกษา เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมทั้งหมด

2. สร้างข้อคำถามแบบสอบถาม โดยมีประเด็นข้อคำถามดังนี้

1.1 ลักษณะประชากรทางสังคมของพนักงานโรงงานเป็นอย่างไร

1.2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานเป็นอย่างไร ทั้งความถี่ของการดื่ม ชนิดของเครื่องดื่ม บุคคลที่ดื่มด้วยเป็นประจำ โอกาสในการดื่ม สถานที่ดื่ม ความรู้สึกต่อการดื่ม และปฏิกิริยาของบุคคลในครอบครัวต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยแบ่งเป็น ประสบการณ์การดื่มในครั้งแรก และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน

1.3 ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสุขภาพร่างกาย จิตใจ การทำงาน ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการเข้าสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน

1.4 การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ความรู้สึกและการให้ความสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แล้วมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ในทางที่ดื่มมากขึ้นหรือน้อยลง และโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้มีคุณค่าต่อสังคมไทยหรือไม่ ในทางที่มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์

1.5 กฎระเบียบของโรงงานต่อการห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานทราบหรือไม่ ทั้งนี้ได้รับความรู้เกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากโรงงานหรือไม่ อย่างไร มาตราการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานเป็นอย่างไร และเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานหรือไม่ อย่างไร

1.6 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างไร ทั้งลักษณะการดื่ม ความถี่ของการดื่ม บุคคลที่ดื่มด้วย และการชักชวนให้ร่วมดื่มด้วยในครอบครัว

1.7 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทเป็นอย่างไร ทั้งลักษณะการดื่ม ความถี่ของการดื่ม โอกาสในการดื่ม และการชักชวนให้ร่วมดื่มด้วย

1.8 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นเหตุการณ์ภายหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เคยเกิดขึ้น ทั้ง 4 ด้าน คือ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ และจิตใจ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อการทำงาน ผลกระทบจากการ

คัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ และผลกระทบจากการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยแบ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำหรือเคยเกิดนานๆครั้ง และไม่เคยเกิดเหตุการณ์เลย

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจทานแก้ไข ความถูกต้องของการใช้ภาษา ความชัดเจนของภาษา และความตรงในเนื้อหา จากนั้นนำเสนอให้อาจารย์ผู้ช่วยที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านให้ช่วยให้ความคิดเห็นปรับแก้อีกครั้งในส่วนที่ขาดและเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบแบบสอบถาม (pre-test) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มพนักงานของโรงงานบริษัทผลิตสับประรดกระป๋องไทย จำกัด ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน (กลุ่มพนักงานลูกจ้างประจำ กลุ่มพนักงานลูกจ้างรายวัน และกลุ่มพนักงานฝ่ายบริหาร กลุ่มละ 10 คน) หลังจากนั้นนำไปวิเคราะห์คุณภาพเพื่อปรับปรุงเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง

3. หาค่าความเที่ยง (Reliability) นำแบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงรายข้อ ของแบบสัมภาษณ์แยกรายส่วน ด้วยวิธีการทางสถิติโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Co-efficient) และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Power of Discrimination) โดยใช้ค่า Corrected Item Total Correlation รายข้อติดลบหรือมีค่าน้อยกว่า 0.2 จะตัดข้อคำถามนั้นออก หรือปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงข้อคำถามใหม่ แล้วจึงนำไปทดสอบอีกครั้งให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ผลการทดสอบ ได้ดังนี้

- แบบสอบถามส่วนที่ 3 คือ ทักษะคติต่อการคัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84

- แบบสอบถามส่วนที่ 4 คือ การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่คัมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.7

4. นำแบบสอบถามชุดที่ปรับปรุงแล้วให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มพนักงานโรงงาน อุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋องในโรงงานที่เลือก

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและการวัด

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research method) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 8 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ฐานะทางเศรษฐกิจ และตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ มีจำนวนรวม 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานในโรงงาน ประเด็นของคำถามในแบบสอบถาม คือ ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของตนเอง แบ่งเป็นประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน ทั้ง 2 ส่วนประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับ ความถี่ของการดื่มในแต่ละครั้ง ชนิดของเครื่องดื่มที่ดื่มเป็นประจำ ดื่มกับใคร ในโอกาสใด สถานที่ดื่มเป็นประจำ พนักงานเคยมีการละเมิดดื่มในโรงงานหรือไม่ เมื่อเข้ามาทำงานในโรงงานมีการดื่มเป็นอย่างไร และสภาพภายหลังจากการดื่มเป็นอย่างไร มีจำนวนรวม 9 ข้อ โดยลักษณะคำถามมีทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด

ส่วนที่ 3 ทักษะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบบสอบถามส่วนนี้ ลักษณะการวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งเป็นทั้งข้อคำถามเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน มีจำนวนรวม 25 ข้อ คือ

1. ทักษะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสุขภาพร่างกาย จิตใจ การทำงาน 12 ข้อ ได้แก่

ข้อความเชิงบวก ข้อ 5, 6, 7, 8 และ 12

ข้อความเชิงลบ ข้อ 1, 2, 3, 4, 9, 10 และ 11

2. ทักษะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับความสัมพันธ์ในครอบครัว 7 ข้อ ได้แก่

ข้อความเชิงบวก ข้อ 13, 14, 16, 17 และ 19

ข้อความเชิงลบ ข้อ 15 และ 18

3. ทักษะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน 6 ข้อ ได้แก่

ข้อความเชิงบวก ข้อ 22 และ 25

ข้อความเชิงลบ ข้อ 20, 21, 23 และ 24

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เกณฑ์การประเมินทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมทุกข้อ รวมคะแนนทุกข้อ ซึ่งมีคะแนนระหว่าง 1 – 125 คะแนน และจัดแบ่งเป็น 3 ระดับ ด้วยหลักเกณฑ์การแบ่งเท่าๆกัน ดังนี้

แปลผลทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	คะแนน
เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	84 ขึ้นไป
ไม่แน่ใจว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดีหรือไม่ดี	42 - 83
ไม่เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	0 - 41

เกณฑ์การประเมินทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อแบ่งพิจารณาเป็น 3 ด้าน รวมคะแนนทุกข้อในแต่ละด้าน จัดแบ่งเป็น 3 ระดับ ด้วยหลักเกณฑ์การแบ่งเท่า ๆกัน ดังนี้

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ การทำงาน ซึ่งมีคะแนนระหว่าง 1 – 60 คะแนน ดังนี้

แปลผลทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	คะแนน
เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสีย	40 ขึ้นไป
ไม่แน่ใจว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสีย	20-39
ไม่เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสีย	0-19

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผลเสียต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งมีคะแนนระหว่าง 0 – 35 คะแนน ดังนี้

แปลผลทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	คะแนน
เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสีย	24 ขึ้นไป
ไม่แน่ใจว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสีย	12-23
ไม่เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสีย	0-11

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการเข้าสังคมเพื่อนและผู้ร่วมงาน ซึ่งมีคะแนนระหว่าง 0 – 30 คะแนน ดังนี้

แปลผลทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	คะแนน
เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกับการเข้าสังคม	20 ขึ้นไป
ไม่แน่ใจว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกับการเข้าสังคม	10-19
ไม่เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกับการเข้าสังคม	0-9

ส่วนที่ 4 การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แบบสอบถามส่วนนี้ลักษณะการวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งเป็นทั้งข้อคำถามเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ซึ่งให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน มีจำนวนรวม 15 ข้อ คือ

1. ความรู้สึกสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีจำนวนรวม 4 ข้อ ได้แก่

ข้อความเชิงบวก ข้อ 1
ข้อความเชิงลบ ข้อ 2, 3 และ 4

2. ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในทางที่ดื่มน้อยลงหรือดื่มมากขึ้น มีจำนวนรวม 5 ข้อ ได้แก่

ข้อความเชิงบวก ข้อ 6, 7, 8 และ 9
ข้อความเชิงลบ ข้อ 5

3. ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าให้คุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร มีจำนวนรวม 6 ข้อ ได้แก่

ข้อความเชิงบวก ข้อ 10, 12 และ 15
ข้อความเชิงลบ ข้อ 11, 13 และ 14

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำตอบ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เกณฑ์การประเมินการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวมทุกข้อ รวมคะแนนทุกข้อ ซึ่งมีคะแนนระหว่าง 0 – 75 คะแนน และจัดแบ่งเป็น 3 ระดับ ด้วยหลักเกณฑ์การแบ่งเท่าๆกัน ดังนี้

แปลผลการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	คะแนน
เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	50 ขึ้นไป
ไม่แน่ใจว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดีหรือไม่ดี	25 - 49
ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	0 - 24

เกณฑ์การประเมินการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อแบ่งพิจารณาเป็น 3 ด้าน รวมคะแนนทุกข้อในแต่ละด้าน จัดแบ่งเป็น 3 ระดับ ด้วยหลักเกณฑ์การแบ่งเท่าๆกัน ดังนี้

ความรู้สึกสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีคะแนนระหว่าง 0 – 20 คะแนน ดังนี้

แปลผลการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	คะแนน
เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	14 ขึ้นไป
ไม่แน่ใจว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดีหรือไม่ดี	7 - 13
ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	0 – 6

ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีคะแนนระหว่าง 0 – 25 คะแนน ดังนี้

แปลผลการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	คะแนน
เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	18 ขึ้นไป
ไม่แน่ใจว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดีหรือไม่ดี	9 - 17
ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	0 - 8

ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีคุณค่า และประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งมีคะแนนระหว่าง 0 – 30 คะแนน ดังนี้

แปลผลการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	คะแนน
เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	20 ขึ้นไป
ไม่แน่ใจว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดีหรือไม่ดี	10 - 19
ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี	0 – 9

ส่วนที่ 5 กฎระเบียบและมาตรการลงโทษของโรงงาน โดยประเด็นของแบบสอบถามประกอบด้วย โรงงานมีกฎระเบียบหรือไม่ และเข้มงวดต่อผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลางานหรือไม่ อีกทั้งมีการรับรู้มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มในโรงงานเป็นอย่างไรมีจำนวนรวม 4 ข้อ

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว โดยประเด็นของแบบสอบถามประกอบด้วย สมาชิกในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีใครบ้าง พฤติกรรมการดื่มของสมาชิกในครอบครัวในเรื่องความถี่ของการดื่ม บุคคลที่ร่วมดื่มด้วย และการชักชวนให้ร่วมดื่มด้วย มีจำนวนรวม 4 ข้อ

ส่วนที่ 7 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท โดยประเด็นของแบบสอบถามประกอบด้วย เพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีใครบ้าง พฤติกรรมการดื่มในเรื่องความถี่ของการดื่ม โอกาสในการดื่ม และการชักชวนให้ร่วมดื่มด้วย มีจำนวนรวม 4 ข้อ

ส่วนที่ 8 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในแต่ละข้อคำถามจะมีให้เลือก 3 คำตอบ คือ เหตุการณ์ที่เคยเกิดนานๆ ครั้ง เหตุการณ์ที่เคยเกิดเป็นประจำ และไม่เคยเกิดเหตุการณ์ มีจำนวนรวม 15 ข้อ ซึ่งจะแบ่งพิจารณาดังนี้

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ จำนวน 5 ข้อ

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อการทำงาน จำนวน 2 ข้อ

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ จำนวน 4 ข้อ

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว จำนวน 4 ข้อ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดได้ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับโรงงานผลิตสับปะรดกระป๋องบริษัท เนเชอรัลฟรุต จำกัด และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยนำหนังสือจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 3-12 พฤศจิกายน 2551

2. จัดประชุมกลุ่มผู้ช่วยผู้วิจัยจำนวน 4 ท่าน ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เข้าใจในวัตถุประสงค์และแบบสอบถามตรงกัน ก่อนลงภาคสนามจริง

3. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 5 ฝ่าย ดังนี้คือ ฝ่ายผลิต ฝ่ายบุคคล ฝ่ายวิศวกร ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายควบคุมคุณภาพ ในวันต่างๆ ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยแต่ละฝ่ายงานในโรงงานที่ผู้วิจัยเข้าไป ผู้วิจัยจะแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การพิทักษ์

สิทธิ์ของผู้ร่วมวิจัย โดยจะอธิบายให้เข้าใจว่าคำตอบจากแบบสอบถาม จะถือเป็นความลับและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น จากนั้นทำความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามคืนใส่ในกล่องที่ผู้วิจัยจัดเตรียมมา ผู้วิจัยขอให้พนักงานโรงงานในฝ่ายนั้นๆสมัครใจ เข้าร่วมในการให้ข้อมูล โดยเลือกจากกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งมีจำนวน 3 กลุ่มในแต่ละฝ่าย โดยในแต่ละกลุ่มจัดแบ่งเป็น กลุ่มพนักงานฝ่ายบริหาร กลุ่มพนักงานลูกจ้างประจำ และกลุ่มพนักงานลูกจ้างรายวัน ตามแผนภูมิที่กล่าวไว้ข้างต้น (แผนภูมิที่ 2)

4. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตัวเอง และกรณีกลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือไม่ออก ได้ใช้วิธีอ่านข้อคำถามให้ฟัง แล้วตอบกลับ

5. แบบสอบถามที่ถูกต้องครบถ้วนได้ทั้งหมดจำนวน 380 ชุด

5. การดำเนินการทางจริยธรรม

ผู้วิจัยรวบรวมเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ นำส่งต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล โดยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากมหาวิทยาลัยมหิดล รหัสโครงการ MU-IRB 2008/177.0509 ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด โดยผู้วิจัยดำเนินการในขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ระบุคำชี้แจงให้ผู้ยินยอมตนให้ทำการวิจัยที่เป็นอาสาสมัครทราบถึงวิธีการ วัตถุประสงค์ของการศึกษา และตอบข้อข้องใจต่างๆ ถึงประโยชน์และสิ่งที่จะเกิดขึ้นขณะทำการวิจัยครั้งนี้

2. การตอบแบบสอบถามต้องได้รับคำยินยอมจากผู้เข้าร่วมวิจัยทุกรายและข้อมูลที่ได้จะถือเป็นความลับและไม่เปิดเผยเป็นรายบุคคล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้แก่

- ข้อมูลปัจจัยนำ ได้แก่ ลักษณะทางประชากรและสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ฐานะทางเศรษฐกิจ และตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ ทศนคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์
- ข้อมูลปัจจัยเอื้อ ได้แก่ กฎระเบียบของโรงงาน และมาตรการลงโทษผู้ที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในโรงงาน
- ข้อมูลปัจจัยเสริม ได้แก่ พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท
- ข้อมูลผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ (เฉพาะผู้ที่ดืม) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพและจิตใจ การทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธในครอบครัว

2. สถิติวิเคราะห์ (Analytical Statistics) ได้แก่

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประดกระป๋อง โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) ได้แก่

2.1 ปัจจัยนำ ได้แก่ ลักษณะทางประชากรและสังคม ทศนคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ในส่วนของลักษณะทางประชากรและสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ฐานะทางเศรษฐกิจ และตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ

2.2 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของโรงงาน และมาตรการลงโทษผู้ที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในโรงงาน

2.3 ปัจจัยเสริม ได้แก่ พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว ประกอบด้วยบิดา มารดา พี่ชาย/น้องชาย พี่สาว/น้องสาว ญาติ และสามี/ภรรยา พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท ประกอบด้วย หัวหน้า/ผู้บังคับบัญชา เพื่อนสนิทในที่ทำงาน เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน และลูกน้อง

6.2 การนำเสนอผล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะของพนักงานโรงงาน ประกอบด้วย ลักษณะทางประชากรและสังคม ทศนคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ กฎระเบียบของโรงงาน และมาตรการลงโทษผู้ที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในโรงงาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงาน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประคระป่อง ในเขตเทศบาลอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นำเสนอเป็นหัวข้อสำคัญ 4 ส่วนตามลำดับ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของพนักงานโรงงาน
- ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน (เฉพาะผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์)
- ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงาน

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของพนักงานโรงงาน

1.1 ลักษณะทางประชากรและสังคม

พนักงานโรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 70.0 มีอายุเฉลี่ย 34.8 ปี โดยกระจายอยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี มากที่สุดร้อยละ 40.0 รองลงมาคือในช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป และระหว่างอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 25.8 และ 20.8 ตามลำดับ โดยเกือบครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช, ปวส) ร้อยละ 41.3 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา และปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 36.8 และ 13.2 ตามลำดับ พนักงานโรงงานส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแบบสมรสและแบบอยู่ด้วยกันโดยไม่ได้สมรสร้อยละ 60.8 ที่เหลืออยู่ในสภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ หรือเป็นหม้าย ร้อยละ 24.2 และเป็นโสดร้อยละ 15.0 โดยพนักงานโรงงานร้อยละ 72.1 มีบุตร ในขณะที่ฐานะทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่อยู่ในสภาพไม่พอใช้เกือบทุกเดือนร้อยละ 79.8 รองลงมาคือพอใช้ทุกเดือน (ไม่เป้นหนี้) ร้อยละ 15.5 และมีเงินเหลือเก็บทุกเดือนเพียงร้อยละ 4.7 ส่วนตำแหน่งงานที่รับผิดชอบในโรงงานนั้นเป็นพนักงานหรือลูกจ้างประจำร้อยละ 45.8 รองลงมาคือ ลูกจ้างรายวัน และพนักงานฝ่ายบริหาร ร้อยละ 33.7 และ 20.5 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามลักษณะทางประชากรและสังคม
(n = 380)

คุณลักษณะทางประชากร		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	266	70.0
	หญิง	114	30.0
อายุ			
	ต่ำกว่า 20 ปี	51	13.4
	21 - 30 ปี	152	40.0
	31-40 ปี	79	20.8
	41 ปีขึ้นไป	98	25.8
($\bar{X}$ = 34.8 SD = 7.6 min = 18 max = 56)			
ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษา (ป.1-ป.6)	33	8.7
	มัธยมศึกษา (ม.1-ม.6)	140	36.8
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช./ปวส.)	157	41.3
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	50	13.2
สถานภาพสมรส			
	โสด	57	15.0
	สมรส/อยู่ด้วยกัน โดยไม่ได้สมรส	231	60.8
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย	92	24.2
การมีบุตร			
	ไม่มีบุตร	106	27.9
	มีบุตร	274	72.1
ฐานะทางเศรษฐกิจ			
	ไม่พอใช้เกือบทุกเดือน	303	79.8
	พอใช้ทุกเดือน (ไม่เป็นหนี้)	59	15.5
	มีเงินเหลือเก็บทุกเดือน	18	4.7

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามลักษณะทางประชากรและสังคม
(n = 380) (ต่อ)

คุณลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ		
ลูกจ้างรายวัน	128	33.7
พนักงานหรือลูกจ้างประจำ	174	45.8
พนักงานฝ่ายบริหาร	78	20.5

1.2 ทักษะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พนักงานโรงงานเพียงประมาณร้อยละ 27.1 ที่เห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่ไม่ดี ในขณะที่เกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 51.8 ไม่แน่ใจว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นดีหรือไม่ดี และร้อยละ 21.1 ที่เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่ดี ดังรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n = 380)

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เห็นด้วย	80	21.1
ไม่แน่ใจ	197	51.8
ไม่เห็นด้วย	103	27.1

($\bar{X}$ = 87.91 SD = 7.230 min = 6 max = 104)

เมื่อแบ่งนำเสนอทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 3 ด้าน คือทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสุขภาพร่างกาย จิตใจ การทำงาน ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับความสัมพันธ์ในครอบครัว และทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน ได้ผลดังนี้

1. ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสุขภาพร่างกาย จิตใจ และการทำงาน พบว่าพนักงานโรงงานเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสียต่อสุขภาพ

ร่างกาย จิตใจ และการทำงานมีระดับใกล้เคียงกันคือร้อยละ 40 และ 37.9 ตามลำดับ (ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3) ในขณะที่มีผู้ที่ไม่แน่ใจว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสียหรือไม่นั้น มีร้อยละ 22.1 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าพนักงานโรงงานเกือบทั้งหมดเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องไม่ดี เช่นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากๆ มีโทษและผลเสียมากกว่าดีร้อยละ 86 ทำให้ร่างกายทรุดโทรมเร็วร้อยละ 90.3 และการดื่มในปริมาณมากๆทำให้หน้าที่ความรับผิดชอบในงานเสียหายร้อยละ 90.3 แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่กลับเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นดีต่อทั้งสุขภาพร่างกาย และจิตใจ เช่น การดื่มช่วยทำให้รู้สึกผ่อนคลายและลดความตึงเครียดได้เป็นอย่างดีร้อยละ 70.6 การดื่มทำให้คลายเหงาได้ร้อยละ 71.6 แต่กลับไม่แน่ใจว่าการดื่มทำให้ผู้ดื่มมีความสุขร้อยละ 43.7 และเหล่าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีรสชาติดี และช่วยทำให้เจริญอาหารขึ้นร้อยละ 47.6 อีกทั้งไม่เห็นด้วยว่าไม่เหมาะสมถ้าผู้หญิงจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 50.5 และคนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ไม่ได้ดูเกร ไม่น่าคบร้อยละ 45.3 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 25 ภาคผนวก ข

2. ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่าพนักงานโรงงานเกือบ 3 ใน 4 คือร้อยละ 68.4 เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสียต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว (ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า พนักงานโรงงานส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสียต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว เช่นการดื่มจนติดจะทำให้คนในครอบครัวได้รับความอับอาย ร้อยละ 81.1 ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้บุคคลในครอบครัวดื่มเหมือนกันร้อยละ 78.9 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ความคล่องตัวในการใช้จ่ายในครอบครัวลดลงร้อยละ 76.1 การไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ฐานะเศรษฐกิจ ชื่อเสียงของครอบครัวดีขึ้นร้อยละ 77.6 เป็นต้น ดังรายละเอียดตามตารางที่ 26 ภาคผนวก ข

3. ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน พบว่าพนักงานโรงงานส่วนใหญ่คือร้อยละ 72.6 เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเข้าสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน (ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พนักงานโรงงานมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่เห็นด้วยที่จะปฏิเสธเพื่อนที่ชวนดื่มร้อยละ 53.7 และไม่ยอมเสียสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนเพราะปฏิเสธการดื่มร้อยละ 50.8 ทั้งนี้ 3 ใน 4 ของพนักงานโรงงานทั้งหมดก็เห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับกลุ่มเพื่อนทำให้สนุกสนาน ไม่เหงาร้อยละ 84.7 จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเพื่อนๆ หลังเลิกงานเพื่อสังสรรค์ หรือมีงานเลี้ยงเท่านั้นร้อยละ 84.2 และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติทั่วไปของการเข้าสังสรรค์ร้อยละ 81.6 อีกทั้งเห็นด้วยว่างานเลี้ยงสังสรรค์ต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงจะสนุกร้อยละ 80.5 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 27 ภาคผนวก ข

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ที่สัมพันธ์กับประเด็นผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ การทำงาน ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการเข้าสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน (n = 380)

ทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ที่สัมพันธ์กับประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. ผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และการทำงาน ($\bar{X} = 39.78$ SD = 3.49 min = 28 max = 48)	152 (40.0)	84 (22.1)	144 (37.9)
2. ผลเสียต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ($\bar{X} = 26.53$ SD = 3.33 min = 15 max = 35)	260 (68.4)	90 (23.7)	30 (7.9)
3. การเข้าสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 21.59$ SD = 2.46 min = 14 max = 28)	276 (72.6)	77 (20.3)	27 (7.1)

1.3 การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

พบว่าพนักงานโรงงานเกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 53.7 ไม่แน่ใจว่าการโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์นั้นดีหรือไม่ดี นอกจากนี้ผู้ที่เห็นด้วยว่าการโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์นั้นดีและไม่เห็นด้วยนั้น มีจำนวนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 24.7 และ 21.6 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ (n = 380)

การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เห็นด้วย	94	24.7
ไม่แน่ใจ	204	53.7
ไม่เห็นด้วย	82	21.6
($\bar{X} = 53.10$ SD = 3.964 min = 41 max = 66)		

เมื่อแบ่งนำเสนอการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 3 มิติคือ ความรู้สึกสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มในปัจจุบันอย่างไร และความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร ได้ผลดังนี้

1. การให้ความสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าพนักงานโรงงานยังให้ความสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มากเท่าที่ควร คือให้ความสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเห็นด้วยว่าดีมีไม่ถึง 1 ใน 4 หรือร้อยละ 20.5 แต่อีกร้อยละ 41.1 ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น่าสนใจ (ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5) เมื่อพิจารณารายชื่อจะได้ว่าพนักงานโรงงานไม่ถึงครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 45 เห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจ อีกทั้งร้อยละ 36.1 ยังเห็นด้วยมากกว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจ และมากกว่าครึ่งไม่แน่ใจว่าการโฆษณาณรงค์ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่ที่น่าตกใจคือพนักงานโรงงานส่วนใหญ่คือร้อยละ 73.4 และ 68.9 จะเห็นด้วยมากถึงมากที่สุดว่าโฆษณาให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น่าสนใจกว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการโฆษณาให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องไม่เสียหาย ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 28 ภาคผนวก ข

2. ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบันอย่างไร พบว่าพนักงานโรงงานมากที่สุดคือร้อยละ 39.6 เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จะดื่มมากขึ้นหรือน้อยลง (ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5) เมื่อพิจารณารายชื่อจะได้ว่าพนักงานโรงงานมากกว่า 3 ใน 4 คือร้อยละ 89.2 และ ร้อยละ 77.3 ไม่แน่ใจก่อนไปทางไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องทุกสื่อ จะทำให้ผู้ที่ดื่มอยู่แล้วรู้สึกอับอาย และช่วยกระตุ้นให้ผู้ดื่มมีความคิดอยากเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามลำดับ แต่กลับเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการโฆษณาส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นบาเบียร์ ลานเบียร์ จะทำให้อยากดื่มมากถึงร้อยละ 68.4 แต่อย่างไรก็ตามพนักงานโรงงาน 3 ใน 4 ของทั้งหมดก็ยังเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้รับรู้ผลเสียและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มเป็นอย่างดีร้อยละ 84 และโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สะท้อนภาพสังคมไทยปัจจุบันว่ามีปัญหาเรื่องการดื่มที่รุนแรงมากร้อยละ 79 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 29 ภาคผนวก ข

3. ความรู้สึกต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าให้คุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมมากน้อยอย่างไร พบว่าพนักงานโรงงานมากที่สุดคือร้อยละ 37.8 ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม ในขณะที่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมมีร้อยละ 32.9 (ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5) เมื่อพิจารณารายชื่อจะได้ว่าพนักงานโรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 85.2 เห็นด้วยมากถึงมากที่สุดว่าตราที่โฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับวัยรุ่นในการลด ละ เลิกดื่มได้ แต่กลับไม่แน่ใจว่าการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” ช่วยกระตุ้นคนที่ดื่มให้หันมาให้ความสนใจกับการลดและเลิกดื่มได้ (ร้อยละ 39.5) และช่วยลดอาชญากรรมทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นได้ (ร้อยละ 40.8) และร้อยละ 79.5 เห็นด้วยมากถึงมากที่สุดว่าถึงมีการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” คนที่ดื่ม ก็ยังคงดื่มต่อไป ดังรายละเอียดตามตารางที่ 30 ภาคผนวก ข

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการให้ความสนใจ ผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มในปัจจุบัน และการให้คุณค่า และประโยชน์ต่อสังคม (n = 380)

การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับ	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. การให้ความสนใจ ($\bar{X} = 13.89$ SD = 1.48 min = 10 max = 19)	78 (20.5)	146 (38.4)	156 (41.1)
2. ผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มใน ปัจจุบัน ($\bar{X} = 17.68$ SD = 1.81 min = 11 max = 25)	150 (39.5)	128 (33.7)	102 (26.8)
3. การให้คุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X} = 21.52$ SD = 2.36 min = 12 max = 28)	125 (32.9)	111 (29.2)	144 (37.9)

1.4 กฎระเบียบของโรงงาน และการรับรู้มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน

จากการศึกษาพบว่าพนักงานโรงงานเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 96.6 ทราบว่าโรงงานมีกฎระเบียบข้อบังคับต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน อีกทั้งส่วนใหญ่คือร้อยละ 76 ก็ทราบว่าโรงงานมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดย

ทั้งหมดบอกว่าได้ความรู้จากการอ่านจากโปสเตอร์ติดบอร์ด รองลงมาคือจากการเปิดเสียงตามสายในโรงงาน และจากการแจกแผ่นพับ ร้อยละ 96.9 และ 60.2 ตามลำดับ นอกจากนี้พนักงานโรงงานทั้งหมด ทราบว่าโรงงานมีมาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน โดยมากกว่าครึ่งคือร้อยละ 60.8 ทราบว่ามาตรการลงโทษคือเลิกจ้างหรือให้ออก รองลงมาคือ พักงานชั่วคราวร้อยละ 35 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามกฎระเบียบของโรงงาน และ มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน (n = 380)

กฎระเบียบของโรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
กฎระเบียบข้อบังคับในโรงงาน		
ทราบว่ามีการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของโรงงาน		
มี	367	96.6
โรงงานได้ดำเนินการให้ความรู้โดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ติดโปสเตอร์	289	100.0
แจกแผ่นพับ	174	60.2
จัดนิทรรศการ	51	17.6
เปิดเสียงตามสาย	280	96.9
มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน		
ทราบว่ามีการลงโทษ	380	100.0
มาตรการลงโทษ (ระบุ)		
ว่ากล่าวตักเตือน	16	4.2
พักงานชั่วคราว	133	35.0
เลิกจ้างหรือให้ออก	231	60.8

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

โดยจะกล่าวถึง พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวของพนักงานโรงงาน พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทของพนักงานโรงงาน และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานในโรงงาน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว ของพนักงานโรงงาน

พบว่าพนักงานโรงงานมากกว่า 3 ใน 4 คือร้อยละ 92.6 มีสมาชิกในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยสมาชิกในครอบครัวมักจะดื่มกับเพื่อนมากที่สุด โดยเฉพาะที่เป็นเพื่อนสนิทและเพื่อนบ้านรวมร้อยละ 79.8 และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คนเดียวมีเพียงร้อยละ 7.4 อีกทั้งสมาชิกในครอบครัวมักจะชักชวนให้ร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยถึงร้อยละ 48 รองลงมาคือแล้วแต่ตัวเองที่มาร่วมดื่มด้วยโดยไม่ต้องชวนก็มีถึงร้อยละ 41.5 ทั้งนี้สมาชิกในครอบครัวที่ดื่มมากที่สุดร้อยละ 89.5 คือพี่ชาย/น้องชาย รองลงมา ได้แก่ ญาติที่มาอาศัยด้วย บิดา และสามี/ภรรยา คือร้อยละ 67.1, 47.9 และ 47.6 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว (n = 352)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว		
ดื่ม	352	92.6
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวกับบุคคลอื่น		
คนเดียว	26	7.4
คนในครอบครัว/ญาติสนิท	45	12.8
เพื่อนสนิท	200	56.8
เพื่อนบ้าน	81	23.0
สมาชิกในครอบครัวชักชวนให้ร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
ไม่ได้ชวน	37	10.5
ชวน	169	48.0
แล้วแต่ตัวเอง โดยไม่ต้องชวน	146	41.5

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว (n = 352) (ต่อ)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกในครอบครัวที่ดื่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บิดา	182	47.9
มารดา	42	11.1
พี่ชาย / น้องชาย	340	89.5
พี่สาว / น้องสาว	61	16.1
ญาติที่มาอาศัยด้วย	255	67.1
สามี / ภรรยา	199	56.5

สมาชิกในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบดื่มมาก มากที่สุดคือร้อยละ 25.4 ได้แก่สามี/ภรรยา รองลงมาคือกลุ่มพี่ชาย/น้องชาย และบิดา ร้อยละ 23.2 และ 19.2 ตามลำดับ อีกทั้งกลุ่มที่ดื่มปานกลาง (2-4 วันต่อสัปดาห์) มากที่สุดคือร้อยละ 60.3 ได้แก่พี่ชาย/น้องชาย ดังรายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว จำแนกตามสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n = 352)

สมาชิกในครอบครัวที่ดื่ม	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
	จำนวน	ดื่มนานๆครั้ง	ดื่มปานกลาง	ดื่มมาก
บิดา	182	86 (47.3)	61 (33.5)	35 (19.2)
มารดา	42	33 (78.6)	7 (16.7)	2 (4.8)
พี่ชาย/น้องชาย	340	56 (16.5)	205 (60.3)	79 (23.2)
พี่สาว/น้องสาว	61	30 (49.2)	27 (44.3)	4 (6.6)
ญาติที่มาอาศัยด้วย	255	113 (44.3)	110 (43.1)	32 (12.5)
สามี / ภรรยา	199	23 (11.6)	109 (54.8)	41 (20.6)

2.2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท ของพนักงานโรงงาน

พบว่าพนักงานโรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 95.3 มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้เพื่อนสนิทมาชักชวนให้ร่วมดื่มด้วยร้อยละ 43.4 และแล้วแต่ตัวเองที่จะดื่มด้วย โดยไม่ต้องชวน มีถึงร้อยละ 49.7 อีกทั้งจะชักชวนกันดื่มมากที่สุดในโอกาสหรือวาระต่างๆ ร้อยละ 37.3 รองลงมาคือหลังเลิกงาน และทุกครั้งที่มีโอกาส ร้อยละ 27.6 และ 23.8 ตามลำดับ นอกจากนี้เพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกือบทั้งหมดเป็นเพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน ร้อยละ 96.4 รองลงมาคือเพื่อนสนิทที่เป็นลูกน้อง และเพื่อนสนิทในที่ทำงานร้อยละ 78.7 และ 62.7 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท (n = 362)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท	จำนวน	ร้อยละ
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท		
ดื่ม	362	95.3
การชักชวนท่านให้ร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท		
ไม่ได้ชวน	25	6.9
ชวน	157	43.4
แล้วแต่ตัวเอง โดยไม่ต้องชวน	180	49.7
ชักชวนท่านให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโอกาส		
หลังเลิกงาน	100	27.6
ขณะทำงาน	18	5.0
ในโอกาสหรือวาระต่างๆ	135	37.3
ทุกวัน	23	6.3
ทุกครั้งที่มีโอกาส	86	23.8
เพื่อนสนิทที่ดื่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อนสนิทในที่ทำงาน	227	62.7
เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน	349	96.4
หัวหน้า / ผู้บังคับบัญชา	174	48.0
ลูกน้อง	285	78.7

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทที่เป็นลูกน้องเป็นแบบดื่มมากมากที่สุดถึงร้อยละ 32.6 รองลงมาได้แก่ เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน และเพื่อนสนิทในที่ทำงาน ร้อยละ 23.2 และ 18.5 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มเพื่อนสนิทที่ดื่มปานกลาง (2-4 วันต่อสัปดาห์) เกือบ 2 ใน 4 หรือ ร้อยละ 46.6 เป็นหัวหน้า/ผู้บังคับบัญชา รองลงมาได้แก่เพื่อนสนิทในที่ทำงาน และลูกน้อง ร้อยละ 35.7 และ 33 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท จำแนกตามเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n = 362)

เพื่อนสนิทที่ดื่ม	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
	จำนวน	ดื่มนานๆ ครั้ง	ดื่มปานกลาง	ดื่มมาก
เพื่อนสนิทในที่ทำงาน	227	104 (45.8)	81 (35.7)	42 (18.5)
เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน	349	212 (60.7)	56 (16.0)	81 (23.2)
หัวหน้า/ผู้บังคับบัญชา	174	79 (45.4)	81 (46.6)	14 (8.0)
ลูกน้อง	285	98 (34.4)	94 (33.0)	93 (32.6)

2.3 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานในโรงงาน

จากการศึกษาพบว่าพนักงานโรงงานในปัจจุบันส่วนใหญ่ร้อยละ 85.8 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้เกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 54.7 เป็นกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มที่ดื่มค่อนข้างมาก ที่เป็นปัญหา รองลงมาคือร้อยละ 17.4 เป็นกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบที่ยังไม่เป็นปัญหา คือดื่มนานๆ ครั้ง และกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก (ทุกวัน/เกือบทุกวัน) หรืออาจเรียกได้ว่าติดสุรามีร้อยละ 13.7 ส่วนกลุ่มที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วในปัจจุบันมีทั้งหมดร้อยละ 14.2 แบ่งเป็นคนที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เลิกแล้ว ไม่เคยดื่มเลย และเคยแค่ทดลองดื่มคิดเป็นร้อยละ 44.4, 27.8 และ 25.8 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ (n = 380)

พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์	จำนวน (ร้อยละ)
ดัด	326 (85.8)
ดัดนาน ๆ ครั้ง	66 (17.4)
ดัดปานกลาง	208 (54.7)
ดัดมาก	52 (13.7)
ไม่ดัด	54 (14.2)
ไม่เคยดัดเลย	15 (3.9)
เคยแค่ทดลองดัด	15 (3.9)
เคยดัดแต่เลิกแล้ว	24 (6.4)

2.3.1 ประสบการณ์การดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในครั้งแรก

พนักงานโรงงานเริ่มดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุต่ำกว่า 20 ปีมากที่สุด มีถึงร้อยละ 69.6 รองลงมาเริ่มดัดเมื่อมีอายุระหว่าง 21- 30 ปีมีร้อยละ 21.8 อายุเฉลี่ยที่เริ่มดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกคือ 22.5 ปี อายุต่ำสุดและสูงสุดที่เริ่มดัดคือ 13 ปี และ 27 ปี ตามลำดับ พนักงานโรงงานจะดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกกับเพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกันและทำงานด้วยกันร้อยละ 35.6 และ 26.4 ตามลำดับ และเริ่มดัดครั้งแรกด้วยตัวเองคนเดียวเพียงร้อยละ 7.4 ทั้งนี้เริ่มดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกในโอกาสเลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด ร้อยละ 29.1 รองลงมาเป็นเพราะเกิดปัญหาในชีวิต/ ผิดหวัง เสียใจร้อยละ 21.5 และน้อยที่สุดคือเลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับคนในครอบครัว ร้อยละ 5.2 สภาพภายหลังจากการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในครั้งแรกร้อยละ 34.7 คือ หน้าแดง มีสติ พูดจตอบโต้ได้ปกติ รองลงมาคือมีหน้าแดง มีสติ พูดจตอบโต้ได้บ้าง ร้อยละ 27.3 และไม่มีอาการใดเลยร้อยละ 21.5 นอกจากนี้ความรู้สึกรู้สึกต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกมากที่สุดคือชอบปานกลางร้อยละ 41.1 รองลงมาคือไม่ชอบเลย ร้อยละ 33.7 และชอบมากเพียงร้อยละ 5.5 นอกจากนี้เริ่มดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกในขณะนั้นยังเรียนหนังสืออยู่ มีถึงร้อยละ 42.9 รองลงมาคือร้อยละ 42 ทำงานแล้วแต่ไม่ใชในโรงงานนี้ อีกทั้งปฏิกิริยาของผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัวของพนักงานโรงงานต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกร้อยละ 53.7 ทราบว่าดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์แต่เฉยๆ ไม่ดูคำว่าการกล่าว ตรึงกัน ข้ามก็ทราบว่าดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์แล้วดูคำว่าการกล่าว มีเพียงร้อยละ 7.4 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก (n = 326)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
อายุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
ต่ำกว่า 20 ปี	227	69.6
21 - 30 ปี	71	21.8
31 - 40 ปี	28	8.6
($\bar{X} = 22.5$ SD = 11.2 min = 13 max = 37)		
บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยครั้งแรก		
คนเดียว	24	7.4
คนในครอบครัว/ญาติสนิท	39	12.0
เพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกัน	116	35.6
เพื่อนสนิทที่ทำงานด้วยกัน	86	26.4
จำไม่ได้	61	18.7
โอกาส ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก		
เทศกาลประเพณีและวัฒนธรรมไทยต่าง ๆ (เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์)	40	12.3
เลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับคนในครอบครัว (เช่น งานแต่งงาน งานวันเกิด)	17	5.2
เลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับกลุ่มเพื่อน	95	29.1
อยากดื่มเอง	66	20.2
เกิดปัญหาในชีวิต / ผิดหวัง เสียใจ	70	21.5
จำไม่ได้	38	11.7
สภาพร่างกายหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรก		
ไม่มีอาการใดเลย	70	21.5
หน้าแดง มีสติ พูดจาตอบโต้ได้ปกติ	113	34.7
มีื่นๆ พอมีสติ พูดจาตอบโต้ได้บ้าง	89	27.3
มีื่นและเมา ไม่รู้สึกตัว	33	10.1
จำไม่ได้	21	6.4

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก (n = 326) (ต่อ)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้สึกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก		
ชอบมาก	18	5.5
ชอบปานกลาง	135	41.4
ชอบน้อย	63	19.3
ไม่ชอบเลย	110	33.7
อาชีพที่ทำขณะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก		
ยังเรียนหนังสืออยู่	140	42.9
ทำงานแล้ว แต่ไม่ใช่โรงงานนี้	137	42.0
ทำงานแล้ว ในโรงงานนี้	35	10.7
ไม่มีงานทำ /ว่างงาน	14	4.3
ปฏิกิริยาของผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก		
ไม่ทราบ	42	12.9
ทราบ และคิดว่ากล่าว	24	7.4
ทราบ และไม่พอใจ แต่ไม่คิดว่ากล่าว	85	26.1
ทราบ แต่เฉยๆ ไม่คิดว่ากล่าวอะไร	175	53.7

2.3.2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน

พนักงานโรงงานส่วนใหญ่ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเพศชายร้อยละ 72.7 พนักงานโรงงานมากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 53.3 ดื่มมาแล้วมากกว่า 5ปีแต่ไม่ถึง 10 ปี รองลงมาคือร้อยละ 29.2 ดื่มมากกว่า 10 ปีมาแล้ว ทั้งนี้ดื่มมาแล้วเฉลี่ย 14.6 ปี ต่ำสุดและสูงสุด คือ 2 ปี และ 27 ปี ตามลำดับ พนักงานโรงงานร้อยละ 43.9 มักจะดื่มกับเพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกัน น้อยที่สุดคือดื่มคนเดียวเพียงร้อยละ 5.2 โอกาสในการดื่มคือดื่มกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุดร้อยละ 35 รองลงมาคือดื่มในเทศกาลประเพณีและวัฒนธรรมไทยต่างๆ ร้อยละ 34 น้อยที่สุดคืออยากดื่มเองคนเดียวเพียงร้อยละ 5.8 เช่นกัน สถานที่ที่มักจะไปดื่มกันคือที่ร้านอาหารทั่วไปร้อยละ 32.5 รองลงมาคือสถานบันเทิง และบ้านตัวเอง ร้อยละ 22.1 และร้อยละ 19 ตามลำดับ ทั้งนี้สภาพร่างกายหลังการดื่มในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีอาการหน้าแดง มีสติ พุดจาตอบโต้ได้ปกติ ร้อยละ 81.6 รองลงมาคือมีเมเมา ไม่รู้สึกตัวร้อยละ 13.5 นอกจากนี้พนักงานโรงงานเกือบทั้งหมดร้อยละ 90.3 ไม่เคยดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ในโรงงาน และเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานมากกว่า 1 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 3.4 ทั้งนี้เมื่อเข้ามาทำงานในโรงงานแห่งนี้พนักงานโรงงานประมาณครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 56 ดื่มน้อยลง ร้อยละ 33.6 ดื่มเท่าเดิม และน้อยที่สุดคือดื่มมากกว่าเดิมมีเพียงร้อยละ 10.4 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน (n = 326)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	89	27.3
ชาย	237	72.7
จำนวนปีที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
5 ปีที่ผ่านมา	57	17.5
มากกว่า 5 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี	174	53.3
มากกว่า 10 ปี มาแล้ว	95	29.2
$(\bar{X} = 14.6 \text{ SD} = 3.5 \text{ min} = 2 \text{ max} = 27)$		
บุคคลที่มักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วย		
คนเดียว	17	5.2
คนในครอบครัว /ญาติสนิท	38	11.7
เพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกัน	143	43.9
เพื่อนสนิทที่ทำงานด้วยกัน	128	39.3
โอกาสที่มักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
เทศกาลประเพณีและวัฒนธรรมไทยต่าง ๆ		
(เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์)	111	34.0
เลี้ยงฉลองแสดงความยินดี		
(เช่น งานแต่งงาน งานวันเกิด งานบวช)	58	17.8
อยากดื่มกับกลุ่มเพื่อน	114	35.0
อยากดื่มเองคนเดียว	19	5.8
โอกาสอื่น ๆ	24	7.4

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ จำแนกตามประสพการณ์การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน (n = 326) (ต่อ)

พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ที่มักจะไปดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์		
บ้านตัวเอง	62	19.0
บ้านเพื่อน	35	10.7
ใกล้ที่ทำงานหลังเลิกงาน	32	9.8
ร้านอาหารทั่วไป	106	32.5
สถานบันเทิง	72	22.1
ลานสาธารณะ	19	5.8
สภาพร่างกายหลังจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์		
หน้าแดง มีสติ พุดจาตอบโต้ได้ปกติ	266	81.6
มีน ๆ พอมีสติ พุดจาตอบโต้ได้บ้าง	16	4.9
มีนและเมา ไม่รู้สึกตัว	44	13.5
การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในโรงงาน		
ไม่เคย	343	90.3
เคยเพียงครั้งเดียว	24	6.3
เคยมากกว่า 1 ครั้ง	13	3.4
เมื่อเข้ามาทำงานในโรงงานแห่งนี้ท่านดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์แตกต่างจากเดิมเพียงใด		
ดืมน้อยลง	184	56.0
ดืมเท่าเดิม	107	33.6
ดืมมากกว่าเดิม	33	10.4
ชนิดเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่ดืม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เหล้าในประเทศ	326	100.0
เหล้าต่างประเทศ	326	100.0
เบียร์	326	100.0
ไวน์	10	3.1
เหล้าขาว	311	95.4

ชนิดเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่เคยดื่มหรือยังคงดื่มในปัจจุบัน พนักงานโรงงานทั้งหมด เคยดื่มและยังคงดื่มเหล้าในประเทศ เหล้าต่างประเทศ และเบียร์ ไม่ว่าจะดื่มเป็นประจำหรือดื่มนานๆครั้ง โดยจะดื่มเบียร์เป็นประจำมากที่สุดคือร้อยละ 77.9 ส่วนที่มักจะดื่มนานๆครั้งมากที่สุดคือ เหล้าต่างประเทศร้อยละ 92.3 รองลงมาคือดื่มเหล้าขาว และขาดองเหล้า ร้อยละ 78.8 และ 75.8 ตามลำดับ ที่น่าสนใจคือ เหล้าเถื่อนไม่เคยดื่มเลยมีถึงร้อยละ 98.5 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดื่มน้ำแอลกอฮอล์ จำแนกตามชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (n = 326)

ชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน	พฤติกรรมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์		
		ไม่เคยดื่ม	ดื่มนานๆครั้ง	ดื่มเป็นประจำ
เหล้าในประเทศ	326	0	117 (35.9)	209 (64.1)
เหล้าต่างประเทศ	326	0	301 (92.3)	25 (7.7)
เบียร์	326	0	72 (22.1)	254 (77.9)
ไวน์	10	316 (96.9)	0	10 (3.1)
เหล้าขาว	311	15 (4.6)	257 (78.8)	54 (16.6)
เหล้าเถื่อน	5	321 (98.5)	5 (1.5)	0
ขาดองเหล้า	291	35 (10.7)	247 (75.8)	44 (13.5)

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

พนักงานโรงงานที่มีพฤติกรรมดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีทั้งหมด 326 คน ทั้งนี้จะวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากดื่มน้ำแอลกอฮอล์ สามารถจำแนกเป็นประเด็นได้ดังนี้

3.1 ผลกระทบจากการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ที่มีต่อสุขภาพ และจิตใจ

ผลกระทบที่มีต่อสุขภาพ และจิตใจที่เคยเกิดมากที่สุดกับพนักงานโรงงาน คือดื่มน้ำแอลกอฮอล์แล้วรู้สึกมึนเมา ปวดหัวมาก (รู้สึกแฮงค์) ร้อยละ 67.2 โดยเป็นการเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 35 รองลงมาคือดื่มน้ำแอลกอฮอล์แล้วเกิดอุบัติเหตุทางจราจร เช่น ขับรถชนรถพลิกคว่ำร้อยละ 34.7 โดยเกิดเป็นประจำร้อยละ 8.3 นอกจากนี้การดื่มติดต่อกันหลายๆ วัน โดยไม่ได้ทานข้าวหรือทานน้อยมากมีร้อยละ 12.9 โดยเกิดเป็นประจำร้อยละ 9.5 และการดื่มจนไม่ได้

สติไปมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันกับคนอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาหรือสามีตนเองเกิดร้อยละ 20 โดยเกิดเป็นประจำร้อยละ 8 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ร้อยละของการเกิดเหตุการณ์หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ และจิตใจ (n = 326)

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	การเกิดเหตุการณ์		
	ไม่เคยเกิด	เคยเกิดนาน ๆ ครั้ง	เคยเกิดเป็นประจำ
เคยดื่มแล้วรู้สึกมึนเมา ปวดหัวมาก (รู้สึกแสบ)	32.8	32.2	35.0
ดื่มติดต่อกันหลาย ๆ วัน โดยไม่ได้ทานข้าวหรือทานน้อยมาก	87.1	3.4	9.5
ดื่มแล้วเกิดอุบัติเหตุทางจราจร เช่น ขับรถชน พลิกคว่ำ	65.3	26.4	8.3
เคยหยุดดื่มแล้วมีอาการลงแดง	97.5	2.5	0.0
ดื่มจนไม่ได้สติ ไปมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันกับคนอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาหรือสามีตนเอง	80.0	12.0	8.0

3.2 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อการทำงาน

พนักงานโรงงานเกือบครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 43 เคยเกิดผลกระทบในเรื่องการดื่มจนเมาค้าง ต้องลาหยุดงานวันรุ่งขึ้น โดยเกิดเป็นประจำร้อยละ 7.7 และที่น่าเป็นห่วงคือเคยเกิดผลกระทบในเรื่องความรับผิดชอบในงานเสียหายทำงานไม่มีประสิทธิภาพทั้งวันถึงร้อยละ 79.4 โดยเป็นเหตุการณ์ที่เคยเกิดเป็นประจำร้อยละ 25.2 อีกทั้งเคยเกิดนาน ๆ ครั้งก็มียมากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 54.3 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ร้อยละของการเกิดเหตุการณ์หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อการทำงาน ($n = 326$)

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	การเกิดเหตุการณ์		
	ไม่เคยเกิด	เคยเกิด นาน ๆ ครั้ง	เคยเกิด เป็นประจำ
ดื่มจนเมาค้าง ต้องลาหยุดงานวันรุ่งขึ้น	57.0	35.3	7.7
ความรับผิดชอบในงานเสียหาย ทำงานไม่มีประสิทธิภาพทั้งวัน	20.6	54.3	25.2

3.3 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพนักงานโรงงานค่อนข้างมาก ซึ่งผลกระทบที่เคยมักเกิดมากที่สุดคือเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่พอใช้ เนื่องจากต้องเจียดไปซื้อเหล้าด้วย มีมากถึงร้อยละ 84.4 โดยเกิดเป็นประจำร้อยละ 13.5 ส่วนพนักงานโรงงานมากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 65.6 ความรับผิดชอบในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เดือนร้อนเป็นหนี้เป็นสิน โดยเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 50.0 นอกจากนี้เมื่อได้เงินพิเศษมา เงินส่วนหนึ่งต้องนำไปซื้อเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เคยเกิดถึงร้อยละ 70 และที่สำคัญเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 54 ทั้งนี้กรณีที่ยากดื่มจะดื่มโดยไม่คำนึงว่าจะมีเงินพอหรือไม่ก็ตามเคยเกิดร้อยละ 69.3 โดยเกิดเป็นประจำร้อยละ 23.6 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ร้อยละของการเกิดเหตุการณ์หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ (n = 326)

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	การเกิดเหตุการณ์		
	ไม่เคยเกิด	เคยเกิด นาน ๆ ครั้ง	เคยเกิด เป็นประจำ
ความรับผิดชอบในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป	34.4	15.6	50.0
เดือดร้อนเป็นหนี้เป็นสิน			
ค่าใช้จ่ายในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่พอใช้ เพราะต้อง เจียดไปซื้อเหล้าด้วย	15.6	70.9	13.5
เมื่อได้เงินพิเศษมา เงินส่วนหนึ่งต้องนำไปซื้อ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	30.0	16.0	54.0
กรณีที่ยากดื่ม จะดื่มโดยไม่คำนึงว่าจะมีเงินพอ หรือไม่ก็ตาม	30.7	45.7	23.6

3.4 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว

พนักงานโรงงาน ในประเด็นนี้ทุกข้อมากกว่าครึ่งหนึ่งยังไม่เคยเกิดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เคยเกิดมากที่สุดคือการสร้างความไม่สบายใจแก่บุคคลในครอบครัวเพราะดื่มเป็นประจำร้อยละ 45.7 โดยเกิดเป็นประจำร้อยละ 15.6 รองลงมาคือหงุดหงิดหากคนในครอบครัวด่าทอหรือขอร้องไม่ให้ดื่ม เมื่อต้องการจะดื่มร้อยละ 31.9 โดยเกิดเป็นประจำร้อยละ 12.3 ส่วนเมื่อดื่มแล้วมักจะมีเรื่องทะเลาะ ถึงขั้นตบตีกับภรรยา/สามีของตนเองเคยเกิดร้อยละ 24.5 ซึ่งเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 17.8 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ร้อยละของการเกิดเหตุการณ์หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ($n = 326$)

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	การเกิดเหตุการณ์		
	ไม่เคยเกิด	เคยเกิด นานๆ ครั้ง	เคยเกิด เป็นประจำ
สร้างความไม่สบายใจแก่บุคคลในครอบครัว เพราะดื่มเป็นประจำ	54.3	30.1	15.6
เมาแล้วมักจะทะเลาะวิวาทกับคนในครอบครัวเสมอ	70.9	18.4	10.7
เมาแล้วมักจะมีเรื่องทะเลาะถึงขั้นตบตีกับภรรยา/สามีของตนเอง	75.5	6.7	17.8
หงุดหงิดหากคนในครอบครัวตำหนิหรือขอร้องไม่ให้ดื่ม เมื่อต้องการจะดื่ม	68.1	19.6	12.3

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

4.1 ลักษณะทางประชากรและสังคมกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรและสังคมกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าเพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p เท่ากับ 0.019) โดยพนักงานชายมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าพนักงานหญิง และสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) เช่นกัน ซึ่งพนักงานในโรงงานที่เป็นกลุ่มโสดอยู่คนเดียว และกลุ่มที่หย่าร้าง/แยกกันอยู่/เป็นหม้าย มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 91.2 และ 93.5 ซึ่งสูงกว่าพนักงานในโรงงานที่สมรสแล้วหรืออยู่ด้วยกันโดยไม่ได้สมรส อีกทั้งในกลุ่มโสด และกลุ่มหย่าร้าง/แยกกันอยู่/เป็นหม้าย มีการดื่มปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) และดื่มมาก (ทุกวัน/เกือบทุกวัน) มากกว่ากลุ่มที่สมรสแล้วหรืออยู่ด้วยกันโดยไม่ได้สมรส

ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และ ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรและสังคม กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

ลักษณะทางประชากร และสังคม	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				χ^2	p- value
	ไม่ดื่ม	ดื่ม นานๆครั้ง	ดื่ม ปานกลาง	ดื่มมาก		
เพศ						
หญิง	25 (21.9)	18 (15.8)	61 (53.5)	10 (8.8)	9.979	0.019
ชาย	29 (10.9)	48 (18.0)	147 (55.3)	42 (15.8)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
สถานภาพสมรส						
โสด	5 (8.8)	7 (12.3)	32 (56.1)	13 (22.8)	22.684	<0.001
สมรส/อยู่ด้วยกัน	43 (18.6)	49 (21.2)	116 (50.2)	23 (10.0)		
โดยไม่ได้สมรส						
หย่าร้าง/แยกกันอยู่/ เป็นหม้าย	6 (6.5)	10 (10.9)	60 (65.2)	16 (17.4)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
อายุ						
ต่ำกว่า 20 ปี	10 (19.6)	4 (7.8)	30 (58.9)	7 (13.7)	6.244	0.396
21 - 30 ปี	19 (12.5)	27 (17.8)	88 (57.9)	18 (11.8)		
31 ปีขึ้นไป	25 (14.1)	35 (19.8)	90 (50.8)	27 (15.3)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรและสังคม กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร และสังคม	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				χ^2	p- value
	ไม่ดื่ม	ดื่ม นานๆครั้ง	ดื่ม ปานกลาง	ดื่มมาก		
ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา	5 (15.2)	8 (24.2)	18 (54.5)	2 (6.1)	14.198	0.115
มัธยมศึกษา	15 (10.7)	21 (15.0)	77 (55.0)	27 (19.3)		
ประกาศนียบัตร	24 (15.3)	26 (16.6)	85 (54.1)	22 (14.0)		
วิชาชีพ (ปวช./ปวส.)						
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	10 (20.0)	11 (22.0)	28 (56.0)	1 (2.0)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
ฐานะทางเศรษฐกิจ						
ไม่พอใช้เกือบทุกเดือน	40 (13.2)	51 (16.8)	168 (55.5)	44 (14.5)	2.223	0.527
พอใช้ทุกเดือน	14 (18.2)	15 (19.5)	40 (51.9)	8 (10.4)		
เป็นหนี้						
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ						
ถูกจ้างรายวัน	12 (9.4)	19 (14.8)	79 (61.7)	18 (14.1)	11.764	0.067
พนักงาน/	27 (15.5)	29 (16.7)	98 (56.3)	20 (11.5)		
ถูกจ้างประจำ						
หัวหน้างาน/ผู้จัดการ	15 (19.2)	18 (23.1)	31 (39.8)	14 (17.9)		
ฝ่าย						
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		

4.2 ทักษะการตีความเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์กับพฤติกรรมการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์

พบว่าพนักงานโรงงานที่เห็นด้วยว่าการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดี จะตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) ร้อยละ 58.8 มากกว่าพนักงานโรงงานที่ไม่เห็นใจและไม่เห็นด้วยว่าตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดี ในขณะที่พนักงานโรงงานที่ไม่เห็นใจว่าการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดีหรือไม่ดี และที่ไม่เห็นด้วยว่าตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดี มีการตีพิมพ์มาก (ทุกวัน/เกือบทุกวัน) ถึงร้อยละ 17.3 และ 11.7 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าพนักงานโรงงานที่เห็นด้วยว่าการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดี ที่มีเพียงร้อยละ 7.5 ส่วนในกลุ่มที่ไม่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ พบว่าพนักงานโรงงานที่ไม่เห็นด้วยว่าตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดี และเห็นด้วยว่าการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดีมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 12.6 และ 12.5 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ กับพฤติกรรมการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

ทักษะการตีพิมพ์ เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	พฤติกรรมการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์				χ^2	P-value
	ไม่ตีพิมพ์	ตีพิมพ์ นานๆครั้ง	ตีพิมพ์ ปานกลาง	ตีพิมพ์มาก		
เห็นด้วย	10 (12.5)	17 (21.3)	47 (58.8)	6 (7.5)	9.484	0.148
ไม่เห็นใจ	31 (15.7)	26 (13.2)	106 (53.8)	34 (17.3)		
ไม่เห็นด้วย	13 (12.6)	23 (22.3)	55 (53.4)	12 (11.7)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		

4.3 การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์กับพฤติกรรมการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์

การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ จากการศึกษาพบว่า พนักงานโรงงานที่ไม่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์เห็นด้วยมากที่สุดร้อยละ 17.1 ว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดี ส่วนพนักงานโรงงานที่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ พบว่าพนักงานโรงงานที่ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดีมีการตีพิมพ์มาก (ทุกวัน/เกือบทุกวัน) ถึงร้อยละ 22.3 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เห็นใจ และเห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดี อย่างไรก็ตามพนักงานโรงงานที่ไม่เห็นใจ และเห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ดี มีการตีพิมพ์ปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) คือร้อยละ 56.9 และ 54.9

ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าพนักงานโรงงานที่ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดี ที่มีร้อยละ 50 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

การรับรู้ต่อโฆษณา รณรงค์ให้ไม่ดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				χ^2	P- value
	ไม่ดื่ม	ดื่ม นานๆครั้ง	ดื่ม ปานกลาง	ดื่มมาก		
เห็นด้วย	14 (17.1)	11 (13.4)	45 (54.9)	12 (14.6)	10.927	0.091
ไม่แน่ใจ	29 (14.2)	40 (19.6)	116 (56.9)	19 (9.3)		
ไม่เห็นด้วย	11 (11.7)	15 (16.0)	47 (50.0)	21 (22.3)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		

4.4 กฎระเบียบของโรงงานและการรับรู้มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

กฎระเบียบของโรงงานสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการดื่มจากโรงงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยได้ว่าพนักงานโรงงานที่บอกว่าโรงงานมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 87.9 ซึ่งมากกว่ากลุ่มที่บอกว่าไม่มี และพนักงานโรงงานกลุ่มนี้มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) และดื่มมาก (ทุกวัน/เกือบทุกวัน) ถึงร้อยละ 57.1 และ 14.2 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่บอกว่าไม่มีเช่นกัน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยพนักงานในโรงงานที่ทราบว่ามาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานเป็นแบบว่ากล่าวตักเตือน และพักงานชั่วคราว จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า พนักงานโรงงานที่ทราบว่ามาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานเป็นแบบเลิกจ้างหรือให้ออก ดังรายละเอียดตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเครียดของโรงงาน และการรับรู้มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

ภาวะเครียดของโรงงาน	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				χ^2	P-value
	ไม่ดื่ม	ดื่ม นานๆครั้ง	ดื่ม ปานกลาง	ดื่มมาก		
การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์						
ไม่มี	19 (20.9)	18 (19.8)	43 (47.2)	11 (12.1)	4.133	0.247
มี	35 (12.1)	48 (16.6)	165 (57.1)	41 (14.2)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน *						
ว่ากล่าวตักเตือน	3 (18.8)	11 (68.8)	2(12.4)	0 (0.0)	74.279	<0.001
พักงานชั่วคราว	8 (6.0)	13 (9.8)	75(56.4)	37 (27.8)		
เลิกจ้างหรือให้ออก	43(18.6)	42 (18.2)	131(56.7)	15 (6.5)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		

* รวมหัวข้อระหว่างว่ากล่าวตักเตือนกับพักงานชั่วคราว เพื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ไครส์แควร์

4.5 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวได้แก่สามีหรือภรรยา และพี่ชายหรือน้องชาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$ และ 0.024 ตามลำดับ) กล่าวคือพนักงานโรงงานที่มีสามีหรือภรรยาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีสามีหรือภรรยาไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพนักงานโรงงานที่มีพี่ชายหรือน้องชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีพี่ชายหรือน้องชายไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกัน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว
กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์						
พฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของสมาชิกในครอบครัว	ของพนักงานโรงงาน				χ^2	P- value
	ไม่ดื่ม	ดื่ม นานๆ ครั้ง	ดื่ม ปานกลาง	ดื่มมาก		
สามี / ภรรยา						
ไม่ดื่ม	28 (15.4)	43 (23.8)	99 (54.7)	11 (6.1)	23.122	<0.001
ดื่ม	26 (13.1)	23 (11.6)	109 (54.8)	41 (20.6)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
พี่ชาย / น้องชาย						
ไม่ดื่ม	11 (27.5)	9 (22.5)	18 (45.0)	2 (5.0)	9.472	0.024
ดื่ม	43 (12.6)	57 (16.8)	190 (55.9)	50 (14.7)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
บิดา						
ไม่ดื่ม	24 (12.1)	38 (19.2)	106 (53.5)	30 (15.2)	2.821	0.420
ดื่ม	30 (16.5)	28 (15.4)	102 (56.0)	22 (12.1)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
มารดา						
ไม่ดื่ม	51 (15.1)	56 (16.6)	186 (55.0)	45 (13.3)	3.143	0.370
ดื่ม	3 (7.1)	10 (23.8)	22 (52.4)	7 (16.7)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
พี่สาว / น้องสาว						
ไม่ดื่ม	43 (13.5)	56 (17.6)	173 (54.2)	47 (14.7)	2.478	0.479
ดื่ม	11 (18.0)	10 (16.4)	35 (57.4)	5 (8.2)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน (ต่อ)

พฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของสมาชิกในครอบครัว	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงาน				χ^2	P- value
	ไม่ดื่ม	ดื่ม	ดื่ม	ดื่มมาก		
		นานๆครั้ง	ปานกลาง			
ญาติ						
ไม่ดื่ม	12 (9.6)	17 (13.6)	74 (59.2)	22 (17.6)	7.075	0.070
ดื่ม	42 (16.5)	49 (19.2)	134(52.5)	30 (11.8)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		

4.6 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทได้แก่ หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$) กล่าวคือพนักงานโรงงานที่มีหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 90.2 ซึ่งมากกว่ากลุ่มที่มีหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งจะดื่มปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) ถึงร้อยละ 65.5

ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทในที่ทำงาน เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน และลูกน้องกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท กับ
พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

พฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเพื่อนสนิท	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงาน				χ^2	P- value
	ไม่ดื่ม	ดื่ม	ดื่ม	ดื่มมาก		
		นานๆครั้ง	ปานกลาง			
หัวหน้า / ผู้บังคับบัญชา						
ไม่ดื่ม	37 (18.0)	42 (20.4)	94 (45.6)	33 (16.0)	15.423	<0.001
ดื่ม	17 (9.8)	24 (13.8)	114 (65.5)	19 (10.9)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
เพื่อนสนิทในที่ทำงาน						
ไม่ดื่ม	23 (15.0)	28 (18.3)	81 (52.9)	21 (13.7)	0.401	0.940
ดื่ม	31 (13.7)	38 (16.7)	127 (55.9)	31 (13.7)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน						
ไม่ดื่ม	5 (16.1)	7 (22.6)	17 (54.8)	2 (6.5)	1.906	0.592
ดื่ม	49 (14.0)	59 (16.9)	191 (54.7)	50 (14.3)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		
ลูกน้อง						
ไม่ดื่ม	11 (11.6)	14 (14.7)	54 (56.8)	16 (16.8)	2.148	0.542
ดื่ม	43 (15.1)	52 (18.2)	154 (54.0)	36 (12.6)		
รวม	54 (14.2)	66 (17.4)	208 (54.7)	52 (13.7)		

บทที่ 5

อภิปรายผล

กระบวนการศึกษาและข้อค้นพบของการวิจัยเรื่องนี้ มีความหมายและคุณค่า นำเสนอเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน
2. ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากผลการศึกษาที่พบว่าพนักงาน โรงงานมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอัตราร้อยละ 85.8 และดื่มไม่ทุกวัน หรืออาจเรียกได้ว่ามีระดับการดื่มค่อนข้างมาก (อย่างน้อย 2-4 วันต่อสัปดาห์) ร้อยละ 54.7 ดื่มนานๆ ครั้งร้อยละ 17.4 และดื่มเป็นประจำทุกวันร้อยละ 13.7 ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.7 เป็นเพศชาย มากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 53.3 ดื่มนานกว่า 5 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี อีกทั้งมากกว่า 1 ใน 4 คือร้อยละ 29.2 ดื่มนานกว่า 10 ปีแล้ว แสดงให้เห็นว่าโอกาสที่มักจะดื่มคืออยากดื่มกับกลุ่มเพื่อน นั่นคือมีลักษณะการดื่มตามสังคม คือมีการดื่มเป็นกลุ่มมากกว่าดื่มเองคนเดียว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่น่าสนใจมาแบ่งการอภิปรายได้ 2 หัวข้อคือ ประสพการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรก และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน ดังนี้

1.1 ประสพการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรก

1.1.1 เริ่มดื่มตั้งแต่วัยเยาว์

จากการศึกษาพบว่าพนักงาน โรงงานเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุต่ำกว่า 20 ปีมีถึงร้อยละ 69.6 อายุต่ำสุดที่เริ่มดื่มคือ 13 ปี ทั้งนี้ไม่มีคนที่เริ่มดื่มเมื่ออายุมากกว่า 31 ปีเลย เพราะอายุที่เริ่มดื่มสูงสุดคือ 27 ปี (จากตารางที่ 12 หน้า 15) อีกทั้งยังเรียนหนังสืออยู่ถึงร้อยละ 42.9 ทั้งนี้ร้อยละ 20.2 อยากดื่มเอง ในขณะที่เลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับคนในครอบครัวมีเพียงร้อยละ 5.2 นั่นคือพนักงาน โรงงานเริ่มดื่มตั้งแต่อายุน้อยกันอยู่ ซึ่งมีโอกาสที่จะดื่มไปในทางที่ผิดได้มากขึ้น เพราะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่ออายุน้อยมักพบว่าการตัดสินใจและควบคุมการดื่มไม่ดี

พอ อีกทั้งแสดงให้เห็นว่าการดื่มครั้งแรกเป็นประสบการณ์จากข้างนอกไม่ใช่ภายในครอบครัว รวมทั้งตัวเองอยากดื่มเองด้วย อาจเนื่องมาจากเหตุจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกนั้นมีทั้งปัจจัยที่เกิดขึ้นจากจิตใจตนเองและปัจจัยที่เกิดจากสิ่งเร้าจากภายนอก ความรู้สึกให้เกิดการอยากรู้ อีกทั้งการเปลี่ยนผ่านวัยเข้าสู่วัยรุ่น มีสังคมเพื่อน ทำให้ตนเองอยากสนุกสนานตามประสาวัยรุ่นที่ชอบความตื่นเต้น ความท้าทาย อยากลอง จนเมื่อมีการเข้ากลุ่มกับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ทำให้เกิดการสังสรรค์เฮฮา เกิดค่านิยมของวัยรุ่นกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิราภรณ์ เทพหนู (2540: 81) พบว่า นักเรียนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.54 เท่าของนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เช่นเดียวกันกับการศึกษาของภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540: ก-ข) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดโดยผู้ที่อายุ 18-19 ปี จะใช้สารเสพติดมากที่สุด

1.1.2 ดื่มตามสังคมและครอบครัวไม่ขัดขวาง

ลักษณะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานเป็นการดื่มเพื่อการสังสรรค์ทางสังคม มีการชักชวนกันดื่มเป็นกลุ่ม เห็นได้จากการศึกษาที่พบว่าเริ่มดื่มครั้งแรกในโอกาสเสี่ยงคลอไปกับเพื่อน อีกทั้งเกิดปัญหาในชีวิต ผิดหวังเสียใจ คนที่กำลังเครียดมักจะขาดทักษะในการปรับตัวหรือแก้ไขปัญหาก็ถูกชักชวนให้ดื่มได้ง่าย ซึ่งเราจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าสิ่งแวดล้อมจะเป็นแรงเสริมทำให้ผู้ดื่มที่กำลังเป็นวัยรุ่นอยู่หรือเมื่อครั้งเป็นวัยรุ่นเกิดพฤติกรรมการดื่ม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา สุภาพ (2542: 53-54) ที่ได้กล่าวถึงค่านิยมของการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่า การดื่มสุรานั้นบางครั้งเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้น เป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างเครือญาติ หมู่ทหาร มิตรสหาย หรือกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วย เช่น งานรื่นเริงต่างๆ งานเทศกาลงานฉลอง เป็นต้น และที่สำคัญในการดื่มครั้งแรกนั้นมักจะไม่ได้ดื่มต่อหน้าคนในครอบครัว อาจเป็นเพราะไม่อยากให้เห็น กลัวจะถูกดูค่ว่ากลัว แต่ที่จริงแล้วคนในครอบครัวกลับรู้สึกเฉยๆและไม่ว่ากล่าวอะไรเมื่อรู้ว่าดื่ม เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถปฏิบัติได้โดยไม่มีสมาชิกในครอบครัวคัดค้านหรือห้ามปรามเป็นจริงเป็นจัง จึงปฏิบัติต่อมาโดยไม่รู้สึกว่าการดื่มเป็นเรื่องที่เสียหาย หรือน่าอาย

1.1.3 ความรู้สึกไม่ชอบในการดื่มครั้งแรก

ความรู้สึกครั้งแรกกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานยังไม่ได้ชอบมากมาย อาจเนื่องมาจากรสชาติของเหล้าจริงๆ แล้วมีรสขมไม่ได้มีรสหวานจึงไม่ได้ติดใจในตอนแรก แต่กลายเป็นว่าดื่มต่อมาเรื่อยๆจนถึงปัจจุบันกลับติดใจ และมีแนวโน้มอาจกลายเป็นคนติดสุราในอนาคตได้ ซึ่งมีหลายเหตุผลแตกต่างกันไป เช่น ดื่มเพื่อเข้าสังคม อยากลองเพราะกำลังเหงา หรือ

จริงๆ ค่ะ เพื่อให้มาแล้วลืมทุกข เป็นต้น อีกทั้งเพิ่งเริ่มหัดและเรียนรู้การขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์ในครั้งแรกนั้นยังไม่รู้ถึงอาการและพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นหลังจากการขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์ จึงทำให้มีการขี่ในปริมาณที่มากและผลสุดท้ายก็จะมีอาการและผลกระทบต่อร่างกายตามมาอย่างเห็นได้ชัด

1.2 พฤติกรรมการขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์ในปัจจุบัน

1.2.1 กลุ่มวัยทำงานกับการเป็นนักขี่

พนักงานโรงงานอยู่ในวัยทำงานเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 86.6 มีความถี่ของการขี่อยู่ในระดับค่อนข้างมากจนถึงขี่ทุกวันถึงร้อยละ 68.4 (จากตารางที่ 11 หน้า 14) อีกทั้งเรียกได้ว่าเป็นนักขี่หน้าใหม่แทบทั้งสิ้น เพราะกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 53.3 ขี่มายังไม่ถึง 10 ปี (จากตารางที่ 13 หน้า 18) ทั้งนี้จากข้อมูลการสำรวจการขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์ที่ผ่านม่าสุดของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2550 (<http://www.thaihealth.or.th>) เก็บรวบรวม 3 เดือน (กรกฎาคม - กันยายน) พบว่ากลุ่มวัยที่ขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์มากนั้น เป็นคนกลุ่มวัยทำงาน (25 - 59 ปี) มีอัตราการขี่สูงกว่าคนกลุ่มวัยอื่น ร้อยละ 34.4 กลุ่มเยาวชน (15- 24 ปี) มีอัตราการขี่ร้อยละ 21.9 นั่นคือกลุ่มพนักงานโรงงานล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มวัยทำงานและผู้ใช้แรงงานที่เรียกว่าในระดับล่างของสังคม ทั้งอาชีพ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งมองแล้วว่าพนักงานโรงงานวัยทำงานกลุ่มที่ขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์ในระดับมากเป็นกลุ่มที่มีเป็นจำนวนมาก และในอนาคตจะต้องกลายเป็นกลุ่มที่ขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์เป็นประจำทุกวันหรือขี่จนติดเป็นจำนวนมากเช่นกัน

1.2.2 สังคมเพื่อนสนิทและเพื่อนที่ทำงานนำไปสู่การขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์

การขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์ในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายกับสังคมเมื่อวัยเยาว์ นั่นคือขี่ตามสังคม ยิ่งเมื่อโตขึ้นมีงานทำ มีรายได้ด้วยตัวเองไม่ต้องขอเงินใคร ก็ยังจะหาขี่ได้ง่ายขึ้น อีกทั้งจากการที่สังคมของพนักงานโรงงานเป็นลักษณะการทำงานเข้าเลิกเย็นเป็นเวลา ประกอบกับคนต่างจังหวัดไม่ต้องมีชีวิตรีบเร่งมาก การเดินทางสะดวก ทำให้มีเวลาว่างมาก หากกลับบ้านเลยอาจจะเหงา จึงทำให้เวลาที่เหลือก็มักจะเข้าสังคมกับเพื่อนหรือคนรู้จักรู้ใจตั้งกลุ่มสังสรรค์ หรือหากิจกรรมทำเฮฮา ไม่ออกกำลังกายก็ตั้งวงพูดคุย อีกทั้งถ้ามีงานพิธีกรรม เทศกาลต่างๆ ก็ยังทำให้ดูครึกครื้น ชวนออกนอกบ้านไปเที่ยวไปดื่มกัน ทั้งในปัจจุบันมีตลาดนัด ห้างร้านที่เปิด 24 ชั่วโมงไปเปิดในชุมชนมากมาย ทำให้การหาซื้อเครื่องขี่แอลกอฮอล์ทำได้ง่าย หมดเมื่อไรก็ซื้อได้ เห็นได้จากข้อมูลการศึกษาที่พบว่าพนักงานโรงงานร้อยละ 43.9 มักจะขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์กับเพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกัน น้อยที่สุดคือขี่คนเดียวเพียงร้อยละ 5.2 โอกาสในการขี่เครื่องขี่แอลกอฮอล์คือขี่กับกลุ่มเพื่อนมากที่สุดร้อยละ 35 น้อยที่สุดคืออยากขี่เองคนเดียวเพียงร้อยละ 5.8 เช่นกัน

แสดงว่าการมีสังคมอาจมีอิทธิพลมากเช่นกัน เนื่องจากการตัวเองอาจอยู่คนเดียว ไม่มีภาระอะไร มีสังคมเพื่อนทำให้ได้มีการพูดคุยสนทนากันเฮฮา หรือการมีค่านิยมจับจ่ายใช้สอยได้ง่ายเมื่อทำงานแล้วไม่ต้องขอเงินใคร นัดเพื่อนไปกินอาจจะเฉลี่ยค่าใช้จ่ายกัน มากกว่าการอยู่กับครอบครัว ทำให้ถูกชักชวนไปทานอาหารร่วมกับดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายด้วย

1.2.3 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูก หลากหลายชนิด และหาซื้อง่าย

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าเหล้าในประเทศ เหล้าต่างประเทศ และเบียร์ เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่พนักงาน โรงงานเคยมดื่ม หรือยังดื่มอยู่หมดทุกคน โดยเฉพาะเบียร์ยังคงดื่มเป็นประจำอยู่ร้อยละ 77.9 นอกจากนี้ที่ไม่เคยดื่มเลยมากที่สุดคือ เหล้าเถื่อน ร้อยละ 98.5 ที่น่าสังเกตคือการดื่มเหล้าเถื่อน หรือเหล้าที่ชาวบ้านมักจะผสมดื่มกันเอง เหมือนในสมัยก่อนนั้น มีเพียงร้อยละ 5 ที่บอกว่าเคยดื่มหรือยังดื่มอยู่เท่านั้น (จากตารางที่ 13 หน้า 19) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีราคาถูก และหาซื้อได้ง่าย เรียกได้ว่าหากคิดจะซื้อเหล้าสามารถซื้อได้ในเวลาเพียง 7.5 นาที (นพ.บัณฑิต ศรีไพศาล, 2551) ก็สามารถหาซื้อมาได้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าของชำในชุมชน ห้างสรรพสินค้าในอำเภอหรือจังหวัดจะมีขนาดร้านเล็กหรือใหญ่ ก็สามารถหาซื้อได้ง่าย จึงทำให้การดื่มเหล้าดื่มกันเองในวงเหล้าชุมชนชาวบ้านต่างจังหวัด ไม่ต้องลงแรงทำอีกต่อไป ผู้ที่ยังคงดื่มเหล้าเถื่อนอยู่คงเป็นคนซื่อหาหัวโบราณผู้มีอายุมากแล้ว หากจะทำก็เป็นเพียงการดื่มเพื่อลืมลงรสชาติ หรือหาวิธีลืมนั่น

1.2.4 กฎระเบียบที่ทำงานช่วยควบคุมการดื่ม

พนักงานโรงงานเมื่อเข้ามาทำงานในโรงงานแห่งนี้พนักงานโรงงานประมาณครึ่งหนึ่งดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยลง นั่นเพราะเริ่มต้องมีการระมัดระวังมากขึ้น อีกทั้งโรงงานมีกฎระเบียบต้องห้ามการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานอย่างเคร่งครัดต่อการทำผิดในโรงงาน ซึ่งกฎระเบียบนี้ถือว่ามีประสิทธิภาพดี แม้จะมีคนฝ่าฝืนบ้างแต่มีจำนวนน้อยมาก จากการศึกษาเห็นว่ามาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน พนักงานโรงงานทั้ง 100% บอกว่ามี และส่วนใหญ่ร้อยละ 90.3 ก็ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานเลย อีกทั้งพนักงานโรงงานร้อยละ 60.8 ทราบว่าเลิกจ้างหรือให้ออก (ตารางหน้า 8) ซึ่งการที่โรงงานมีกฎระเบียบที่เคร่งครัดนี้ ทำให้ช่วยลดปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในโรงงานได้ ทั้งไม่ทำให้เสียงานแต่อาจทำให้พนักงานโรงงานบางกลุ่มเมื่อเลิกงานในตอนเย็นก็มีการนัดกันไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ข้างนอก ซึ่งไม่อาจควบคุมได้เพราะพนักงานโรงงานส่วนใหญ่คิดว่าตัวเองโตแล้ว มีงานการทำแล้ว ต้องแก้ไขพฤติกรรมโดยใช้ปัจจัยหลายๆอย่างร่วมกัน

2. ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

แบ่งการอภิปรายเป็นหัวข้อคือผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อการทำงาน ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ และผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ดังนี้

2.1 รับรู้และตระหนักดีว่าการดืมมีผลเสียต่อสุขภาพแต่ยังคงดืม

พนักงานโรงงานเกินครึ่งหนึ่งภายหลังการดืมในปัจจุบัน ยังคงมีอาการที่เรียกว่า แอ้งค์ อยู่ และที่น่าเป็นห่วงคือดืมแล้วเกิดอุบัติเหตุทางจราจร เช่น ขับรถชน พลิกคว่ำ ก็ยังคงเกิดอยู่ถึง ร้อยละ 34.7 หรือเกือบ 2 ใน 4 ของผู้ที่ดืม และดืมดืมจนไม่ได้สติ ไปมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน กับคนอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาหรือสามีตนเองมีร้อยละ 20 หรือ 1 ใน 4 แสดงให้เห็นว่าลักษณะการดืม เครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานยังขาดสติ เป็นไปแบบสนุกสนานพาเพลินและมีความ เสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตอยู่มาก อีกทั้งข้อที่ว่าเคยหยุดดืมแล้วมีอาการลงแดงไม่เคยเกิดเลย ร้อยละ 97.5 สามารถตีความได้ 2 แบบ คือพนักงานโรงงานที่ดืมนี้เคยคิดเลิกดืมแต่ไม่นานจนยังไม่มี อาการลงแดงก็กลับมาดืมอีก และพนักงานโรงงานที่ดืมไม่เคยคิดเลิกดืมเลยจนไม่รู้ว่าอาการลงแดง เป็นอย่างไร

2.2 การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์แล้วทำให้การทำงานเสียหาย

จะเห็นได้ว่าพนักงานโรงงานมีปัญหาในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการดืมจนเมา ค้างต้องลาหยุดเคยเกิดถึงร้อยละ 43 และความรับผิดชอบในงานเสียหาย ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งวันเกิดถึงร้อยละ 79.5 ซึ่งกระทบต่อเนื่องมาจากผลจากการดืมที่มีต่อสุขภาพเช่นกัน นั่นคือผลจากการดืมต่อสุขภาพมากเพียงใด ก็สะท้อนถึงภาพการทำงานในวันต่อมาเช่นนั้น

2.3 เงินใช้ไม่พอและมีหนี้สินแต่ยังคงดืม

ผลกระทบจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น ก่อนข้างมาก เพราะพนักงานโรงงานดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์แบบไม่คิดหน้าคิดหลัง ยอมที่จะเป็น หนี้เป็นสิน และแม้ว่าได้เงินพิเศษมาก็ต้องนำไปซื้อเครื่องดืมแอลกอฮอล์ แม้รู้ว่าค่าใช้จ่ายใน ครอบครัวไม่พอใช้ ก็ต้องเจียดไปซื้อเหล้าด้วย

2.4 การปรับตัวของคนในครอบครัวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิก

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวเกิดขึ้นไม่มากนัก สำหรับพนักงานโรงงานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วเกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวนั้น มักเป็นเรื่องสร้างความไม่สบายใจแก่บุคคลในครอบครัว แต่ในเรื่องของผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของกลุ่มผู้ใช้แรงงานนี้ก็น่าสนใจ เพราะมีการดื่มแล้วมาถึงขั้นทะเลาะวิวาทและลงมือต่อยถึง 1 ใน 4 ของผู้ที่ดื่ม แสดงให้เห็นว่าการกระทำเช่นนี้ในครอบครัวเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในทุกครอบครัว พอหายจากอาการเมาแล้วก็กลับมาเป็นเหมือนเดิม ซึ่งเหตุนี้มาจากการทะเลาะนี้ น่าจะมาจากหงุดหงิดหากคนในครอบครัวตำหนิหรือขอร้องไม่ให้ดื่ม ที่พบว่าเกิดถึงร้อยละ 31.9

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1 ปัจจัยนำ

3.1.1 เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ในการศึกษาพนักงานเพศชายมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายเป็นพวกที่รักสนุก ชอบเข้าสังคมเพื่อสรวลเสเฮฮา โดยเฉพาะผู้ที่เป๋นโสดมักจะไม่วางใจถึงอนาคต ทำงานมีรายได้ก็มักจะไม่วางใจเก็บออมไว้ไม่มีภาระครอบครัว หรือพวกที่มีครอบครัวแล้วยังดื่มอยู่อาจเพราะดื่มตั้งแต่เป็นวัยรุ่น อีกทั้งเมื่อทำงานทำให้มีความเครียดและมีภาวะกดดันในการทำงาน ดื่มเพื่อผ่อนคลายจากการทำงานมาทั้งวันหรือดื่มก่อนทานข้าว จึงทำให้มีโอกาที่จะเลือกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากกว่าเพศหญิง คล้ายกับการการศึกษาในกลุ่มเยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้วิจัยท่านอื่นๆ ที่ศึกษาไว้ เช่น ผลการศึกษาของประกิจ โพธิอาสน์ (2541) พบว่ากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และนักเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นเพศชายมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิงร้อยละ 40.83 การศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุงที่เป็นชายจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากถึงร้อยละ 83.44 และมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 13.03 เท่าของเพศหญิง และการศึกษาของรุ่งวิทย์ มาสงามเมือง (2539) ซึ่งศึกษาในกลุ่มนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าเพศชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 76.3 ทำนองเดียวกับการสำรวจความชุกและภาวะสุขภาพจิตของคน

ไทยที่ติดสุรา โดยปริทรรศ ศิลปะกิจและคณะ ที่พบว่าเพศชายมีการติดสุรามากกว่าเพศหญิง เป็นสัดส่วน 5:1 จึงทำให้พบการเจ็บป่วยเป็นโรคจิตจากสุราในเพศชายมากกว่า

3.1.2 สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง จากการศึกษพบว่ากลุ่มพนักงานที่เป็นโสดจะมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นประจำทุกวัน และกลุ่มที่สมรสแล้วและมีบุตรจะดื่มน้อยกว่า อีกทั้งพวกที่ย่ำร้าง แยกกันอยู่ เป็นหม้ายจะมีการดื่มที่ปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) นั่นอาจเป็นเพราะพนักงานโรงงานที่สมรสมีครอบครัวแล้ว อาจมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมาก หรือเลิกดื่มเพื่อคนในครอบครัว อีกทั้งกระแสการรณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยการใช้เด็ก ความรักความอบอุ่นในครอบครัว ดื่มแล้วจนมาโฆษณา จึงเกิดการกระตุ้นให้ไม่ดื่ม ส่วนพนักงานโรงงานกลุ่มที่เป็นโสด ไม่ว่าจะอยู่คนเดียวหรือหย่าหรือเป็นหม้ายแล้วนั้นก็มีแนวโน้มจะดื่มมากถึงดื่มจนติด อาจเนื่องจากการโดดเดี่ยวต้องอยู่คนเดียว หรือสุราทำให้เกิดปัญหาหย่าร้างจนต้องมาอยู่คนเดียว ทำให้หันมาอยู่กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งค่อนข้างมีอิทธิพลมาก อีกทั้งการศึกษาพบว่าพนักงานโรงงานเห็นด้วยมากกว่าการดื่มดีต่อสุขภาพ จิตใจ ทั้งยังไม่เห็นด้วยที่จะปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวน เพราะการดื่มกับกลุ่มเพื่อนทำให้สนุก คลายเหงา การดื่มเป็นเรื่องปกติของการเข้าสังคม และงานเลี้ยงต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยถึงจะสนุก เป็นต้น ทำนองเดียวกับการศึกษาของประไพ ทายุทธ (2545: 43) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรคจิตติดสุรา มีสถานภาพกลุ่มมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.79 รองลงมาคือหย่าหรือเป็นหม้ายร้อยละ 28.57 และการศึกษาของเอี่ยมเดือน เนตรแถม (2541) เรื่องความคิดอัตโนมัติด้านลบกับความซึมเศร้าในผู้ติดสุราเรื้อรัง พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.67 มีสถานภาพอยู่ รองลงมาคือหย่าหรือแยกกันอยู่ เนื่องจากการติดสุราทำให้เกิดปัญหาหย่าร้างสูง เกิดความไม่ปรองดองของคู่สมรส

3.1.3 อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจุบันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถหาซื้อได้ง่ายมากแทบทุกสถานที่ทั้งที่ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน ร้านอาหาร อีกทั้งซื้อดุนไว้ก็ไม่ผิดกฎหมาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าถึงได้ทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะวัยรุ่นก็มีจำนวนผู้ดื่มเพิ่มมากขึ้น และที่สำคัญไม่ผิดกฎหมายหากใครดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแม้แต่เด็กอายุน้อย ทั้งนี้พนักงานโรงงานเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานทั้งที่มีอายุมากและมีอายุน้อย เมื่อได้ทำงานทั้งที่ยังอายุน้อยก็ทำให้เริ่มรู้จักกลุ่มเพื่อนมากขึ้น แล้วถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย ทั้งนี้ใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเป็นเครื่องดื่มที่ต้องมีในงานเลี้ยงสังสรรค์ต่างๆ เพื่อความสนุกก็ยังทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นที่รู้จักในทุกกลุ่มอายุ ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของจิราภรณ์ เทพหนู (2540: 81) พบว่า นักเรียนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1.54 เท่าของ

นักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เช่นเดียวกันกับการศึกษาของภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540: ก-ข) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดโดยผู้ที่อายุ 18-19 ปี จะใช้สารเสพติดมากที่สุด

3.1.4 ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง เนื่องจากผลการศึกษารั้งนี้ พบว่าระดับการศึกษาของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานส่วนใหญ่จบระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรี และมีความหลากหลาย จึงทำให้พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับการศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ถ้านิยามที่คนให้แกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นไม่ใช่สิ่งที่ผิด ทั้งไม่ผิดกฎหมายและไม่ผิดศีลธรรม ทำให้ดื่มกันทุกระดับชั้น อาจแตกต่างกันที่ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ถูกแพ่งต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของประกิจ โพธิอาสน์.(2541: 142) พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น เช่นเดียวกันกับการศึกษาของฝน แสงสิงแก้ว และคณะ (อ้างใน ทวีวรรณ สิริพันธ์ 2525: 34) พบว่านักเรียนที่ใช้ยาเสพติดเป็นนักเรียนสังกัดอาชีวศึกษามากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1.5 ฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง จากการวิจัยพบว่า แม้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของพนักงานโรงงานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่พอใช้เกือบทุกเดือน แต่กลุ่มที่มีรายได้พอใช้ไม่ขัดสนก็ดื่มมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่ว่าจะมีฐานะเศรษฐกิจพอใช้หรือเป็นหนี้อย่างไรเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำแล้วก็ไม่คิดว่าการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อีกทั้งมีความรู้สึว่าการดื่มช่วยกระตุ้นให้รู้สึกดีทางด้านร่างกายและจิตใจ ซื้อหลักก็เหมือนซื้อน้ำอัดลมดื่ม ถึงแม้ว่าจะมีราคาสูงกว่าก็ตามก็ยอมที่จะดัดหนี้ดัดสินยืมเงินหรือได้เงินมาเพื่อนำไปซื้อหาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาบริโภคอยู่เสมอ สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของต่างประเทศ พบว่าผู้ป่วยด้วยโรคพิษสุราพบได้ทั้งกลุ่มฐานะร่ำรวยและยากจน (Moss & Baresford; อ้างใน เพลินพิศ วัชร โชติ, 2528) แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของปริทรรศ ศิลปกิจ และคณะ (2542) พบว่า ผู้ที่ติดสุราส่วนใหญ่มีอาชีพกรรมกรรับจ้าง ซึ่งมีรายได้ต่ำเช่นกัน และการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราและการติดสุราของประไพ ทฤษฎุทธ (2545) ที่พบว่ากลุ่มที่มีเศรษฐฐานะสูงมีโอกาสดื่มสุรามากกว่า เนื่องมาจากความแตกต่างในการดำเนินชีวิต แต่ปริมาณที่ดื่มไม่มากในขณะที่กลุ่มซึ่งมีเศรษฐฐานะต่ำมักดื่มสุราในปริมาณมากจึงนำไปสู่การเกิดโรคจิตจากสุรา

3.1.6 ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง จากการวิจัยพบว่าตำแหน่ง

งานที่รับผิดชอบของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างประจำและลูกจ้างรายวัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พนักงานโรงงานไม่ว่าอยู่ในตำแหน่งใดระดับใดก็มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำอยู่แล้ว ไม่ว่าจะนัดทานข้าวหลังเลิกงาน หรืองานเลี้ยงเทศกาลต่างๆ โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับตำแหน่งงานที่รับผิดชอบเป็นสำคัญ แสดงให้เห็นว่าคนทุกกลุ่มชนชั้นในสังคมผู้ใช้แรงงานในโรงงาน ให้ค่านิยมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นไปในทางบวกมากกว่าทางลบ

3.1.7 ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน ไม่มีความสัมพันธ์กันแม้ว่าการศึกษาในผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะวัยรุ่น นักเรียน ที่พบว่าวัยรุ่นที่มีทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางบวกจะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าวัยรุ่นที่มีทัศนคติลบ (สายพิน สภาประเสริฐ 2541, จิราภรณ์ เทพหนู 2540, ประกิจ โพธิอาสน์ 2541, กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล 2542, รุ่งวิทย์ มาสงามเมือง: 2539, ยุพา ชูสิทธิกุล: 2527 และ Fergusson & et al: 1994) ทั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจ นามอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พนักงานโรงงานส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่ไม่ดี แต่ในความเป็นจริงก็ไม่ปฏิเสธว่าการได้ดื่มทำให้มีความสุข จากตรงนี้แสดงให้เห็นว่าก็มีทัศนคติบางข้อที่ทำให้เข้าใจผิดกันทั่วไปจากคำบอกเล่า หรือความรู้ที่ผิดโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ที่ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เข้ากับเพื่อนฝูงได้เป็นอย่างดี ทำให้คลายเครียดได้ และในกลุ่มวัยแรงงานเชื่อว่าการดื่มเบียร์ช่วยรักษาโรคความดันโลหิตได้ เป็นต้น โดยในผลกระทบด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ การศึกษาของนพ.บุญเลิศ จุลเกียรติและคณะ (2534) ได้กล่าวถึงผลของเหล้าต่อร่างกายมนุษย์ว่า สุราเมื่อเข้าสู่ร่างกาย เอทิลแอลกอฮอล์จะถูกดูดซึมและกระจายไปได้ทุกส่วนของร่างกาย มีผลให้เกิดพิษต่อระบบต่างๆ ที่สำคัญทั้ง 5 ระบบคือ ระบบประสาท ระบบทางเดินอาหาร ระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบเมตาบอลิซึมและต่อมไร้ท่อ และระบบด้านจุลชีพ โดยมีผลทั้งทางด้านเฉียบพลัน และเรื้อรัง ในขณะที่เดียวกันในด้านที่เป็นบวกคือถ้าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง (moderate drinking) จะช่วยลดการเกาะของ plaque ในเส้นเลือด ป้องกันการอุดตัน และช่วยป้องกันการแข็งตัวของเลือดหรือทำให้เลือดที่แข็งตัวละลายลง ทั้งนี้สามารถเกิดได้กับนักดื่มทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชาย (หมอชาวบ้าน, ฉ.308 ธันวาคม 2547)

2. พนักงานโรงงานเกือบ 3 ใน 4 ของทั้งหมด (จากตารางที่ 3 หน้า 5) เห็นด้วยว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นไม่มีผลดีต่อครอบครัว เช่นที่บอกว่า การดื่มจนติดจะทำให้คนในครอบครัวได้รับความอับอาย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ความคล่องตัวในการใช้จ่ายในครอบครัวลดลง การไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ฐานะเศรษฐกิจชื่อเสียงของครอบครัวดีขึ้น

เป็นต้น ที่น่าสังเกตจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าพนักงานโรงงานมีฐานะเศรษฐกิจแบบไม่พอใช้เกือบทุกเดือน ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพสังคมปัจจุบันแทบทุกคนต้องช่วยกันทำงานเพื่อหาเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว และหาเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งก็มีอยู่มากมาย ยิ่งถ้าหากสมาชิกคนใดคนหนึ่งในบ้านเป็นนักดื่ม ก็จะเพิ่มรายจ่ายขึ้นมากับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ส่วนหนึ่ง แล้วถ้ายังดื่มกันทั้งบ้านหรือเกือบทั้งบ้านคงทำให้เงินลงเป็นแน่ และซ้ำร้ายยังมีโทษอื่นๆ ตามมาอีกให้ต้องช่วยกันแก้ไข ซึ่งอาจต้องใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก หรือกู้ยืมเพิ่มมากมาย และปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จากการศึกษาที่พบว่าเคยเกิดมาแล้วทะเลาะวิวาท ตบตีถึง 1 ใน 4 ของผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมดด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุญเสริม หุตะแพทย์ (2546: 79-90) จากข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีความสัมพันธ์กับการทำร้ายคู่สมรสกรณีของการทำร้ายทารุณในครอบครัวทั้งหมด พบว่า ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 25-85 ทั้งนี้เนื่องจากสุราและแอลกอฮอล์จะกระตุ้นให้ร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงหรือทำร้ายร่างกายได้ (บุญเสริม หุตะแพทย์, 2546: บทนำ) โดยร้อยละ 45 ของการถูกทำร้ายถึงขั้นเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล และร้อยละ 34.8 ของคดีอาญาเกี่ยวกับเพศที่เกี่ยวข้องกับการดื่ม

3. พนักงานโรงงานประมาณ 3 ใน 4 ของทั้งหมด มีทัศนคติที่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าทำให้มีสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน (จากตารางที่ 3 หน้า 5) ที่น่าสังเกตจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้มีการเริ่มบริโภคแอลกอฮอล์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า หลายคนไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชวน หรือบางคนคิดว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับกลุ่มเพื่อนหมายถึงการรักพวกพ้อง เป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและความสนุกสนาน ในขณะที่เดียวกันความอยากรู้อยากลอง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ในการที่อยากจะลองหรือเผชิญกับสิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะในวัยที่ความรู้สึกอยากรู้อยากลองเป็นเรื่องที่ท้าทาย ดันดันสนุกสนาน เช่นในวัยรุ่น เป็นต้น

3.1.8 การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง ไม่มีความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานคิดว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องไกลตัว และไม่ได้ตระหนัก ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เพราะคิดว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิทธิของตนเอง อีกทั้งการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบันมีเป้าหมายเพื่อจูงใจผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่แล้วเปลี่ยนมาดื่มสินค้าของตน หรือผู้ไม่เคยดื่มมาลองดื่มสินค้าของตน ทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดเป็นที่มีให้หาได้ยากและมีการยอมรับ

ทางสังคมมาก หรือเรียกได้ว่าหาซื้อได้ง่ายแทบไม่ต้องโฆษณา ซึ่งอาจขัดแย้งกับผลการศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชนของผู้วิจัยท่านอื่นๆ เช่น ประกิจ โพธิ์อาสน์ (2541: 144 – 145) พบว่า การรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น และผลการศึกษาของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542: 72) ที่พบว่าการรับรู้โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก มีโอกาสทำให้มีการดื่มไปในทางที่ผิดมากขึ้น ที่น่าสังเกตจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กระแสของสื่อโฆษณา การโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นสิ่งชี้แนะให้สาธารณชนคิดว่าเป็นเครื่องดื่มธรรมดาทั่วไปตามปกติและเป็นที่ยอมรับในสังคม สร้างความรู้สึกว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ช่วยสร้างบรรยากาศ ช่วยให้คลายเหงา โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางอย่างได้ใช้ภาพของการส่งเสริมความเป็นไทยมานำเสนอสินค้าของตนเอง ทำให้หมกมุ่นของการเป็นสินค้าขายหมอมเมาประชาชนและค่อยๆ ซึมซับเข้าไปในวิถีชีวิตคนไทย โฆษณาในรูปของการให้การสนับสนุน เช่น ในด้านการกีฬา งานแสดงดนตรี งานการกุศล เป็นต้น ซึ่งการโฆษณายังทำให้เป็นการส่งเสริมทัศนคติของประชาชนในสังคมให้มองเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไปในทางที่ดีมากกว่าทางลบ จากการศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540: 117) พบว่า อิทธิพลจากสื่อมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ระพีพรรณ ภิรมไชย และสุนีย์ ตาลวัฒน์ (2545) ที่ศึกษากลยุทธ์การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางสื่อต่างๆ กล่าวว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูกสร้างให้มีความหมายเชิงบวกต่อผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านทางสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา โดยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลายเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ดื่ม เป็นต้น การโฆษณาเป็นการชักนำและชี้ชวนให้ผู้ที่ไม่เคยดื่มหันมาเริ่มดื่ม และทำให้ผู้ที่ดื่มเป็นประจำอยู่แล้วดื่มในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น การโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มักจะเน้นถึงความต้องการดื่มโดยละเอียดเพิกเฉยถึงความเสี่ยงทางด้านสุขภาพส่วนบุคคลและสาธารณสุข มีการศึกษาพบว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางบวกต่อการดื่มสุราเช่นเดียวกับกลุ่มเพื่อน (อรนุช ภาชีน และคณะ, 2542)

3.2 ปัจจัยอื่น

จากการศึกษาพบว่ามาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พนักงานโรงงานส่วนใหญ่ มักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ข้างนอกโรงงาน หลังเวลาเลิกงาน แต่เนื่องจากว่าโรงงานมีกฎระเบียบข้อบังคับและมาตรการลงโทษสำหรับพนักงานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างการทำงาน โดยการพักผ่อนชั่วคราวและเลิกจ้างหรือให้ออก จึงทำให้พนักงานไม่กล้าดื่มในโรงงาน และมีความ

ระมัดระวังต่อการดื่มข้างนอกไม่ให้เกิดผลกระทบต่อถึงงานและต่อชื่อเสียงของโรงงาน ที่มีผลต่อรายได้ของตัวเองหากต้องออกจากงาน ขณะเดียวกันโรงงานมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกด้วย โดยส่วนใหญ่จะมีการติดโปสเตอร์และเปิดเสียงตามสายระหว่างการพักของพนักงาน จะเห็นได้ว่าทางโรงงานได้ให้ความสำคัญและจริงจังในการแก้ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อโรงงาน จึงขัดแย้งกับการศึกษาของประกิจ โพธิอาสน์ (2541) ที่ศึกษาเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาวัยรุ่นในสถานศึกษากับกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากนักศึกษามักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันนอกสถานศึกษา นอกเวลาการเรียน จึงทำให้กฎระเบียบของโรงเรียนไม่เป็นอุปสรรคต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจุบันในสถานศึกษาก็มักจะเป็นกลุ่มที่ทางดำเนินนโยบายของประเทศให้ความสนใจ มีการรณรงค์ชักชวนให้ไม่ดื่มอยู่แล้วมากกว่ากลุ่มคนแรงงาน

3.3 ปัจจัยเสริม

แบ่งเป็นการอภิปรายผลของพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว และพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท

3.4.1 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสามี/ภรรยา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสามีและภรรยาก็เหมือนเพื่อนกัน ทั้งเป็นเพื่อนคู่คิด เพื่อนร่วมพูดคุย ถ้าคนหนึ่งคนใดดื่มก็มักจะชวนอีกฝ่ายดื่มด้วยเหมือนกัน หรือเมื่อภรรยาเห็นสามีดื่ม หรือสามีเห็นภรรยาดื่ม ก็เห็นเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นว่าเสียหาย สอดคล้องกับการศึกษานี้ในเรื่องทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่พบว่าร้อยละ 80 ไม่แน่ใจจนถึงค่อนข้างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และร้อยละ 87.3 ไม่แน่ใจจนถึงไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่าเป็นการไม่เหมาะสมที่ผู้หญิงจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพี่ชาย/น้องชาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง อาจเป็นเพราะคนในครอบครัวพี่น้องกันจะมีวัยใกล้เคียงกัน ทำให้คุยกันง่าย ไม่มีช่องว่างระหว่างวัยเหมือนบิดามารดา ซึ่งโดยปกติแล้วสังคมผู้ใช้แรงงานนี้มักจะเลี้ยงแบบปล่อยปละละเลย ให้อิสระ พี่ก็ไม่ค่อยเตือนน้อง ยิ่งเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในหมู่ผู้ชายด้วยกันแล้วยิ่งเห็นเป็นเรื่อง

ธรรมดา เมื่อโตขึ้นหน้อยก็ต่างคนต่างดูแลตัวเอง และเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบเมื่อใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันตั้งแต่เด็กจนโต ทำให้ซึมซับพฤติกรรมต่างๆ แล้วเลียนแบบมาทำ โดยเฉพาะน้องชายเลียนแบบพี่ชาย ไม่เว้นแม้แต่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตรงกับการศึกษาของสายพิณสาประเสริฐ (2541) ที่พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพี่ชาย/น้องชาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนนายสิบทหารบก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรุ่งวิทย์ มาสงามเมือง (2539) ที่พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพี่ชายหรือน้องชาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดาและมารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่ดื่มมีมารดาที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และที่ดื่มก็จะดื่มในโอกาสหรือวาระต่างๆ เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มารดามีหน้าที่ต้องดูแลอบรมบุตรหลานให้ประพฤติตัวดี และเป็นตัวอย่างที่ดีของครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานบ้าน และส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงครอบครัวด้วย ทำให้ถูกรู้สึกอบอุ่น อีกทั้งปัจจุบันการรู้จักและเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นไม่ยากและอยู่ใกล้ตัวเรามาก การจะดื่มจึงไม่เกี่ยวกับว่าบิดามารดาจะดื่มหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประกิจ โพธิอาสน์ (2541: 147) และยุพา ชูสุทธิสกุล (2527) ซึ่งพบว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น แต่ขัดแย้งกับสายพิณสาประเสริฐ (2541) ที่พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนนายสิบทหารบก และผลการวิจัยของรุ่งวิทย์ มาสงามเมือง (2539:41), (เฟอร์กิสสัน และคณะ 1994 อ้างในสายพิณ สาประเสริฐ 2541: 107) ที่พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของมารดามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

4. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพี่สาว/น้องสาว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของญาติ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าญาติก็ยังถือว่าเป็นคนนอกครอบครัว ไม่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของพนักงานโรงงานเท่าที่ควร ไม่เหมือนคนในครอบครัว

3.4.2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหัวหน้า/ผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาที่มักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็จะชวนลูกน้องไปดื่มด้วยเพื่อสร้างความสนิทสนมใกล้ชิดกันมากขึ้นทั้งในและนอกที่ทำงาน ขณะเดียวกันจะต้องมีการปรึกษาหารือในเรื่องการทำงานหรือบางครั้งเป็นเรื่องส่วนตัวหลังเลิกงานจะได้มีเพื่อนคุย ลูกน้องเป็นผู้ได้บังคับบัญชาจึงขัดไม่ได้ อีกทั้งลูกน้องจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเพื่อผลสำเร็จของงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และป้องกันการเกิดความเสียหายในการปฏิบัติงานให้น้อยที่สุด จึงต้องไปด้วยบ่อยๆ ทำให้ต้องพลอยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากตามไปด้วย

2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิททั้งในที่ทำงานและนอกที่ทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง อาจเป็นเพราะว่าโรงงานมีกฎระเบียบห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่ทำงานอย่างเคร่งครัด และพนักงานก็ทราบถึงบทลงโทษอยู่แล้วหากทำผิด ทำให้การชักชวนกันดื่มกับเพื่อนสนิทในที่ทำงานไม่สะดวกเท่าที่ควร และเพื่อนสนิทนอกที่ทำงานต่างคนต่างแยกย้ายกันทำงานอยู่แล้ว ประกอบกับมีครอบครัวที่ต้องดูแลรับผิดชอบ ทำให้ไม่มีเวลาพบเจอกันเท่าที่ควร อีกทั้งส่วนใหญ่หากเพื่อนสนิทมีครอบครัวแล้ว ต้องมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อครอบครัวตนเอง ทำให้ไม่สะดวกที่จะไปร่วมดื่มด้วย ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของยุพา ชูสุทธิกุล (2527: ก-ข) ที่พบว่า พฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุราของกลุ่มเพื่อนสนิทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง (Cross - Sectional Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ การทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัว ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง ในเขตเทศบาลอำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยประยุกต์ใช้ PRECEDE Framework มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานชายและหญิงของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง ในเขตเทศบาลอำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งผู้ที่ดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวนทั้งสิ้น 380 คน เป็นเพศชาย 266 คน เพศหญิง 114 คน

การศึกษาและวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับพนักงานโรงงานที่สมัครใจเข้าร่วมให้ข้อมูลซึ่งอยู่แต่ละกลุ่มฝ่ายงานในโรงงานที่ผู้วิจัยได้แบ่งไว้ ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และกรณีที่กลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือไม่ออก ได้ใช้วิธีอ่านข้อคำถามให้ฟัง แล้วตอบกลับ

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง โดยใช้สถิติไคร้-สแคว (Chi-Square) ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่าพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 70.0 มีอายุเฉลี่ย 34.8 ปี โดยกระจายอยู่ในช่วงอายุ 31 ปีขึ้นไป ร้อยละ 46.6 และระหว่างอายุ 21 - 30 ปี ร้อยละ 40.0 โดยเกือบครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(ปวช, ปวส) ร้อยละ 41.3 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา และปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 36.8 และ 13.2 ตามลำดับ พนักงานโรงงานส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแบบสมรสและแบบอยู่ด้วยกันโดยไม่ได้สมรส ร้อยละ 60.8 ที่เหลืออยู่ในสภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ หรือหม้าย ร้อยละ 24.2 และอยู่ในสภาพเป็นโสดร้อยละ 15.0 โดยพนักงานโรงงานร้อยละ 72.1 มีบุตร ในขณะที่ฐานะทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่อยู่ในสภาพไม่พอใช้เกือบทุกเดือนร้อยละ 79.8 รองลงมาคือพอใช้ทุกเดือน (ไม่เป็นหนี้) ร้อยละ 15.5 มีเงินเหลือเก็บทุกเดือน เพียงร้อยละ 4.7 ส่วนตำแหน่งงานที่รับผิดชอบในโรงงานนั้น เป็นพนักงานหรือลูกจ้างประจำร้อยละ 45.8 รองลงมาคือ ลูกจ้างรายวัน และหัวหน้างานหรือผู้จัดการประจำฝ่าย ร้อยละ 33.7 และ 20.5 ตามลำดับ

2. พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

ผลการศึกษาพบว่าพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋องดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ร้อยละ 85.8 โดยร้อยละ 54.7 เป็นกลุ่มที่ดัดปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) รองลงมาร้อยละ 17.4 เป็นกลุ่มที่ดัดนานๆครั้ง และกลุ่มที่ดัดมากเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน มีร้อยละ 13.7 มากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 53.3 ดัดมามากกว่า 5 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี และร้อยละ 29.2 ดัดมามากกว่า 10 ปีแล้ว ทั้งนี้ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์มาแล้วเฉลี่ย 14.6 ปี ต่ำสุด 2 ปี และสูงสุด 27 ปี พนักงานโรงงานร้อยละ 43.9 มักจะดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์กับเพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกัน น้อยที่สุดคือดัดคนเดียวเพียงร้อยละ 5.2 โอกาสในการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์คือดัดกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุดร้อยละ 35 น้อยที่สุดคืออยากดัดเองคนเดียวเพียงร้อยละ 5.8 เช่นกัน สถานที่ที่พนักงานโรงงานมักจะไปดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์คือที่ร้านอาหารทั่วไปร้อยละ 32.5 รองลงมาคือสถานบันเทิง และบ้านตัวเอง ร้อยละ 22.1 และร้อยละ 19 ตามลำดับ ทั้งนี้สภาพร่างกายหลังการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีอาการหน้าแดง มีสติ พูดจาตอบโต้ได้ปกติ ร้อยละ 81.6 และน้อยที่สุดมีอาการ มึนๆ พอมีสติ พูดจาตอบโต้ได้บ้างร้อยละ 4.9 และเมื่อเข้ามาทำงานในโรงงานแห่งนี้พนักงานโรงงานประมาณครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 56 ดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์น้อยลง

ประสบการณ์การดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ในครั้งแรกพบว่าพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋องเริ่มดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุต่ำกว่า 20 ปีมีถึงร้อยละ 69.6 อายุต่ำสุดที่เริ่มดัดคือ 13 ปี อีกทั้งยังเรียนหนังสืออยู่ถึงร้อยละ 42.9 โดยดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกมากที่สุดคือกับเพื่อนสนิทร้อยละ 62 เริ่มดัดครั้งแรกด้วยตัวเองคนเดียวเพียงร้อยละ 7.4 ทั้งนี้เริ่มดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ครั้งแรกในโอกาสเลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด ร้อยละ 29.1 รองลงมาเป็นเพราะเกิดปัญหาในชีวิต / ผิดหวัง เสียใจ ร้อยละ 21.5 และน้อยที่สุดคือ

เลียงฉลองแสดงความยินดีกับคนในครอบครัว (เช่น งานวันเกิด) ร้อยละ 5.2 สภาพภายหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรกร้อยละ 34.7 คือ หน้าแดง มีสติ พุดจาตอบโต้ได้ปกติ รองลงมาคือมีเมึ่ๆ พอมีสติ พุดจาตอบโต้ได้บ้าง ร้อยละ 27.3 นอกจากนี้ความรู้สึกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกชอบปานกลางร้อยละ 41.1 รองลงมาคือไม่ชอบเลยร้อยละ 33.7 และชอบมากเพียงร้อยละ 5.5 ปฏิกริยาของผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวของพนักงานโรงงานต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกร้อยละ 41.7 ทราบว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เมึ่ๆ ตรงกันข้ามคือ ทราบว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วคุดว่ากล่ว ไม่พอใจมีเพียงร้อยละ 7.4

3. ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพและจิตใจ เคยเกิดมากที่สุดคือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วรู้สึกเมึ่เมา ปวดหัวมาก (รู้สึกแ่้งค์) ร้อยละ 67.2 โดยเป็นการเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 35 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วเกิดอุบัติเหตุทางจราจร เช่น ขับรถชน รถพลิกคว่ำเคยเกิดร้อยละ 34.7 และดื่มจนไม่ได้สติ ไปมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันกับคนอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาหรือสามีตนเองมีร้อยละ 20 หรือ 1 ใน 4

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อการทำงาน พบว่าเกือบครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 43 เคยเกิดผลกระทบในเรื่องการดื่มจนเมึ่ค้าง ต้องลาหยุดงานวันรุ่งขึ้น และที่น่าเป็นห่วงคือเคยเกิดผลกระทบในเรื่องความรับผิดชอบในงานเสียหายทำงานไม่มีประสิทธิภาพทั้งวันถึงร้อยละ 79.4

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพนักงานโรงงานค่อนข้างมาก ทั้งนี้มากที่สุดคือเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่พอใช้ เนื่องจากต้องเจียดไปซื้อเหล้าด้วย มีมากถึงร้อยละ 84.4 และมากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 65.6 ความรับผิดชอบในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เด็ดร้อนเป็นหนี้เป็นสิน โดยเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 50.0 นอกจากนี้เมื่อได้เงินพิเศษมา เงินส่วนหนึ่งต้องนำไปซื้อเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เคยเกิดถึงร้อยละ 70 และที่สำคัญเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 54

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว แม้ว่าในทุกประเด็นมากกว่าครึ่งหนึ่งยังไม่เคยเกิดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เคยเกิดมากที่สุดคือการสร้างความไม่สบายใจแก่บุคคลในครอบครัวเพราะดื่มเป็นประจำร้อยละ 45.7 รองลงมาคือหงุดหงิดหากคนในครอบครัวตำหนิหรือขอร้องไม่ให้ดื่มเมื่อต้องการจะดื่มร้อยละ 31.9 และเมึ่แล้วมักจะมีเรื่องทะเลาะ ถึงขั้นตบตีกับภรรยา/สามีของตนเองเคยเกิดร้อยละ 24.5 ซึ่งเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 17.8

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

4.1 ปัจจัยนำ

ผลการศึกษาพบว่าลักษณะทางประชากรและสังคม ได้แก่ สถานภาพสมรสและเพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$ และ 0.019 ตามลำดับ) ในส่วนของอายุ ระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ และตำแหน่งงานที่รับผิดชอบไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง

นอกจากนี้ทัศนคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์และการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง

4.2 ปัจจัยเอื้อ

ผลการศึกษาพบว่ามาตรการลงโทษผู้ที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในโรงงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$) ในขณะที่การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของโรงงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง

4.3 ปัจจัยเสริม

พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวผลการศึกษาพบว่า สามี/ภรรยา และพี่ชาย/น้องชาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$ และ 0.024 ตามลำดับ) กล่าวคือพนักงานโรงงานที่มีสามีหรือภรรยาที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ จะมีพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีสามีหรือภรรยาไม่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และพนักงานโรงงานที่มีพี่ชายหรือน้องชายดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ จะมีพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีพี่ชายหรือน้องชายไม่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เช่นเดียวกัน ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของบิดา มารดา พี่สาว/น้องสาว และญาติที่มาอาศัยด้วยกับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$) กล่าวคือพนักงานโรงงานที่มีหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 90.2 ซึ่งมากกว่ากลุ่มที่มีหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งจะดื่มปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) ถึงร้อยละ 65.5 ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทในที่ทำงาน เพื่อนสนิทนอกที่ทำงานและถูกนึ่งกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่พบว่าเริ่มดื่มตั้งแต่อายุน้อย และดื่มตามสังคมเพื่อน โดยที่ครอบครัวไม่ขัดขวาง ดังนั้นจึงควร

1.1 พัฒนาแนวคิดและมาตรการแก้ไข หรือเพิ่มความเข้มข้นต่อการรณรงค์ปลูกฝังทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กลุ่มสังคมนี้หรือกลุ่มสังคมที่คล้ายกัน ตั้งแต่วัยเด็ก ได้ยึดถือหรือตระหนักได้ถูกต้อง และกระตุ้นผลักดันให้ครอบครัวร่วมตระหนักถึงผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าผลดี ทั้งสร้างค่านิยมใหม่ไม่ให้นำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาใช้ในงานสังสรรค์ต่างๆ

1.2 ควรปรับปรุงและร่วมมือกันในท้องถิ่น ให้มีส่วนช่วยในการรณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นที่รู้จักและกล่าวถึงในชุมชน และการให้ความสนใจดูแลรณรงค์ให้ความรู้อย่างจริงจังเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา ซึ่งโรงงานอาจร่วมมือกับงานสาธารณสุขท้องถิ่นดำเนินการแก้ไข หรือเพิ่มความเข้มข้นในการให้ความรู้ในเรื่องของโทษจากการดื่ม ให้น่าสนใจ ชวนคล้อยตามอย่างจริงจัง เข้าใจ เช่น เลิกจนเลิกเหล้า งดดื่มเหล้าเข้าพรรษา เป็นต้น ก็จะทำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานเหล่านี้หันมาให้ความสนใจ และตระหนักต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น

2. ควรช่วยหาทางให้โรงงานเข้มงวดกวดขันต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลางาน โดยสร้างจิตสำนึกของพนักงานให้รับรู้ถึงกฎเกณฑ์ของโรงงานต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากเกินไป และมีมาตรการตรวจสอบพนักงานก่อนเข้างานในแต่ละครั้งอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นขณะทำงาน

3. ครอบครัว กลุ่มเพื่อนและคนใกล้ชิด อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มได้ เพราะฉะนั้นในการดำเนินการแก้ไขปัญหาควการจัดหารูปแบบในการส่งเสริมสุขภาพภายในชุมชนของตนเอง เช่น รวมกลุ่มจัดตั้งชมรมสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพในชุมชนควบคู่กับมีมาตรการที่เข้มงวดทุกๆด้านในชุมชนของตน ไม่ว่าจะห้ามร้านค้าขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กำหนดห้ามขาย ห้ามขายเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีหรือลูกหลานของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะการศึกษาในโอกาสครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพถึงสาเหตุ และปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อจะได้เห็นภาพปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือทำ Focus group หรือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ศึกษาแยกรายละเอียดของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สำคัญๆ ให้ลึกซึ้ง เช่น ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาทางระบาดวิทยาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการดื่มกับผลกระทบภายหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับปะรดกระป๋อง ดังนั้นการสรุปจึงไม่อาจใช้อ้างอิงถึงกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานกลุ่มอื่นๆ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานที่อื่นๆ หรืออาจเปรียบเทียบพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในภูมิภาคแตกต่างกัน

4. ควรมีการศึกษาในกลุ่มผู้ใช้แรงงานกับกลุ่มอื่นๆที่มีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน ทั้งคุณลักษณะทางประชากร สังคมวัฒนธรรม และศาสนา

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยกึ่งทดลองที่ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านเพื่อน สังคมสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเป็นหลัก เพื่อออกแบบโปรแกรมสุขศึกษาหรือโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทางที่จะลดการดื่มลง หรือเพิ่มอายุการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้น

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม
ผลิตสับปะรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

FACTORS RELATED TO ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIOR OF PINEAPPLE
FACTORY EMPLOYEES IN PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE, THAILAND

สุคคณิง บุญก่อสกุล 4737483 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร) สาขาวิชาเอกสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ประสิทธิ์ ลิระพันธ์, Ph.D., ถักขณา เต็มศิริกุลชัย, ปร.ด.,
ธราดล เก่งการพานิช, พบ.ม.

บทสรุปแบบสมบูรณ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพระดับโลก และส่งสัญญาณชัดเจน
แลวในประเทศไทยจนติดอันดับ 5 ของโลกในปี 2544 ที่บริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บริโภค
สูงสุด (องคการอนามัยโลก, 2547) และที่สำคัญเป็นอันดับ 1 ในอาเซียน (รายงานศูนย์วิจัยปัญหา
สุราจากธนาคารกรุงไทย, 2550) อีกทั้งวงการแพทยยอมรับว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น
สาเหตุของโรคมามากกว่า 60 ชนิด รวมถึงปัญหาสุขภาพจิต และเป็นปัจจัยเสี่ยงสุขภาพสำคัญอันดับ 3
ของคนไทย รองจากเพศสัมพันธ์ไม่ปลอดภัย และการบริโภคยาสูบ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสียต่อตัวผู้ดื่มเองทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ไม่ว่าจะดื่ม
มากหรือน้อย ดื่มน้อย หรือนานๆ ครั้ง และตัวผู้ดื่มเองที่ต้องสูญเสียเงิน เวลา และขาดสติ อีกทั้ง
พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว
ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะกระตุ้นให้ร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิด
พฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือทำร้ายร่างกายได้ เงื่อนสำคัญที่ทำให้ปัญหาขยายตัว คือหาซื้อได้ง่ายอายุ
เท่าไรก็ซื้อได้ ราคาถูก คนที่ดื่มจำนวนมากคิดว่าตนเองสามารถขับขีรถได้อย่างปลอดภัย การ

โฆษณากระตุ้นการดื่มยังเข้าถึงคนทุกเพศ ทุกวัย ได้อย่างเข้มข้น มาตรการควบคุมการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขาดการบังคับใช้จริงจัง แม้รัฐบาลได้มีมาตรการต่างๆ ออกมาควบคุมการ จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น จำกัดช่วงเวลาและช่องทางการจัดจำหน่าย จัดตั้งโครงการรณรงค์ ลดเหล้าของรัฐบาลที่ดำเนินการมาโดยตลอด การปิดสถานบันเทิงเร็วขึ้น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้กลับมิได้ ส่งผลให้ผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง คาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกเพศและทุกกลุ่ม อายุ โดยเฉพาะการขยายตัวในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งนับว่าน่ากลัวมาก และที่สำคัญเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังมี บทบาทสูง ในโอกาสสังสรรค์ทางสังคม และการสร้างความสนิทสนมกลมเกลียวของผู้คนใน โอกาสต่างๆ ตลอดจนยังมีความสำคัญในงานประเพณีและงานเทศกาลต่างๆ

ในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องของการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังปรากฏส่วนที่ขาดด้านต่างๆอยู่มากมาย แต่ที่เห็นได้ชัดคือกลุ่มประชาชน เป้าหมาย(Target Groups) พบว่าได้รับความสนใจ การตระหนักดูแลจำกัดเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่ง มักจะถูกเน้นไปที่กลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา กลุ่มเยาวชนในเขตเมืองใหญ่ แต่กลุ่มผู้ด้อย ขาดโอกาสทางการศึกษาและ หรือมีสถานะทางสังคมที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ รัฐบาลไม่ได้มีมาตรการที่รัดกุมที่จะ ดูแลป้องกันเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่เป็นกลุ่มที่มีการดื่มสุราเป็นวงกว้างและมีเป็นจำนวนมาก

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความจำเป็นในการศึกษาสำรวจถึงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ของกลุ่มประชากรผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ เนื่องจากยังขาดข้อมูลการวิจัยสำรวจในประเทศ อยู่ โดยทำการศึกษาเจาะจงในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชากรผู้ใช้แรงงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ข้อมูลเกี่ยวกับอุบัติเหตุทั้งการบาดเจ็บและตาย ของ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในปี 2550 (สถานีตำรวจภูธรอำเภอปราณบุรี, 2550: เอกสาร ไม่เผยแพร่) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาทะเลาะวิวาทมากเป็น อันดับ 1 และอันดับ 2 คือการเกิดอุบัติเหตุรถชน รถเฉี่ยว โดยเฉพาะประชาชนผู้ใช้แรงงาน เนื่องจาก มีการเที่ยว กินดื่มหลังเลิกงานกันเป็นประจำ อีกทั้งพบว่ากลุ่มจำนวนมากที่เกิดอุบัติเหตุ มักเป็นกลุ่ม วัยแรงงาน จึงจำเป็นต้องหาสาเหตุและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ ที่ยังคงเป็นปัญหาเดิมๆ ในท้องถิ่น และทำความเข้าใจต่อการ ดื่มในปัจจุบันที่จะส่งผลหรืออาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม เป็นต้น

การวิจัยครั้งนี้ สามารถทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่อดีต จนถึง ปัจจุบัน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม และเพื่อใช้เป็นข้อมูล แนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษา ไปจัดทำ

ขอเสนอแนะและแผนกลยุทธ์ในการป้องกัน การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และผลกระทบที่เกิดจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานให้เป็นรูปธรรมตอไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประดกระปอง ว่าเป็นอยางไร ในเรื่องตอไปนี้
  - 1.1 ขนาดของการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์
  - 1.2 รูปแบบของการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พิจารณาจากควมถี่ของการดืม ชนิดของเครื่องดืม โอกาสในการดืม และสถานที่ดืม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประดกระปอง ดังตอไปนี้
  - ปัจจัยนำ ได้แก่ ลักษณะทางประชากรและสังคม ทศนคติตอการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ การรับรู้ตอโฆษณาณรงค์ไม่ให้ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์
  - ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ กฎระเบียบของโรงงาน และมาตรการลงโทษผู้ที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในโรงงาน
  - ปัจจัยเสริม ได้แก่ พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว และพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท
3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประดกระปองที่มีตอสุขภาพและจิตใจ การทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัว

ระเบียบวิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง (Cross - Sectional Survey Research) ทำการศึกษา ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม 2551

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ พนักงานชายและหญิงของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง ในเขตเทศบาลอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มโดยวิธี Multi-stage Sampling

3. ขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวนอย่างน้อย 314 คน และคำนวณการเก็บจำนวนตัวอย่างเพิ่มขึ้นมาประมาณร้อยละ 30 ได้เป็น 400 คน

การสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก เลือกโรงงานผลิตสับประรดกระป๋องตัวอย่างเพียง 1 โรงงาน ได้โรงงานผลิตสับประรดกระป๋องบริษัท เนเชอรัลฟรุต จำกัด

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้น (Stratified sampling) โดยจำแนกประชากรในโรงงานเป็นกลุ่มย่อย ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มพนักงานลูกจ้างประจำ กลุ่มพนักงานลูกจ้างรายวัน และกลุ่มพนักงานฝ่ายบริหารและแต่ละกลุ่มแบ่งเป็นฝ่ายงาน จึงคำนวณขนาดตัวอย่างของแต่ละกลุ่มพนักงานและแต่ละฝ่ายงาน โดยวิธี Probability Proportional to Size ได้ผลดังนี้

- กลุ่มพนักงานลูกจ้างประจำ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 183 คน ประกอบด้วย ฝ่ายผลิต 167 คน ฝ่ายบุคคล 2 คน ฝ่ายวิศวกร 7 คน ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ 5 คน ฝ่ายควบคุมคุณภาพ 5 คน
- กลุ่มพนักงานลูกจ้างรายวัน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 135 คน ประกอบด้วย ฝ่ายผลิต 113 คน ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ 12 คน ฝ่ายควบคุมคุณภาพ 10 คน
- กลุ่มพนักงานฝ่ายบริหาร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 82 คน

ขั้นตอนที่ 3 เลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละฝ่ายงานในโรงงาน โดยใช้วิธีการให้พนักงานโรงงานสมัครใจเข้าร่วมให้ข้อมูลหลังจากผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดข้อมูลต่างๆในการเข้าร่วม ให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตรวจสอบและแก้ไขเพื่อให้มีความตรง และความถูกต้องของเนื้อหา โดยอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ทั้ง 3 ท่าน และนำมาพิจารณาปรับปรุง

แกไขกอนนาไปทดลองใชกับพนักงานโรงงานอื่นจํานวน 30 คน และหาคําความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือ โดยการวิเคราะหหาคําสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) สําหรับขอคํถามในสวนที่ 3 และ สวนที่ 4 ไดคําความเที่ยงเทากับ 0.84 และ 0.7 ตามลําดับ กอนนาแบบสอบถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ไปใชจริง แบบสอบถามแบงออกเปน 8 สวน ดังนี้

สวนที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากรทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จํานวนบุตร ฐานะทางเศรษฐกิจ และดําเนิงานที่รับผิดชอบ โดยลักษณะคํถามมีท้ั้งใหเลือกคําตอบและอื่นๆ ใหระบุตามความเป็นจริง

สวนที่ 2 พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของพนักงานในโรงงาน โดยลักษณะคํถามมีท้ั้งคํถามปลายปิดและปลายเปิด โดยประเด็นของแบบสอบถาม คือ ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกตอการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของตนเอง โดยแบงเปนประสพการณ์การดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในครั้งแรก และพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน ท้ั้ง 2 สวนประกอบดว้ขอคํถามที่เกี่ยวกับ ความถี่ของการดืมในแต่ละครั้ง ชนิดของเครื่องดืมที่ดืมเป็นประจำ ดืมกับใคร ในโอกาสใด สถานที่ดืมเป็นประจำ และสภาพกายหลังกการดืมเปนอยางไร

สวนที่ 3 ทศนคติตอการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ โดยแบงพิจารณาเปน 3 ดําน คือ ทศนคติตอการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์กับสุขภาพรํางกาย จิตใจ การทํางาน ทศนคติตอการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์กับความสํมพันธในครอบครัว และทศนคติตอการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์กับสังคมเพือนและร่วมงาน แผลผลไดว่า เห็นดว้วยว่าการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ไมดี หรือไมแนใจว่าการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ดีหรือไมดี และไมเห็นดว้วยว่าการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ไมดี

สวนที่ 4 การรับรู้ตอโฆษณาณรณงค์ใหไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ โดยแบงพิจารณาเปน 3 ดํานคือ การใหความสนใจตอโฆษณาณรณงค์ใหไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ โฆษณาณรณงค์ใหไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์มีผลกระทบตอพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และโฆษณาณรณงค์ใหไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์มีคุณค่าตอสังคมหรือไม่ แผลผลไดว่าเห็นดว้วยว่าโฆษณาณรณงค์ใหไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ดี หรือไมแนใจว่าโฆษณาณรณงค์ใหไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ดีหรือไมดี และไมเห็นดว้วยว่าโฆษณาณรณงค์ใหไมดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ดี

สวนที่ 5 กฎระเบียบและมาตรการลงโทษของโรงงาน โดยประเด็นของแบบสอบถามประกอบดว้ โรงงานมีกฎระเบียบหรือไม่ และเข้มงวดตอผู้ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในเวลางานหรือไม่ พนักงานเคยมีการละเมิดหรือไม่ อีกร้ทั้งมาตรการลงโทษผู้ที่ดืมในโรงงานเปนอยางไร

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว โดยประเด็นของแบบสอบถามประกอบด้วย สมาชิกในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีใครบ้าง พฤติกรรมการดื่มของสมาชิกในครอบครัวในเรื่องความถี่ของการดื่ม บุคคลที่ร่วมดื่มด้วย และการชักชวนให้ร่วมดื่มด้วย

ส่วนที่ 7 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท โดยประเด็นของแบบสอบถามประกอบด้วย เพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีใครบ้าง พฤติกรรมการดื่มในเรื่องความถี่ของการดื่ม โอกาสในการดื่ม และการชักชวนให้ร่วมดื่มด้วย

ส่วนที่ 8 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในแต่ละข้อคำถามจะมีให้เลือก 3 คำตอบ คือ เหตุการณ์ที่เคยเกิดนานๆ ครั้ง เหตุการณ์ที่เคยเกิดเป็นประจำ และไม่เคยเกิดเหตุการณ์ ซึ่งจะแบ่งพิจารณา ดังนี้คือ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ การทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัว

5. วิธีการเก็บข้อมูล

1. ติดต่อประสานงานกับผู้บริหาร โรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง บริษัท เนเชอรัลฟรุ๊ต จำกัด โดยนำหนังสือจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 3-12 พฤศจิกายน 2551
2. จัดประชุมชี้แจงกลุ่มผู้ช่วยผู้วิจัยจำนวน 4 ท่าน ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เข้าใจแบบสอบถามตรงกัน ก่อนลงภาคสนามจริง
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งแบ่งเป็น 5 ฝ่าย ดังนี้คือ ฝ่ายผลิต ฝ่ายบุคคล ฝ่ายวิศวกร ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายควบคุมคุณภาพ ในวันและเวลาต่างๆ ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การพิทักษ์สิทธิของผู้ร่วมวิจัย โดยข้อมูลทั้งหมดจะถือเป็นความลับและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น จากนั้นทำความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามคืนใส่ในกล่องที่ผู้วิจัยจัดเตรียมมา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สมัครเข้าร่วมในการให้ข้อมูล จากพนักงานโรงงานในแต่ละฝ่าย ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพนักงานฝ่ายบริหาร กลุ่มพนักงานลูกจ้างรายวัน และกลุ่มพนักงานลูกจ้างประจำ
4. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตัวเอง กรณีกลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือไม่ออก ได้ใช้วิธีอ่านข้อคำถามให้ฟัง แล้วตอบกลับ
5. แบบสอบถามที่ถูกต้องครบถ้วนได้ทั้งหมดจำนวน 380 ชุด

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสับประรดกระป๋อง โดยใช้สถิติไคร้-สแควร์ (Chi-Square) กำหนดความเชื่อมั่นในการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของพนักงานโรงงาน

1.1 ลักษณะทางประชากรและสังคม

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 380 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 70.0 โดยกระจายอยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี มากที่สุดร้อยละ 40.0 เกือบครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช, ปวส) ร้อยละ 41.3 พนักงานโรงงานส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแบบสมรสและแบบอยู่ด้วยกันโดยไม่ได้อภิสมรส ร้อยละ 60.8 ในขณะที่ฐานะทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่อยู่ในสภาพไม่พอใช้เกือบทุกเดือนร้อยละ 79.8 ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบในโรงงานนั้นเป็นพนักงานหรือลูกจ้างประจำ ร้อยละ 45.8 รองลงมาคือ ลูกจ้างรายวัน และหัวหน้างานหรือผู้จัดการประจำฝ่าย ร้อยละ 33.7 และ 20.5 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรและสังคมกับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ พบว่าสถานภาพสมรส และเพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$ และ 0.019 ตามลำดับ) ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และตำแหน่งงานที่รับผิดชอบกับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

1.2 ทศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

พนักงานโรงงานเพียงประมาณร้อยละ 27.1 ที่เห็นว่าการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่ไม่ดี ในขณะที่เกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 51.8 ไม่แน่ใจว่าการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์นั้นดี

หรือไม่ดี และร้อยละ 21.1 ที่เห็นด้วยว่าการดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่ดีและไม่ใช่ว่าเรื่องเสียหาย เมื่อแบ่งพิจารณาเป็น 3 ด้าน ได้ผลดังนี้

1. ทักษะการดื่มน้ำแอลกอฮอล์กับสุขภาพร่างกาย จิตใจ และการทำงาน พบว่าพนักงานโรงงานเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่าการดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีผลต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ การทำงานมีระดับใกล้เคียงกันคือร้อยละ 40 และ 37.9 ตามลำดับ โดยพนักงานโรงงานเกือบทั้งหมดเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นเรื่องไม่ดี แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่กลับเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการดื่มน้ำแอลกอฮอล์นั้นดีต่อทั้งสุขภาพร่างกาย และจิตใจ

2. ทักษะการดื่มน้ำแอลกอฮอล์กับความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่าพนักงานโรงงานเกือบ 3 ใน 4 คือร้อยละ 68.4 เห็นด้วยว่าการดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีผลเสียต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว

3. ทักษะการดื่มน้ำแอลกอฮอล์กับสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน พบว่าพนักงานโรงงานส่วนใหญ่คือร้อยละ 72.6 เห็นด้วยว่าการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ช่วยในการเข้าสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ไม่พบว่าการดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

1.3 การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์

พนักงานโรงงานเกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 53.7 ไม่แน่ใจว่าการโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์นั้นดีหรือไม่ดี นอกจากนี้ผู้ที่เห็นด้วยว่าการโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์นั้นดีและไม่เห็นด้วยนั้น มีจำนวนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 24.7 และ 21.6 ตามลำดับ เมื่อแบ่งพิจารณาเป็น 3 ด้าน ได้ผลดังนี้

1. พนักงานโรงงานให้ความสนใจต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไม่มากเท่าที่ควร คือมีไม่ถึง 1 ใน 4 หรือแค่ร้อยละ 20.5 แต่อีกร้อยละ 41.1 กลับสนใจโฆษณาให้ดื่มน้ำแอลกอฮอล์ว่าน่าสนใจกว่า

2. พนักงานโรงงานมากที่สุดคือร้อยละ 39.6 เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์จะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่มากขึ้นหรือน้อยลง ทั้งนี้ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจก่อนไปทางไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์จะมีผลทำให้พฤติกรรมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ลดลง แต่เห็นด้วยมากกว่าโฆษณาส่งเสริมการขายน้ำแอลกอฮอล์มีผลทำให้พฤติกรรมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น

3. พนักงานโรงงานมากที่สุดคือร้อยละ 37.8 ไม่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม ในขณะที่เห็นด้วยว่าโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมมีร้อยละ 32.9

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ไม่พบว่าการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

1.4 กฎระเบียบและมาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน

พนักงานโรงงานเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 96.6 ทราบว่าโรงงานมีกฎระเบียบข้อบังคับต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน และทั้งหมดทราบว่าโรงงานมีมาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าการรับรู้มาตรการลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$) และไม่พบความสัมพันธ์ของกฎระเบียบข้อบังคับต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.1 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว

พนักงานโรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 92.6 มีสมาชิกในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งสมาชิกในครอบครัวมักจะชักชวนให้ร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยถึงร้อยละ 48 ทั้งนี้สมาชิกในครอบครัวที่ดื่มมากที่สุดคือร้อยละ 89.5 คือพี่ชาย/น้องชาย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ สามีนหรือภรรยา และพี่ชายหรือน้องชาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$ และ 0.024 ตามลำดับ) ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามารดา พี่สาวหรือน้องสาว และญาติที่มาอาศัยด้วยกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

2.2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท

พนักงานโรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 95.3 มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้แล้วแต่ตัวเองที่จะดื่มด้วยโดยไม่ต้องชวนมีถึงร้อยละ 49.7

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทได้แก่ หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน อย่างมีนัยทางสถิติ ($p < 0.001$) ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทในที่ทำงาน เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน และลูกน้องกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

2.3 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

พนักงานโรงงานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 72.7 พนักงานโรงงานมากกว่า 3 ใน 4 คือร้อยละ 85.8 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้เกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 54.7 เป็นกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปานกลาง (อยู่ระหว่าง 2-4 วันต่อสัปดาห์) ซึ่งเป็นกลุ่มที่เรียกว่าดื่มค่อนข้างมาก และเป็นปัญหา รองลงมาคือร้อยละ 17.4 เป็นกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบยังไม่เป็นปัญหา ที่เรียกว่าดื่มนานๆครั้ง และกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นประจำทุกวัน/เกือบทุกวัน หรืออาจเรียกว่าติดสุรา มีถึงร้อยละ 13.7 ส่วนกลุ่มที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วในปัจจุบันมีทั้งหมดร้อยละ 14.2

2.3.1 ประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรก

พนักงานโรงงานเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุต่ำกว่า 20 ปีมีถึงร้อยละ 69.6 อายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกคือ 22.5 ปี อายุต่ำสุดและสูงสุดที่เริ่มดื่มคือ 13 ปี และ 27 ปี ตามลำดับ อีกทั้งยังเรียนหนังสืออยู่ถึงร้อยละ 42.9 โดยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกมากที่สุดคือกับเพื่อนสนิทร้อยละ 62 เริ่มดื่มครั้งแรกด้วยตัวเองคนเดียวเพียงร้อยละ 7.4 ทั้งนี้เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกในโอกาสเลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุดร้อยละ 29.1 และน้อยที่สุดคือ เลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับคนในครอบครัว ร้อยละ 5.2

สภาพภายหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรกร้อยละ 34.7 คือหน้าแดง มีสติ พุดจาตอบได้ได้ปกติ นอกจากนี้ความรู้สึกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกชอบปานกลางร้อยละ 41.1 และชอบมากมีเพียงร้อยละ 5.5 ลักษณะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงานเป็นการดื่มเพื่อการสังสรรค์ทางสังคม และครอบครัวไม่ชัดเจนเนื่องจากปฏิกิริยาของผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวของพนักงานโรงงานต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้ง

แรกร้อยละ 41.7 ทราบว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เพียงใด ตรงกันข้ามก็ทราบว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วคิดว่ากล่าว ไม่พอใจมีเพียงร้อยละ 7.4

2.3.2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน

พนักงานโรงงานมากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 53.3 ดื่มมากกว่า 5 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี โดยมีจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกัน น้อยที่สุดคือดื่มคนเดียวเพียงร้อยละ 5.2 โอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือดื่มกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุดร้อยละ 35 น้อยที่สุดคืออยากดื่มเองคนเดียวเพียงร้อยละ 5.8 เช่นกัน ทั้งนี้สถานที่ที่มักจะพากันไปดื่มคือที่ร้านอาหารทั่วไปร้อยละ 32.5 รองลงมาคือสถานบันเทิง ร้อยละ 22.1 ชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ยังคงดื่มเป็นประจำคือเบียร์ และเหล้าในประเทศ ร้อยละ 77.9 และ 64.1 ตามลำดับ สภาพร่างกายหลังจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีอาการหน้าแดง มีสติ พูดจาตอบโต้ได้ปกติ ร้อยละ 81.6 และเมื่อเข้ามาทำงานในโรงงานแห่งนี้ร้อยละ 56.4 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยลง

ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพนักงานโรงงาน

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อสุขภาพ และจิตใจ เคยเกิดมากที่สุดคือ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วรู้สึกมึนเมา ปวดหัวมาก (รู้สึกแสบ) ร้อยละ 67.2 โดยเป็นการเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 35 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วเกิดอุบัติเหตุทางจราจร เช่น ขับรถชน รถพลิกคว่ำเคยเกิดร้อยละ 34.7 และดื่มดื่มจนไม่ได้สติ ไปมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันกับคนอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาหรือสามีตนเองมีร้อยละ 20 หรือ 1 ใน 4

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อการทำงาน พนักงานโรงงานมีปัญหาในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการดื่มจนเมาค้างต้องลาหยุดเคยเกิดถึงร้อยละ 43 และความรับผิดชอบในงานเสียหาย ทำงานไม่มีประสิทธิภาพทั้งวันเคยเกิดถึงร้อยละ 79.5

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับพนักงานโรงงานค่อนข้างมาก ที่เคยเกิดมากที่สุดคือเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่พอใช้ เนื่องจากต้องเจียดไปซื้อเหล้าด้วย มีมากถึงร้อยละ 84.4 และความรับผิดชอบในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เค็ดรอนเป็นหนี้เป็นสิน โดยเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 50.0 นอกจากนี้เมื่อได้เงินพิเศษมา เงินส่วนหนึ่งต้องนำไปซื้อเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เคยเกิดถึงร้อยละ 70 และที่สำคัญเกิดเป็นประจำถึงร้อยละ 54

การอภิปรายผล

1. เริ่มดื่มตั้งแต่อายุน้อย อีกทั้งดื่มตามสังคมเพื่อน ก็มีการดื่มเป็นกลุ่มมากกว่าดื่มเองคนเดียว ทั้งนี้การดื่มครั้งแรกเป็นประสบการณ์จากข้างนอกไม่ใช่ภายในครอบครัว รวมทั้งตัวเองอยากดื่มเองด้วย โอกาสในการดื่มกับเพื่อนมีมากเรียกได้ว่าเป็นค่านิยมของวัยรุ่นกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ได้ ความหมายในแง่มนัสสุพัตรา สุภาพ (2542: 53-54) กล่าวว่า การดื่มสุรานั้นบางครั้งเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้น เป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน แม้กระทั่งในปัจจุบันสังคมเพื่อนก็ยังนำไปสู่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน ยิ่งเมื่อโตขึ้นทำงานมีรายได้แล้ว การจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ยังเป็นเรื่องง่าย แต่ปัญหาที่อาจตามมาคือการเป็นหนี้สินหากไม่ประมาณตัวในการใช้จ่ายต่อการดื่ม การกลายเป็นคนดื่มสุราจนติด เป็นต้น

2. ครอบครัวไม่ขัดขวางแม้ว่าการดื่มในครั้งแรกนั้นมักจะไม่ได้ดื่มต่อหน้าคนในครอบครัว ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่อยากให้เห็น กลัวจะถูกดูว่ากล่าว แต่ที่จริงแล้วคนในครอบครัวรู้สึกเฉยๆและไม่ว่ากล่าวอะไรเมื่อรู้ว่าดื่มในครั้งแรก เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถทำได้โดยไม่มีสมาชิกในครอบครัวทัดทานหรือห้ามปรามเป็นจริงเป็นจัง จึงปฏิบัติต่อมาโดยไม่รู้สึกว่าการดื่มเป็นเรื่องที่เสียหาย

3. ความรู้สึกไม่ชอบในการดื่มครั้งแรก แต่ปัจจุบันยังคงดื่มเรื่อยมา ซึ่งอาจกลายเป็นคนติดสุราในอนาคตได้

4. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูก หลากหลายชนิดให้เลือกซื้อ และหาซื้อง่าย เรียกได้ว่าหากคิดจะซื้อเหล้าสามารถซื้อได้ในเวลาเพียง 7.5 นาที (นพ.บัณฑิต ศรีไพศาล, 2551) จึงทำให้การดื่มเหล้าเถื่อนดื่มกันเองในวงเหล้าชุมชนชาวบ้านต่างจังหวัดเหมือนในอดีต ไม่ต้องลงแรงทำอีกต่อไป ผู้ที่ยังคงดื่มเหล้าเถื่อนอยู่จึงเป็นคนชราหัวโบราณผู้มีอายุมากแล้ว

5. กฎระเบียบที่ทำงานช่วยควบคุมการดื่ม ซึ่งการที่โรงงานมีกฎระเบียบที่เคร่งครัดนี้ ทำให้ช่วยลดปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในโรงงานได้ ทั้งไม่ทำให้เสียงาน แต่อาจทำให้พนักงานโรงงานมีการนัดกันไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ข้างนอก ซึ่งไม่อาจควบคุมได้เพราะพนักงานโรงงานส่วนใหญ่คิดว่าตัวเองโตแล้ว มีงานการทำงานแล้ว ต้องแก้ไขพฤติกรรมโดยใช้ปัจจัยหลายๆ อย่างร่วมกัน

6. รับรู้และตระหนักว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลเสียมากมาย ทั้งต่อสุขภาพ การทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัว แต่ก็ยังคงดื่มและบางครั้งเป็นการดื่มที่ขาดสติ เอาแต่สนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้มีความเสี่ยงและเป็นอันตรายต่อชีวิตอยู่มาก ทั้งนี้ยังกระทบมาถึงวันรุ่งขึ้นที่ทำงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือต้องขาดงาน ซึ่งพบว่าเป็นปัญหาที่เคย

เกิดเป็นประจำ รวมไปถึงการมีหนี้สินต่างๆ ที่เกิดขึ้นค่อนข้างมากเนื่องจากการใช้จ่ายเพื่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบไม่คิดหน้าคิดหลัง ซึ่งล้วนแล้วเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงต่อสภาพของครอบครัว และลูกหลานต่อไปในอนาคต เพราะหากเป็นเช่นนี้ย่อมมีการเลียนแบบพฤติกรรมจนเป็นวัฏจักรกันต่อไป ไม่มีที่สิ้นสุด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่พบว่าเริ่มดื่มตั้งแต่อายุน้อย และดื่มตามสังคมเพื่อน โดยที่ครอบครัวไม่ขัดขวาง ดังนั้นจึงควร

1.1 พัฒนาแนวคิดและมาตรการแก้ไข หรือเพิ่มความเข้มข้นต่อการรณรงค์ปลูกฝังทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กลุ่มสังคมนี้หรือกลุ่มสังคมที่คล้ายกัน ตั้งแต่วัยเด็กได้ยึดถือหรือตระหนักได้ถูกต้อง และกระตุ้นผลักดันให้ครอบครัวร่วมตระหนักถึงผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าผลดี ทั้งสร้างค่านิยมใหม่ไม่ให้นำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาใช้ในการงานสังสรรค์ต่างๆ

1.2 ควรปรับปรุงและร่วมมือกันในห้องอื่น ให้มีส่วนช่วยให้การรณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นที่รู้จักและกล่าวถึงในชุมชน และการให้ความสนใจดูแลรณรงค์ให้ความรู้อย่างจริงจังเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยรุ่นในสถานศึกษา ซึ่งโรงงานอาจร่วมมือกับงานสาธารณสุขท้องถิ่นดำเนินการแก้ไข หรือเพิ่มความเข้มข้นในการให้ความรู้ในเรื่องของโทษจากการดื่ม ให้น่าสนใจ ชวนคล้อยตามอย่างจริงจัง เข้าใจ เช่น เลิกจนเลิกเหล้า งดดื่มเหล้าเข้าพรรษา เป็นต้น ก็จะทำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานเหล่านี้หันมาให้ความสนใจ และตระหนักต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น

2. ควรช่วยหาทางให้โรงงานเข้มงวดกวดขันต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลางาน โดยสร้างจิตสำนึกของพนักงานให้รับรู้ถึงกฎเกณฑ์ของโรงงานต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากเกินไป และมีมาตรการตรวจสอบพนักงานก่อนเข้างานในแต่ละครั้งอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นขณะทำงาน

3. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูก หลากหลายชนิด และหาซื้อได้ง่าย ดังนั้นควรมีการวางแผนร่วมมือกันในห้องอื่นให้มีมาตรการที่เข้มงวดทุกๆ ด้านในชุมชนของตน ไม่ว่าจะเป็นห้ามร้านค้าขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาที่กำหนดห้ามขาย ห้ามขายเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีหรือลูกหลานของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพถึงสาเหตุ และปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้เห็นภาพปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือทำ Focus group หรือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ศึกษาแยกรายละเอียดของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สำคัญๆ ให้ลึกซึ้ง เช่น ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาทางระบาดวิทยาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการดื่มกับผลกระทบ ภายหลังจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. ควรมีการศึกษาในกลุ่มผู้ใช้แรงงานกับกลุ่มอื่นๆที่มีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน ทั้งคุณลักษณะทางประชากร สังคมวัฒนธรรม และศาสนา
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยกึ่งทดลองที่ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านเพื่อน สังคมสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเป็นหลัก เพื่อออกแบบโปรแกรมสุขศึกษาหรือโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทางที่จะลดการดื่มลง หรือเพิ่มอายุการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้น

FACTORS RELATED TO ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIOR OF PINEAPPLE
FACTORY EMPLOYEES IN PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE, THAILAND

SUDKANUNG BOONKORSAKUL 4737483 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND
BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PRASIT LEERAPAN, Ph.D., LUKKHANA
TEMSIRIKULCHAI, Ph.D., THARADOL KENGGANPANICH, M.A.

EXTENDED SUMMARY

BACKGROUND AND SIGNIFICANCE OF THE PROBLEM

Alcohol consumption has been causing health problem worldwide and has given a clear-cut signal for Thailand that alcohol consumption in Thailand was ranked fifth of the world in 2001 among the highest rate of alcohol consumption countries of the world (World Health Organization, 2004) and the most important thing is that, was ranked first in Asia (Report of Research Center or Alcohol Consumption Problems, Krungthai Center Bank, 2007). Besides, the medical society has recognized that alcohol consumption is the cause of more than 60 diseases as well as mental health problem, whereas alcohol consumption was also ranked third of the health risk factors of Thai people, next after unsafe sex and tobacco consumption.

Alcohol consumption causes negative effects for the user both in the short and the long run no matter the small or the large quantity of alcohol taken, and regularity or once in a while. Alcohol user loses money and time as well as consciousness. It was also found that alcohol use is one of the factors leading to family violence. These negative effects are due to the fact that alcohol makes physical and mental changes

leading to aggressive behavior or one may behave rudely to others. The important conditions that expand this problem are: alcohol beverage can be easily bought by a person of any age; it is cheap; most of alcohol users think that they can drive safely even though they are drunk, the intensive advertisement has reached every gender and age; and the measures for alcohol consumption control have not enforced effectively even though the government has announced various measures for alcohol consumption control, for example, setting the specific time and selling channel, organizing no alcohol-drinking campaigns by the government, having the night entertainment places closed earlier, etc. But these measures were found not to be effective in decreasing alcohol consumption and the increasing trend has been found in both sex and all age groups, particularly among the teenagers which is the dangerous situation. And most importantly, alcohol beverage plays a high role in social relation activities, creating friendship among people in various events, and is important in Thai traditional and festival activities as well.

In implementing a health promotion program in Thailand in regard to alcohol consumption, there are many lacks found especially regarding the target groups. It was found that the interest, awareness, and care were focused only on some groups whereby only teenagers in the educational system and in the big cities have been focused. But those who lacked educational opportunity or who had lower socio-economic status have been ignored or have not received a good care even though this group composed of a wide and large number of teenagers who consume alcohol.

The researcher recognized the necessity for studying alcohol consumption behavior of the workplace employees since this type of data still needed in Thailand. This study was focused in Prachuapkhirikhan Province where there are a huge number of industrial workers. According to the data about accidents including injury and death of people in Pranburi District, Prachuapkhirikhan Province, of 2007 (Pranburi District Police Station, 2007: Undistributed documents) it was found that alcohol consumption caused the first rank problem of quarrel and the second rank problem was care injury. These problems were found most among the workplace employees since most of them went out and consumed alcohol beverage regularly. It was found also that most of there accidental victims were workplace employees, therefore, it is necessary to investigate the causes and the factors relating to alcohol consumption behavior among

these employees which caused the same problems in the communities and to understand the present alcohol consumption that will lead or may have impacts on the consumers themselves as well as on their families and society.

It was expected that this research will help us understand the respondents' past and present alcohol consumption behavior and the factors related to alcohol consumption among the factory employees. The data will be beneficial for planning an effective program aiming to change alcohol consumption behavior of this group. It was also expected that the data from this research can provide concrete recommendation and strategic plan for preventing, assisting, and solving the problems and negative impacts caused by alcohol consumption of the factory employees in the future.

RESEARCH OBJECTIVES

1. To study alcohol consumption behavior of pineapple factory employees in regard to :

1.1 Quantity of alcohol consumption

1.2 Pattern of alcohol consumption relating to frequency, type of alcohol consumed, opportunity and place.

2. To study the factors relating alcohol consumption behavior of pineapple factory employees in regard to:

2.1 Predisposing factors: socio-demographic characteristics, attitude toward alcohol consumption, and perceptions about no-alcohol consumption campaigns.

2.2 Enabling factors: the factory's rules/regulations and punishment measures used for the employees who consumed alcohol in the factory.

2.3 Reinforcing factors: alcohol consumption behavior of family members and of their close friends.

3. To study the impacts of alcohol consumption among the pineapple factory employees on their physical and mental health, working, economic status and family relationship.

RESEARCH METHODOLOGY

1. Research Design

This study was a cross-sectional survey research and it was carried out during November to December, 2008.

2. Population and Sample

The population of this research were the pineapple factory employees, both males and females, in the municipal area of Pranburi District, Prachuapkhirikhan Province. The samples were selected by using the multi-stage sampling method.

3. Sample Size and Sampling

The sample size that can be the representatives of the population should be at least 314. The additional about 30 percent was computed and totally 400 subjects were used as the sample size.

Sampling

Step 1: Through the use of the sample random sampling, one pineapple factory, Natural Fruit Pineapple Factory, was selected.

Step 2: The stratified sampling method was used by groping the selected pineapple factory employees into 3 groups: permanent employees: temporary employees; and administrative employees. In each group, the employees were classified into units. The sample size calculation of each employee group and of each section was made by employing the probability proportional to size method and the results were as follows:

- The permanent employee group: the total of 183 employees were selected which were composed of 167 persons from the Production Unit, 2 persons from the Personnel Unit, 7 persons from the Engineering Unit, 5 persons from the Quality Checking Unit, and 5 persons from the Quality Control Unit.

- The temporary employee group: the total of 135 employees were selected which were composed of 113 persons from the Production Unit, 12 persons from the Quality Checking Unit, and 10 persons from the Quality Control Unit.

- The administrative group: the total sample of 82 were selected.

Step 3: Four hundred employees were selected from each unit accordingly with their willingness to join the study after the explanation about the detailed information about participation in the study has been made by the researcher.

4. Research Instrument

The research instrument used was a set of questionnaire developed by the researcher. The questionnaire has been checked and revised for its validity and content correctness by 3 thesis advisors and the revision has been made by the researcher before having it pretested with 30 employees of other factory. The reliability of the questionnaire was done by employing Cronbach's Alpha Coefficient Analysis. The reliability values of the Part 3 and Part 4 of the questionnaire were found to be 0.84 and 0.7 respectively, before using the final questionnaire with the samples. The questionnaire was divided into 8 parts as follows:

Part 1: Socio-demographic Characteristics. This part related to: sex, age, education level, marital status, number of children, economic status, and work position. The questions of this part were composed of multiple-choice type, and open-ended questions.

Part 2: Alcohol Consumption Behavior of Factory Employees. Both, open-ended and close-ended questions were used. The theme of the questions concerned with the respondents' behavior toward their alcohol consumption, both the first alcohol consumption experience and the present alcohol consumption behavior. Within these 2 components, the questions were concerned with the frequency of alcohol consumption, type of alcohol beverage taken regularly, whom the respondents consumed with, for what opportunity, the place where the respondents consumed alcohol regularly, and the condition after drinking.

Part 3: Attitudes Toward Alcohol Consumption. This part was composed of 3 aspects: attitudes toward alcohol consumption in regard to physical and mental health, and work; attitudes toward alcohol consumption in regard to family relationship; and attitudes toward alcohol consumption in regard to social relation with friends and co-workers. Three interpretations of the data can be made as “agree that alcohol consumption is not the good behavior”, or “uncertain that whether or not alcohol consumption is either good or bad behavior”, and “disagree that alcohol consumption is the bad behavior”.

Part 4: Perceptions About No-Alcohol Consumption Campaign. This part was concerned with 3 aspects: being interested in the no-alcohol consumption campaign organized; the effect of the no-alcohol consumption campaign on alcohol consumption behavior; and the value of the no-alcohol consumption campaign on the society. The data interpretation can be made as: to agree that “the no-alcohol consumption campaign organized is good” or to be uncertain whether or not the no-alcohol consumption campaign organized is good or not good, and to disagree that “the on-alcohol consumption campaign organized is good”.

Part 5: The Factory’s Rules/Regulations and Punishment Measures Used. The questions in this part was concerned with: whether or not the factory has established rules/regulations and stricted measures for working drinking of its employees; has nay of the employees ever behaved against the rules/regulations, and what are the punishing measures used by the factory.

Part 6: Alcohol Consumption Behavior of Family Members. The questions in this part were concerned with: among the family members, who consumed alcohol beverage, alcohol consumption behavior of those who consumed alcohol in regard to frequency, the person whom they consumed alcohol with, and the persuasion used for having other person to consume alcohol with.

Part 7: Alcohol Consumption Behavior of Respondents’ Close Friends. The questions in this part were concerned with: among the respondents’ close friends, who consumed alcohol beverage, alcohol consumption behavior of those who consumed alcohol in regard to frequency, opportunity of consuming alcohol, the persuasion used for having other person to consume alcohol with.

Part 8: The Impacts of Alcohol Consumption. For each question of this part 3 choices were provided for selection: the incidence occurred once in a while, the incidence occurred regularly, and the incidence never occurred. The considerations were made in regard to the impact of alcohol consumption on health, work, economic status, and family relationship.

5. Data Collection

5.1 Coordinating with the manager of the Pineapple Factory, Natural Fruit Company Limited, by submitting the official letter from the Faculty of Public Health, Mahidol University, asking for the permission to collect data in November 3-12, 2007.

5.2 Organizing a meeting with 4 research assistants with the aim to make clear about the questionnaire before starting data collection with the sampled group.

5.3 Collecting data from the sampled group which was divided into 5 units: Production, Engineering, Quality Checking, and Quality Control Units, in accordance with the days and time set by the researcher. In collecting the data, the researcher had introduced her self, informed the samples about the research objectives, and subjects' right protection whereby all data were kept confidentially and were, used for this research project only. The explanation about answering the questionnaire was made by the researcher and the sampled employees were asked to return the questionnaire by putting in the box provided. The samples were those who volunteered to participate in the research project and those who worked in all units of the factory which were composed of 3 groups: the administrative, temporary, and permanent groups.

5.4 The data were collected from the samples by using self-administered questionnaire. In case that the sample employee could not read the researcher read the questions for them.

5.5 The total of 380 questionnaires were the complete ones.

6. Data Analysis and the Statistics Used

The data were analyzed by using descriptive statistics which included frequency, percentage, arithmetic means, and standard deviation. Analytical statistics was also used for finding the relationship between the predisposing, enabling and

reinforcing factors and alcohol consumption behavior of pineapple factory employees, by computing Chi-square test and the significant confidential level was set at 0.05.

RESULTS

Part 1: Characteristics of the Sampled Employees

1.1 Socio-economic Characteristics

Among 380 sampled employees, it was found that 70.0 percent were males and the highest percent of 40.0 were found in the age group of 21-30 years. Almost half of the respondents finished vocational certificate (certificate and higher certificate) (41.3%) while most of the respondents were married and lived together without marriage (60.8%). In regard to economic status, most of the respondents indicated that their income was not adequate in almost every month (79.8%). For the responsible position, 45.8 percent were found to be the permanent employees and the next groups were the temporary employees and the unit heads or managers (33.7% and 20.5% respectively).

The result of the relationship analysis between socio-economic characteristics and alcohol consumption behavior showed that there was a significant relationship between marital status, sex and alcohol consumption behavior ($p < 0.001$ and 0.019 respectively). No significant relationship was found between age, education level, economic status, position and alcohol drinking behavior of the sampled employees.

1.2 Attitudes Toward Alcohol Consumption

There were 27.1 percent of the sampled employees who agreed that alcohol consumption is a bad behavior while 51.8 percent were uncertain that alcohol consumption is good or bad, and 21.1 percent disagreed that alcohol consumption is a good behavior. The consideration of the 3 aspects was presented as follows:

1. Attitudes toward alcohol consumption and physical and mental health and work. It was found that 40.0 percent and 37.9 percent of the sampled employees agreed and disagreed that alcohol consumption affects physical and mental health and their work. Almost all of the sampled employees strongly agreed that

alcohol consumption is not good but most of them strongly agreed that alcohol consumption is good for physical and mental health.

2. Attitudes toward alcohol consumption and family relationship. It was found that three fourth of the sampled employees (68.4%) agreed that alcohol consumption caused negative effect on family relationship.

3. Attitudes toward alcohol consumption and social relation with friends and co-workers. It was found that most of the sampled employees (72.6%) agreed that alcohol consumption is good for them to participate in social activities with friends and co-workers.

The result of relationship analysis showed that there was no significant relationship between attitudes toward alcohol consumption and alcohol consumption behavior of the factory employees.

1.3 Perceptions About the No-Alcohol consumption Campaign.

It was found that more than half of the factory employees were uncertain that the no-alcohol consumption campaign is good or not good (53.7%) while the similar percentage who agreed and disagreed that the no-alcohol consumption campaign is good (24.7% and 21.6% respectively). The data analysis of the 3 aspects of perceptions was as follows:

1. Only one fourth of the factory employees indicated their interest on the no-alcohol consumption campaign (20.5%) while 41.1 percent were interested in the advertisement on alcohol consumption.

2. The highest percentage of the pimpled employees (39.6%) agreed that the no-alcohol consumption campaign affected on alcohol consumption behavior either increasing or decreasing. Most of the respondents were “uncertain to disagreed” that no-alcohol consumption campaign can lower alcohol consumption behavior but they strongly agreed that the no-alcohol consumption campaign can increase alcohol consumption behavior

3. The highest percentage of the sampled employees (37.8%) disagreed that the no-alcohol consumption campaign is beneficial and useful for the society while 32.9 percent agreed that the no-alcohol consumption campaign is beneficial and useful for the society.

The result of the relationship analysis showed that there was no relationship between perceptions about the no-alcohol consumption campaign and alcohol consumption behavior of the factory employees.

1.4 The Factory's Rules/Regulations and Punishment Measures for the Employees Who Consumed Alcohol in the Factory

Almost all of the employees (96.6%) knew that there were rules/regulations on alcohol consumption in the factory while all of them (100.0%) knew that the factory has set the punishment measures for those who behaved against the rules/regulations.

The relationship analysis showed that there was a significant relationship between perceptions about the factory's punishment measures and alcohol consumption behavior of the factory employees ($p < 0.001$) but no significant relationship was found between the factory employees' percepts about rules/regulations and their alcohol consumption behavior.

Part 2: Alcohol Consumption Behavior

2.1 Alcohol Consumption Behavior of Family Members

Most of the sampled employees (92.6%) indicated that their families' members consumed alcohol and 48.0 percent mentioned that the family members usually persuaded them to participate in consuming alcohol. Most of the respondents indicated that elder/younger brother was the family member who consumed alcohol (89.5%).

The relationship analysis showed that there was a significant relationship between alcohol consumption behavior of family members which included husband/wife and elder brother/younger brother and alcohol consumption behavior of the factory employees ($p < 0.001$ and 0.024 respectively). But no significant relationship was found between alcohol consumption behavior of parents, elder or younger sister and their relatives who stayed in the same family and alcohol consumption behavior of the factory employees.

2.2 Alcohol Consumption Behavior of the Respondents' Close Friends

The high percentage of the factory employees (95.3%) indicated that their close friends consumed alcohol and 49.7 percent indicated that they joined these close friends without any persuasion.

The relationship analysis showed that there was a significant relationship between alcohol consumption behavior of the close friends which included unit heads/superiors and alcohol consumption behavior of the factory employees ($p < 0.001$) while no significant relationship was found between alcohol consumption behavior of their close friends at work/outside and subordinates and their alcohol consumption behavior.

2.3 Alcohol Consumption Behavior of the Factory Employees

It was found that 72.7 percent of the sampled employees who consumed alcohol were females and more than three fourth (85.8%) of the respondents who consumed alcohol. In regard to consumption frequency, 54.7 percent consumed alcohol at the moderate level (2.4 days per week) whereby this group can be considered as the “rather high and the problem” group, while 17.4 percent were in the “no problem” group who consumed alcohol “once in a while”. There were 13.7 percent who were in the group who consumed alcohol regularly, another word become addicted while 14.2 percent indicated that they do not consume alcohol.

2.3.1 Experience of the First Alcohol Consumption

There were 69.6 percent of the sampled employees who had their first alcohol consumption when they were 20 years old and the average age of the first alcohol consumption was 22.5 years with the lowest age of 13 years and the highest age of 27 years. There were 42.9 percent who had their first alcohol consumption while they were studying in schools or educational institutes. Sixty two percent of them indicated that they had their first alcohol consumption with their close friends while 7.4 percent had their first alcohol consumption on their own. Regarding the opportunity for having the first alcohol consumption, 29.1 percent had their first alcohol consumption while they were participating in the congratulation party with their friends and 5.2 percent had their first alcohol consumption while they were participating in the congratulation party with their family's members.

In regard to the condition after the first alcohol consumption, 34.7 percent indicated that they had red face, consciousness, and was able to communicate normally. There were 41.1 percent of the respondents who expressed their feelings toward their first alcohol consumption that they liked it at a “moderate” level while 5.5 percent liked it very much. The first alcohol consumption of the factory employees was the consumption for social gathering and their families were not against this behavior whereby 41.7 percent of the employees indicated that their guardians and families’ members knew about this behavior but they did not respond. But 7.4 percent of them indicated that after their guardians and families’ members knew about this behavior they had blamed them.

2.3.2 Present Alcohol Consumption Behavior

There were 53.3 percent of the sampled employees who indicated that they have consumed alcohol for longer than 5 years but less than 10 years and they usually consumed alcohol with their close friends who did not work in the same factory while 5.2 percent mentioned that they consumed alcohol by themselves. In regard to consumption opportunity, the highest percent of them consumed alcohol with their friends (35.0%) while the lowest percent consumed by their own (5.8%). The places of having alcohol consumption were restaurant (32.5%) and entertainment places (22.1%). Beer and country-made whisky were the types of alcohol consumed regularly (77.9% and 64.1% respectively). The physical conditions mostly occurred after consuming alcohol were having red face, being conscious and being able to communicate normally (81.6%). There were 56.4 percent of the employees indicated that they have consumed less alcohol after they worked in this factory.

Part 3: The Impacts of Alcohol Consumption

The impacts of alcohol consumption occurred mostly in regard to physical and mental health of the factory employees were dizziness and severe headache (hangover) (67.2%) whereby 35.0 percent mentioned that these symptoms occurred regularly, and 34.7 percent said that traffic accidents occurred with them after consuming alcohol, for example, care accident, etc. There were 20.0 percent or about one fourth mentioned

that after they consumed a large quantity of alcohol and lost consciousness they have had unsafe sex with others who were not their wives or husbands.

In regard to the impacts of alcohol consumption on working, 43.0 percent indicated that they have to call sick after they got hangover while 79.5 percent mentioned that they could not be able to take responsibly effectively for the whole work day.

In regard to the impacts of alcohol consumption on economic status, the economic problem expressed by most of the factory employees who consumed alcohol (84.4%) in regard to family expense which was not adequate since they have to buy alcoholic beverage. Fifty percent of them responded that their family responsibility has been changed because they have to borrow money from others whereby this situation has occurred regularly with them. As high as 70.0 percent of the sampled employees mentioned that when they received extra money they had to use that money for their alcohol consumption and this situation occurred with them regularly (54.0%).

DISCUSSION

1. It was found that the factory employees started alcohol consumption since they were young and their consumption behavior occurred in accordance with their relationship with friends, another word they consumed alcohol with the group of friends rather than their own. The first alcohol consumption experience occurred outside the family along with their desire to do so. Therefore, there were many opportunities for them to consume alcohol with their friends. This situation may be considered as the teenagers' value and alcohol consumption. According to Supattra Suparp (1999: 53-54), alcohol consumption sometimes links with the cohesiveness of interpersonal relationship which indicates that the members are in the same group. Even though at present it was found that the society of friends can lead to alcohol consumption. When an individual has grown up, he/she has a job and income, his/her opportunity to consume alcohol will be easier. Nevertheless, the problem that may occur is debt if that individual did not spend money carefully in regard to alcohol consumption and he/she may become alcohol addicted.

2. No resistance from the family has been found even though the respondents' first drinking behavior occurred outside the family's watchfulness. This type of alcohol consumption may be due to the employees did not want their family members see their behavior because they may be afraid that their family members will put the blame on them. But they found that after the family members knew about their first consumption behavior they did not say anything. This situation will make the employees think that alcohol drinking is not the undesirable behavior so keep continuing that behavior.

3. The employees' dislike feeling toward their first alcohol consumption was found but at present they still perform that behavior, so they may become alcohol addicted.

4. Alcohol beverages are cheap and there are variety of them that can be easily bought. Some people said that if a person thinks about buying alcohol, he/she can buy it within 7.5 minutes (Bundit Sornpaisarl, 2008). Therefore there is no home-made liquor like in the past whereas it takes time to prepare it. The persons who still consume the home-made liquor are the elderly group.

5. It was found that the work place's rules/regulations can help control the people's alcohol consumption. The factory's strict regulations can lower the quantity of alcohol consumed in the factory. These rules/regulations help restore the work quality however, they may make the employees go out to consume alcohol as a group whereby the factory can not control them. Other factors may be needed to help solve the behaviors of the employees.

6. The employees perceived and were aware about the negative effects of alcohol consumption on health, work, economic status, and family relationship but they still consume alcohol while sometimes they consumed alcohol without consciousness but only for their joyfulness. This condition has led to life risk and danger, ineffective work in the next day or even absence from work. These negative impacts were occurred regularly with the sampled employees. Besides, some of the employees were in debt to someone due to the high cost of the alcohol they consumed carelessly. These problems will affect family situation as well as their children in the future. If this situation does not change the alcohol consumption behavior will be imitated and the cycle will happen again and again endlessly.

RECOMMENDATIONS

1. As the research result showed that the first alcohol consumption started when the employees were young and the employees consumed alcohol by following the society of their friends without any resistance from their families, the recommendations are made as follows:

1.1 The concept and measures for solving problems should be developed or the intensity of the campaign should be increased with the aim to enhance negative attitudes toward alcohol consumption of the factory employee group or other similar groups. The program/campaign should be started since childhood so the children will be aware about the problem correctly. The family should also be motivated to be aware of the negative effects of alcohol consumption rather than positive effects. The new value should be inculcated in regard to not using alcoholic beverages in various parties organized.

1.2 The local people would work cooperatively in organizing no-alcohol consumption campaign in the community. The emphasis and intensive educational activities should be focused on the adolescents and the teenagers in the educational system whereby the factories may work cooperatively with the local public health personnel. Besides, the intensified educational program should be organized with the aim to make the knowledge about the adverse effects of alcohol consumption be interesting, persuasive, and understood easily, for example, “Quit Being Poor Quit Drinking” (LERK JON LERK LOA), “No Drinking During Buddhist Lent” (Ngod Loa Khoa Punsu), etc. These activities will help this labor group be interested in and be aware about the adverse effects of alcohol consumption.

2. The factory should be assisted in finding the measures to control alcohol consumption behavior of the factory employees that occurred outside the factory. The employees should be helped to perceive correctly about the factory’s rules/regulations in regard to the over consumption of alcohol. In order to prevent working accident, the effective measures should be used strictly to check the employees before they start working.

3. Since the cost of alcohol beverage is low, with a variety of types and it is easy to get, therefore, the local community should plan cooperatively to use variety of measures strictly in the community to lower alcohol consumption behavior, for example, setting the specific time for selling alcohol, do not sell alcohol to under 18 year child or children in the community, etc.

RECOMMENDATIONS FOR FURTHERING RESEARCHES

1. A qualitative research should be carried on in order to study causes and problems of alcohol consumption which can lead to the clear picture of the alcohol consumption problems. The methods that can be used are in-depth interview, focus group or participatory research. The other factors related to alcohol consumption behavior should be studied in-depthly, for example, friend, family, etc.
2. A epidemiological study should be done in regard to the relationship between consumption level and the impacts after consumption.
3. The comparison study should be done between the factory employees and other groups who have different characteristics in regard to demographic, social, cultural, and religious.
4. An operational research or quasi-experimental research applying the current theories regarding the factors about friends, society and environment should be carried out in order to develop an effective health education program or behavioral modification program aiming to lower alcohol consumption behavior as well as to increase the age of the first alcohol consumption.

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล. (2542). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- แคลฟรีย์, โรซาลี. (2538). การดื่มสุราของกลุ่มวัยรุ่นที่ศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา
- จินตนา วงศ์วาน. (2548). ความชุกและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จิราภรณ์ เทพหนู. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ ในจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ,สาขาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์. (2550). ผลของการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาวี อัจฉกิจ และ ระพีพรรณ วัชรุมทอง. (2541). เสพติคมหาภัย. กรุงเทพฯ: ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพและครอบครัวของมูลนิธิคริสตจักรวันเสาร์แห่งประเทศไทย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2549). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ทฤษฎีและโมเดล การประยุกต์ใช้ในงานสุศึกษาและพฤติกรรม ภาควิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2546). กรุงเทพฯ: ยุทธรินทร์การพิมพ์.
- ทรงเกียรติ ปิยะกะ. (2542). ยืมผู้เรียนรู้ยาเสพติด. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 1. พิมณศ พริ้นท์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- เทพินทร์ พัชรานุรักษ์. (2541). พฤติกรรมการบริโภคสุรา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

- ธนิณี เจียวอยู่. (2546). พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธราดล เหมพัฒน์. (2540). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นหญิงในจังหวัดอ่างทอง. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นันทธิชา วิสุทธิภักดี. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการดื่มสุราของนิสิตชายในหอพักมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นโยบายขององค์การอนามัยโลก นำมาใช้ในประเทศไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaihed.com/html/show.php?SID=115>. (วันที่ค้นข้อมูล: 13 ธันวาคม 2549).
- นิศา ชูโต. (2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: แมทปอยท์ จำกัด.
- นิตานาด โขกเกิด. (2545). ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติเพื่อเลิกดื่มสุราของผู้ที่ติดสุราในโรงพยาบาลลำพูน. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- บุญเสริม หุตะแพทย์. (2546). ผลกระทบของสุราในฐานะปัจจัยร่วมการเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. ทูสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง. ความจำเป็น หลักการและแนวทางการควบคุมการบริโภคและปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง. รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2549. รายงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง. รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2551. รายงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง. วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย. รายงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะเรียบเรียง. ทำไมต้องควบคุมการโฆษณาและการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยสิ้นเชิง. รายงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวจากสุรา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaihealth.or.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 29 สิงหาคม 2550).

- ประกิจ โพธิ์อาสน์. (2541). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
สุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ. (2541). การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่ม
แอลกอฮอล์ในเยาวชนไทย. ทูสนับสนุนงานวิจัยจากกรมอนามัย กระทรวง
สาธารณสุข.
- ปรานี วงษ์เทศ. (2544). เพศและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ปริทรรศ ศิลปะกิจและคณะ. (2542). การสำรวจความชุกและภาวะสุขภาพจิตของคนไทยที่ติดสุรา.
โรงพยาบาลสวนปรุง, เชียงใหม่. 120 น.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. การรณรงค์และการให้การศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกและปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมบริโภค. ทูสนับสนุนจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และสถาบันวิจัยระบบ
สาธารณสุข และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- พระไพศาล วิสาโล. (2537). ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย. กทม: ดิไซต์ จำกัด.
พระราชบัญญัติสุรา, 2493.
- ภาวะเสตติดสุรา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK27/chapter6/t27-6-11.htm>. (วันที่ค้นข้อมูล: 19 พฤษภาคม 2548).
- ภาวิณี อยู่ประเสริฐ. (2540). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัทราวดี ชุมพลวีระพงษ์. (2549). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นหญิง ศึกษา
เฉพาะกรณีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหา
บัณฑิต, สาขาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มูลนิธิสว่างแผ่ไพศาลธรรมสถานอำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2550). ข้อมูลอุบัติเหตุ
รวมทั้งปี 2550 จากการรวบรวมการแจ้งเหตุทางวิทยุมือถือของมูลนิธิ. (เอกสาร)
- ยงยุทธ ขจรธรรม. (2547). นโยบายในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของโลก.
กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์
- ยุพา ชูสิทธิกุล. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจในการดื่มสุรากับพฤติกรรมการดื่มสุรา
ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม และ พรพันธุ์ บุญรัตพันธุ์ และคณะเรียบเรียง. สถานการณ์สุขภาพประเทศ
ไทย: การดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย. สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร.

- รุ่งวิทย์ มาศเมืองงาม และคณะ. (2543). การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนไทย: สาเหตุ การป้องกัน. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ.
- รณชัย ตั้งมั่นอนันตกุล. (2541). การศึกษารูปแบบโครงการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาเป็น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่. โรงพิมพ์บุญไพศาลเจริญ. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อักษรทัศน์.
- วรรณข จันทรอุไร. (2544). พฤติกรรมหลังการดื่มสุรากับการมีเพศสัมพันธ์ของผู้ติดเชื้อเอดส์ คลินิก นิรนาม ศูนย์วิจัยโรคเอดส์ สภากาชาดไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วารสารสาธารณสุขศาสตร์ ประจำเดือนกันยายน-ธันวาคม 2542 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วารสารหมอชาวบ้าน. ปีที่ 26 ฉบับที่ 308 ธันวาคม 2547.
- วีรวรรณ เล็กสกุลไชย และ จินตนา เทพทรงวิจ. (2544). การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย. วารสารวิชาการสาธารณสุข พศจิกายน- ธันวาคม 2545 สำนักวิชาการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข
- สายพิน สุประเสริฐ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนนายสิบทหารบก. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2547). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยปัญหาปัจจุบันและการวิจัยอนาคตไกล. กรุงเทพฯ: หจก.สามลดา.
- สถานีดารวจอำเภอปราณบุรี. (2550). รายงานสถิติอุบัติเหตุในอำเภอปราณบุรีปี 2550. (เอกสารอัดสำเนา).
- สิทธินันท์ เจริญรัตน์. (2543). พฤติกรรมเครื่องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุพัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย. (2541). ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. พิมพ์ครั้งที่ 10: กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์วัฒนาพานิช
- สุพัตรา สุภาพ. (2543). สังคมและวัฒนธรรมไทย: ค่านิยม ครอบครัวยุคใหม่ ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

- สุรางค์ จันทวานิช. (2549). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า. (2548). เลิกดื่มเหล้ากันเถอะนะ. กรุงเทพฯ: บ.พิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2546). รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2546.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สรุปผลการสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2550 (ระบบออนไลน์).
- สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข. ม.ป. การศึกษาอนาคตสาธารณสุข: พฤติกรรมสุขภาพที่สำคัญในปี 2563 ที่ส่งผลทำให้เกิดโรคและการเจ็บป่วยของคนไทย. ป.นันทบุรี
- ไสยา ตะกุ่มมูล. (2546). สุขภาพจิตของผู้เป็นโรคจิตจากสุรา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ฉบับวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2550.
- องค์การอนามัยโลก แปลโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2547). ข้อมูลวิชาการที่น่าสนใจทั่วโลก. [Online]. Available: [2549, พฤศจิกายน 13].
- อดิสรณ์ หลายชูไทย และคณะ. (2544). สุราในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุสรณ์ บัวทอง. (2548). สังคม วัฒนธรรมกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหญิงวัยแรงงาน. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- อัปสร เตียวตระกูลวัฒนา. (2522). ทัศนคติที่มีต่อยาเสพติดและพฤติวิสัยเชิงอัธยาศัยของนักศึกษาวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- อมรา บาลยอ. (2546). ขาดองเหล้าในมิติทางการแพทย์และสังคมวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- อรนุช ภาจีนและคณะ. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง.
- อวิศา จันทรแสนตอ. (2541). ปัจจัยส่งเสริมและผลกระทบจากการเสพติดสุราของสตรี. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- อานวย พิรุณสาร. (2538). การดื่มและการให้คุณค่าของเหล้าของเยาวชนชายในกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ขับขีมอเตอร์ไซด์รับจ้าง. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขามานุษยวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Babor.et al. (2003). Alcohol & Public Policy Group. Alcohol: No Ordinary Commodity. A summary of book by Addiction, 98: 1343 – 1350.

- Bruun,K. et al. (1975). Alcohol control policies in public health perspective. Helsinki: Finnish Foundation for Alcohol Studies, Volume 25.
- Chilcoat, H. D. & Breslau, N. (1996). Alcohol Disorder in Young Adulthood: Effect of Transition Into Adult Roles. Journal of Health Social Behavior, 37 (1996, December), 39-349.
- Daniel W.W., (1995). Biostatistic: A Foundation for Analysis in the Health Sciences. (6th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Edwards, G. et al. (1994). Alcohol policy and the public good. Oxford, England: Oxford medical publication, Oxford University.
- FAO. (1998). “Food and Agriculture Organization of the United Nations” FAOSTAT Statics Database. Website <http://apps.fao.org>.
- Gavaler J.S. & Aria A.M. (1995). Increased susceptibility of woman to alcoholic liver disease:Artifactual or real?In:Hall,P.,ed alcoholic Liver Disease:Pathology and Pathogenesis,2d ed. London, UK: Edward Arnold: 123-133.
- Goodner, B. (1994). Alcoholism: Care of the psychiatric patient. Concepts of psychiatric nursing. Texas: Skidmore – Roth Publishihg.
- Green, Lawrence W.,et al. (1980). Health Education Planning: Adiadnostic Approach. California: Mayfield Publishing.
- Janosik, B. S. (1992). Family life process and practice. Boston: Jones and Bartlett.
- Knight JR; et al. (2003). Drinking and alcohol policy enforcement in a statewide Public college system. Journal of Studies on Alcohol. 64(5): 696 – 703
- Lewis, S , Gregory, R.J, McDowell, W.A, & Messner, R. (1989). Manual of Psychosocial nursing intervention promoting manual health in medical – surgical setting. Philadelphia: W.B. Saunders.
- Marian sandmaier. Invisible Alclholics women and alcohol. 2d ed.
- Marcus Grant&Jorge Litvak. Drinking Patterns and Their Consequences.
- Waller P.F. & Blow F.C (1995). Women,alcohol,and drinking. <http://www.niaaa.nih.gov>
- Wells Parker.et.al. (1996). Drinking and driving among women:gender trend,gender differences. Website <http://www.niaaa.nih.gov>.
- Wood, H. P., & Duffy, E. L. (1966). Psychological factors in alcoholic women. American Journal of Psychiatry, 123, 341 – 345.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง “พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ของพนักงาน โรงงานผลิต
สับประรดกระป๋อง อ.ปรางบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์”

คำชี้แจงก่อนตอบแบบสอบถาม :

1. แบบสอบถามนี้มี 12 หน้า แบ่งเป็น 8 ส่วนคือ
  - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปมี 7 ข้อ
  - ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มี 9 ข้อ
  - ส่วนที่ 3 ทศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มี 25 ข้อ
  - ส่วนที่ 4 การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์การไม่ดื่มเหล้ามี 15 ข้อ
  - ส่วนที่ 5 กฎระเบียบของโรงงานมี 4 ข้อ
  - ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวมี 4 ข้อ
  - ส่วนที่ 7 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิทมี 4 ข้อ
  - ส่วนที่ 8 (เฉพาะผู้ที่ดื่ม) ผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อสุขภาพการทำงาน ฐานะเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัวมี 15 ข้อ

2. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท สาขาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาขารณศาสตร มหาวิทยาลัยมหิดล จึงขอความร่วมมือจากทุกท่าน ตอบคำถามตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็น ความรู้สึกของท่านมากที่สุด คำตอบที่ได้จากท่าน จะถูกนำเสนอเป็นภาพรวมและถือเป็นความลับ ขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบใดๆต่อตัวผู้ตอบ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาคต่อไป

ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุตคณิง บุญก่อสกุล

นักศึกษาปริญญาโทสาขาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะสาขารณศาสตร มหาวิทยาลัยมหิดล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงข้อเดียว ยกเว้นบางข้อตอบได้มากกว่า 1 ข้อและบางข้อสามารถเขียนคำตอบได้นอกเหนือจากข้อคำตอบที่ให้ไว้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะประชากรและสังคม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ปัจจุบันอายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ	☐ ประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
☐ มัธยมศึกษา (ม.1-ม.6)	☐ ปวช., ปวส. (สายอาชีพ)
☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ อื่นๆ ระบุ.....	
4. สถานภาพการสมรส

☐ โสด	☐ สมรส	☐ กินอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้สมรส
☐ หย่าร้าง	☐ แยกกันอยู่	☐ หม้ายคู่สมรสเสียชีวิต
5. ท่านมีบุตร.....คน ☐ ไม่มี
6. ฐานะทางเศรษฐกิจ (ความคล่องตัวในการใช้จ่าย)

☐ ไม่พอใช้ทุกเดือน	☐ พอใช้เป็นบางเดือน
☐ พอใช้ทุกเดือน(ไม่เป็นหนี้)	☐ มีเงินเหลือเก็บทุกเดือน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	
7. ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ ทำงานในฝ่าย (โปรดระบุ).....

☐ ลูกจ้างรายวัน	☐ พนักงาน/ลูกจ้างประจำ
☐ หัวหน้างานประจำฝ่าย	☐ ผู้จัดการประจำแผนก

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ปัจจุบันท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

- ☐ ไม่ดื่ม → ☐ ไม่เคยดื่มเลย (ข้ามไปทำส่วนที่ 3-7)
- ☐ เคยดื่ม แต่เลิกแล้ว
- ☐ เคยแก้ทดลองดื่ม
- ☐ ดื่ม → ☐ ดื่มนานๆ ครั้ง (เฉลี่ยต่ำกว่า 4 ครั้งต่อเดือน)
- ☐ ดื่มสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง
- ☐ ดื่มสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
- ☐ ดื่มสัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง
- ☐ ดื่มเป็นประจำทุกวัน

2. ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุ..... ปี ☐ จำไม่ได้

2.1 ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกกับใคร

- ☐ คนเดียว ☐ คนในครอบครัว/ญาติสนิท
- ☐ เพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกัน ☐ เพื่อนสนิทที่ทำงานด้วยกัน
- ☐ บุคคลอื่น(ระบุ)..... ☐ จำไม่ได้

2.2 ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกในโอกาสใด

- ☐ เทศกาลประเพณีและวัฒนธรรมไทยต่างๆ(เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์)
- ☐ เลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับคนในครอบครัว (เช่น งานแต่งงาน งานวันเกิด)
- ☐ เลี้ยงฉลองแสดงความยินดีกับกลุ่มเพื่อน
- ☐ อยากดื่มเอง
- ☐ เกิดปัญหาในชีวิต/ผิดหวัง เสียใจ
- ☐ โอกาสอื่นๆ ระบุ..... ☐ จำไม่ได้

2.3 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครั้งแรก ทำให้ท่านมีสภาพอย่างไร

- ☐ ไม่มีอาการใดๆเลย ☐ หน้าแดง มีสติ พุดจาตอบโต้ได้
- ☐ มึนๆ พอมีสติ พุดจาตอบโต้ได้บ้าง ☐ มึนและเมา ไม่รู้สึกตัว
- ☐ อื่นๆ ระบุ).....

2.4 ท่านรู้สึกอย่างไรกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก

- ☐ ชอบมาก ☐ ชอบปานกลาง
- ☐ ชอบน้อย ☐ ไม่ชอบเลย

2.5 ขณะนั้นท่านมีอาชีพอะไร

- ☐ ยังเรียนหนังสืออยู่ ☐ ทำงานแล้ว
- ☐ ทำงานแล้ว ในโรงงานนี้ ☐ ไม่มีงานทำ /ว่างงาน

2.6 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกของท่าน ผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัวทราบหรือไม่ และมีปฏิกิริยาอย่างไร

- ☐ ไม่ทราบ ☐ ทราบ และคิดว่ากล่าว ไม่พอใจ
- ☐ ทราบ บางคนไม่พอใจ บางคนเข้าใจ ☐ ทราบ แต่เฉยๆ
- ☐ ทราบ แต่ไม่คิดว่ากล่าวอะไร ☐ ทราบ และเป็นผู้สอนให้ดื่ม
- ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

3. ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มานาน.....ปี

4. ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความถี่การดื่ม และปริมาณการดื่มในปัจจุบัน

ชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
	ไม่เคย	นานๆครั้ง	เป็นประจำทุกวัน
เหล้าในประเทศ			
เหล้าต่างประเทศ			
เบียร์			
ไวน์			
เหล้าขาว			
เหล้าเถื่อน			
ขาดองเหล้า			

5. ท่านมักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับใคร

- ☐ คนเดียว ☐ คนในครอบครัว/ญาติสนิท
- ☐ เพื่อนสนิทที่ไม่ได้ทำงานด้วยกัน ☐ เพื่อนสนิทที่ทำงานด้วยกัน
- ☐ บุคคลอื่น(ระบุ).....

6. ท่านมักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโอกาสใด

- ☐ เทศกาลประเพณีและวัฒนธรรมไทยต่างๆ(เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์)
- ☐ เลี้ยงฉลองแสดงความยินดี (เช่น งานแต่งงาน งานวันเกิด งานบวช)
- ☐ อยากดื่มกับกลุ่มเพื่อน
- ☐ อยากดื่มเองคนเดียว
- ☐ โอกาสอื่นๆ ระบุ.....

7. ส่วนใหญ่ท่านมักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไหน

- ☐ บ้านตัวเอง   ☐ บ้านเพื่อน   ☐ ไกลที่ทำงานหลังเลิกงาน
☐ ร้านอาหารทั่วไป   ☐ สถานบันเทิง   ☐ ลานสาธารณะ
☐ อื่นๆ ระบุ.....

8. หลังการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละครั้ง ท่านมีสภาพร่างกายเป็นอย่างไร

- ☐ หน้าแดง มีสติ พุดจาตอบโต้ได้ปกติ   ☐ มึนๆ พอมีสติ พุดจาตอบโต้ได้บ้าง
☐ มึนและเมา ไม่รู้สึกตัว   ☐ อื่น ระบุ).....

9. เมื่อเข้ามาทำงานในโรงงานแห่งนี้ท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากเดิมเพียงใด

- ☐ ดื่มน้อยลง   ☐ ดื่มเท่าเดิม   ☐ ดื่มมากกว่าเดิม

ส่วนที่ 3 ทักษะการที่มีต่อการดัดแปลงเครื่องดัดแปลงที่มีแอลกอฮอล์

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วเลือกให้ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกของท่านให้มากที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ในที่นี้คำว่า “การดัดแปลงหรือเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์” จะใช้แทนด้วยคำว่า “การดัดแปลง”)

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. เหล้าหรือเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์มีรสชาติดี และช่วยให้เจริญอาหารขึ้น					
2. การดัดแปลงในปริมาณมากทำให้เลือดไหลเวียนในร่างกายดี					
3. การดัดแปลง ช่วยทำให้รู้สึกผ่อนคลาย และลดความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี					
4. การดัดแปลง ทำให้ผู้ดัดแปลงมีความสุข					
5. การดัดแปลง ทำให้คลายเหงาได้					
6. เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายจะดัดแปลงเหล้าหรือเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์					
7. การดัดแปลง ช่วยให้ตื่นตัว การทำงานราบรื่น					
8. การดัดแปลงเป็นประจำทำให้ร่างกายทรุดโทรมเร็ว					
9. ท่านคิดว่า การดัดแปลงมีโทษและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นโดยรวมมากกว่ามีประโยชน์					
10. การดัดแปลง ทำให้หน้าที่ความรับผิดชอบในงานเสียหาย					
11. ไม่เหมาะสมและไม่ควรถ้าผู้หญิงจะดัดแปลงเหล้าหรือเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์					
12. คนที่ดัดแปลง เป็นคนเกรง ไม่น่าคบ					
13. ครอบครัวช่วยให้ไม่ดัดแปลงได้					
14. การดัดแปลงเป็นครั้งคราวทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีกว่าการดัดแปลงเป็นประจำ					
15. ถ้าท่านไม่ดัดแปลงจะทำให้ฐานะเศรษฐกิจ ชื่อเสียงของครอบครัวดีขึ้น					
16. การดัดแปลง ทำให้ความคล่องตัวในการใช้จ่ายในครอบครัวลดลง					

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
17.ท่านมักจะปฏิเสธถ้าคนในครอบครัวชวนท่านเข้าร่วมวงดื่ม					
18.ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่ดื่ม จะทำให้บุคคลในครอบครัวเกิดพฤติกรรมการดื่มเหมือนกัน					
19.การดื่มจนติด จะทำให้คนในครอบครัวได้รับความอับอาย					
20.ในงานเลี้ยง จำเป็นต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					
21.การดื่ม เป็นเรื่องปกติทั่วไปของการเข้าสังคม					
22.การดื่มกับกลุ่มเพื่อนทำให้สนุกสนานและไม่เหงา					
23.ท่านจะดื่มกับเพื่อนๆ หลังเลิกงานเพื่อสังสรรค์ หรือมีงานเลี้ยงเท่านั้น					
24.การปฏิเสธการดื่มกับเพื่อนฝูง ไม่มีผลกับสัมพันธภาพของเพื่อน					
25.มักจะปฏิเสธเพื่อนไม่ได้ เมื่อเพื่อนชวนดื่ม					

ส่วนที่ 4 การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วเลือกให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.ท่านเห็นโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ					
2.ท่านคิดว่าปัจจุบันโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมากกว่าโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีประโยชน์มาก					
3.ปัจจุบันท่านเห็นโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เยอะแยะทั่วไป แต่ไม่น่าสนใจเท่าโฆษณาให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					
4.โฆษณาส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น บาเบียร์ ลานเบียร์ ทำให้ดื่มมากขึ้น					
5.การมีโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องทุกสื่อ จะทำให้ผู้ที่ดื่มจนารู้สึกอับอาย					
6.ท่านรับรู้ผลเสียและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มทุกครั้งเป็นอย่างดี					
7.โฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ช่วยกระตุ้นให้ผู้ดื่มมีความคิดที่อยากเลิกดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					
8.โฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สะท้อนภาพสังคมไทยปัจจุบันได้ชัดเจน					
9.การรณรงค์ "งดเหล้าเข้าพรรษา" ช่วยกระตุ้นคนดื่มหันมาให้ความสนใจกับการไม่ดื่มได้ระยะหนึ่ง					
10.การโฆษณาณรงค์ "งดเหล้าเข้าพรรษา" ไม่ได้ทำให้คนที่ดื่มรู้สึกไม่อยากดื่ม					
11.การรณรงค์ "งดเหล้าเข้าพรรษา" ไม่น่าสนใจเพราะคนที่ดื่ม ก็ยังคงดื่มต่อไป					
12.คารถที่โฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถนำมาเป็นแบบอย่างให้ไม่ดื่มได้					

ส่วนที่ 5 กฎระเบียบของโรงงาน

1. ในโรงงานของท่านมีกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการห้ามดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะทำงานหรือไม่

☐ ไม่มี☐ มี☐ ไม่ทราบ

2. ในโรงงานของท่านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

☐ ไม่มี☐ มี

โดย

() ติดโปสเตอร์

() แจกแผ่นพับ

() เปิดเสียงตามสาย

() จัดนิทรรศการ

() อื่นๆ ระบุ.....

3. ท่านเคยดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานหรือไม่ อย่างไร

☐ ไม่เคย☐ เคย เพียงครั้งเดียว☐ เคย มากกว่า 1 ครั้ง

ระบุ () ตอนเช้า

() ระหว่างทำงาน

() ระหว่างพักเที่ยง

() ระหว่างพักกะ

() ช่วงเย็น

4. ในโรงงานมีมาตรการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนในการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงงานหรือไม่ อย่างไร

☐ ไม่มี☐ ไม่ทราบ☐ มี

ระบุ.....

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว

1. ปัจจุบันสมาชิกในครอบครัวของท่านที่อยู่ร่วมกันมีคนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ใครบ้างที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่มีใครดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ข้ามไปส่วนที่ 7)

☐ มีคนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ → ☐ บิดา

☐ มารดา

☐ พี่ชาย/น้องชาย

☐ พี่สาว/น้องสาว

☐ ญาติที่มาอาศัยด้วย

☐ สามเณร/ภรรยา

2. จากข้อ 1. สมาชิกในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีพฤติกรรมการดื่มบ่อยครั้งเพียงใด

บุคคลในครอบครัว	พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
	ดื่มทุกวัน/เกือบทุกวัน	ดื่มเป็นประจำ	ดื่มนานๆ ครั้ง	ดื่มในโอกาสหรือวาระต่างๆ	อื่นๆ ระบุ
บิดา					
มารดา					
พี่สาว/น้องสาว					
พี่ชาย/น้องชาย					
ญาติ					

3. สมาชิกในครอบครัวของท่านมักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับใคร

☐ คนเดียว

☐ คนในครอบครัว/ญาติสนิท

☐ เพื่อนสนิท

☐ เพื่อนบ้าน

☐ บุคคลอื่น

(ระบุ).....

4. สมาชิกในครอบครัวของท่านมักจะชักชวนท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วยหรือไม่

☐ ไม่ได้ชวน

☐ ชวน

☐ แล้วแต่ตัวท่านเอง

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 7 พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท

1. เพื่อนสนิทของท่านในปัจจุบันมีคนดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์หรือไม่ และใครบ้างที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

- ☐ ไม่มีใครดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ (ข้ามไปส่วนที่ 8)
- ☐ มีคนดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ → ☐ เพื่อนสนิทในที่ทำงาน
- ☐ เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน
- ☐ หัวหน้า/ ผู้บังคับบัญชา
- ☐ ลูกน้อง
- ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

2. จากข้อ 1. เพื่อนสนิทของท่านที่ดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ มีพฤติกรรมการดืมบ่อยครั้งเพียงใด

เพื่อนสนิทที่ดืม	พฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์				
	ดืมทุกวัน/ เกือบทุกวัน	ดืมเป็นประจำ	ดืมนานๆ ครั้ง	ดืมในโอกาส/ วาระต่างๆ	อื่นๆ ระบุ
เพื่อนสนิทในที่ทำงาน					
เพื่อนสนิทนอกที่ทำงาน					
หัวหน้า/ ผู้บังคับบัญชา					
ลูกน้อง					

3. เพื่อนสนิทของท่านมักจะชักชวนกันดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เมื่อไร

- ☐ หลังเลิกงาน ☐ ขณะทำงาน
- ☐ ในโอกาสหรือวาระต่างๆ ☐ ทุกวัน
- ☐ ทุกครั้งที่มีโอกาส ☐ อื่นๆ ระบุ.....

4. เพื่อนสนิทของท่านมักจะชักชวนท่านดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ร่วมด้วยหรือไม่

- ☐ ไม่ได้ชวน ☐ ชวน
- ☐ แล้วแต่ตัวท่านเอง ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 8 (สำหรับผู้ดื่ม) ผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีต่อสุขภาพ การทำงาน ฐานะเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัว

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วเลือกให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ในที่นี้คำว่า “การดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” จะใช้แทนด้วยคำว่า “การดื่ม”)

ข้อความ	ไม่เคยเกิด	เคยเกิด นานๆครั้ง	เคยเกิดเป็น ประจำ	หมายเหตุ
1.เคยดื่มแล้วรู้สึกมึนเมา ปวดหัวมาก (รู้สึกแฉ้งค์)				
2.ดื่มติดต่อกันหลายๆ วัน โดยไม่ได้ทานข้าวหรือทานน้อยมาก				
3.ดื่มแล้วเกิดอุบัติเหตุทางจราจร เช่น ขับรถชน พลิกคว่ำ				
4.เคยหยุดดื่มแล้วมีอาการลงแดง				
5.ดื่มจนไม่ได้สติ ไปมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันกับคนอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาหรือสามีตนเอง				
6.ดื่ม จนเมาค้าง ต้องลาหยุดงานวันรุ่งขึ้น				
7.ความรับผิดชอบในงานเสียหาย ทำงานไม่มีประสิทธิภาพทั้งวัน				
8.ความรับผิดชอบในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เดือนร้อนเป็นหนี้เป็นสิน				
9.ค่าใช้จ่ายในครอบครัวของท่านส่วนใหญ่ไม่พอใช้ เนื่องจากต้องเจียดไปซื้อเหล้าด้วย				
10.เมื่อได้เงินพิเศษมา เงินส่วนหนึ่งต้องนำไปซื้อเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
11.กรณีที่อยู่อยากดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะดื่มโดยไม่คำนึงว่าจะมีเงินพอหรือไม่ก็ตาม				
12.สร้างความไม่สบายใจแก่บุคคลในครอบครัว เพราะดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ				
13.เมาแล้วมักจะทะเลาะวิวาทกับคนในครอบครัวเสมอ				
14.เมาแล้วมักจะมีเรื่องทะเลาะถึงขั้นดบตีกับภรรยา/สามีของตนเอง				
15.ท่านจะหงุดหงิดหากคนในครอบครัวด่าทอหรือขอร้องไม่ให้ดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อท่านต้องการดื่ม				

ภาคผนวก ข

ผลการศึกษา

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และการทำงาน

ข้อความ	ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การดื่มในปริมาณมากๆ มีโทษและ ผลเสียมากกว่าผลดี	94 (24.7)	233 (61.3)	46 (12.1)	6 (1.6)	1 (0.3)
2. การดื่มในปริมาณมากๆ ทำให้ หน้าที่ความรับผิดชอบในงานเสียหาย	120 (31.6)	223 (58.7)	31 (8.3)	5 (1.3)	1 (0.3)
3. การดื่มเป็นประจำทำให้ร่างกาย ทรุดโทรมเร็ว	134 (35.3)	209 (55.0)	30 (7.9)	7 (1.8)	0 (0.0)
4. การดื่มในปริมาณมากๆ ช่วยให้ ตื่นตัว การทำงานราบรื่น	0 (0.0)	3 (0.8)	25 (6.6)	137 (36.0)	215 (56.6)
5. การดื่มช่วยทำให้รู้สึกผ่อนคลาย และลดความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี	74 (19.5)	194 (51.1)	67 (17.6)	45 (11.8)	0 (0.0)
6. การดื่มทำให้คลายเหงาได้	75 (19.7)	197 (51.9)	89 (23.4)	17 (4.5)	2 (0.5)
7. การดื่มในปริมาณมากๆ ทำให้เลือด ไหลเวียนในร่างกายดี	58 (15.3)	182 (47.9)	45 (11.8)	94 (24.7)	1 (0.3)
8. การดื่มทำให้ผู้ดื่มมีความสุข	43 (11.3)	121 (31.8)	166 (43.7)	49 (12.9)	1 (0.3)
9. เหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มี รสชาติดีและช่วยทำให้เจริญอาหารขึ้น	5 (1.3)	112 (29.5)	181 (47.6)	82 (21.6)	0 (0.0)
10. เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายจะดื่ม เหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	55 (14.5)	98 (25.8)	151 (39.7)	76 (20.0)	0 (0.0)
11. เป็นการไม่เหมาะสมถ้าผู้หญิงจะ ดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	10 (2.6)	34 (8.9)	140 (36.8)	192 (50.5)	4 (1.2)
12. คนที่ดื่มดูเป็นคนเกรง ไม่น่าคบ	13 (3.4)	40 (10.5)	36 (9.5)	172 (45.3)	119 (31.3)

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามทัศนคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว

ข้อความ	ทัศนคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์				
	เห็นด้วยอย่างอิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างอิ่ง
1. ครอบครัวช่วยให้เลิกดืมได้	62 (16.3)	231 (60.8)	68 (17.9)	13 (3.4)	6 (1.6)
2. ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่ดืมจะทำให้บุคคลในครอบครัวเกิดพฤติกรรมการดืมเหมือนกัน	76 (20.0)	224 (58.9)	66 (17.4)	11 (2.9)	3 (0.8)
3. การดืมไม่ได้ทำให้ความคล่องตัวในการใช้จ่ายของครอบครัวลดลง	1 (0.3)	7 (1.8)	83 (21.8)	202 (53.2)	87 (22.9)
4. ถ้าท่านไม่ดืมจะทำให้ฐานะเศรษฐกิจ ชื่อเสียงของครอบครัวดีขึ้น	94 (24.7)	201 (52.9)	55 (14.5)	22 (5.8)	8 (2.1)
5. การดืมจนติด จะทำให้คนในครอบครัวได้รับความอับอาย	131 (34.5)	177 (46.6)	56 (14.7)	8 (2.1)	8 (2.1)
6. ท่านมักจะไม่ปฏิเสธหากคนในครอบครัวชวนท่านร่วมวงดืม	5 (1.3)	1 (0.3)	158 (41.6)	175 (46.1)	41 (10.8)
7. การดืมเป็นครั้งคราวทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีกว่าการดืมเป็นประจำ	30 (7.9)	88 (23.2)	145 (38.2)	115 (30.2)	2 (0.5)

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการเข้าสังคมเพื่อน และผู้ร่วมงาน

ข้อความ	ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. มักจะปฏิเสธเมื่อเพื่อนชวนดื่ม	8 (2.1)	40 (10.5)	128 (33.7)	204 (53.7)	0 (0.0)
2. แม้จะเสียสัมพันธภาพกับเพื่อน ก็พร้อมจะปฏิเสธการดื่มกับเพื่อนฝูง	22 (5.8)	37 (9.7)	128 (33.7)	193 (50.8)	0 (0.0)
3. การดื่มกับกลุ่มเพื่อนทำให้ สนุกสนานและไม่เหงา	116 (30.5)	206 (54.2)	50 (13.2)	7 (1.8)	1 (0.3)
4. ท่านจะดื่มกับเพื่อนๆ หลังเลิกงาน เพื่อสังสรรค์ หรือมีงานเลี้ยงเท่านั้น	115 (30.3)	205 (53.9)	51 (13.4)	9 (2.4)	0 (0.0)
5. การดื่มเป็นเรื่องปกติทั่วไปของ การเข้าสังคม	112 (29.5)	198 (52.1)	52 (13.7)	11 (2.9)	7 (1.8)
6. ในงานเลี้ยงสังสรรค์ ต้องมี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงจะสนุก	98 (25.8)	208 (54.7)	51 (13.4)	16 (4.3)	7 (1.8)

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการให้ความสนใจ

ข้อความ	การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. โฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจ	34 (8.9)	137 (36.1)	151 (39.7)	58 (15.3)	0 (0.0)
2. การโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศ	2 (0.5)	26 (6.8)	224 (58.9)	128 (33.8)	0 (0.0)
3. การโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอยู่เยอะแยะทั่วไปแต่ไม่น่าสนใจเท่าโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	78 (20.5)	201 (52.9)	96 (25.3)	5 (1.3)	0 (0.0)
4. การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องที่ไม่เสียหาย	62 (16.3)	200 (52.6)	111 (29.2)	6 (1.6)	1 (0.3)

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่ม

ข้อความ	การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ท่านรับรู้ผลเสียและผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากการดื่มเป็นอย่างดี	83 (21.8)	236 (62.2)	59 (15.5)	2 (0.5)	0 (0.0)
2. การโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สะท้อนภาพสังคมไทยปัจจุบันว่ามีปัญหาเรื่องการดื่มที่รุนแรงมาก	79 (20.8)	221 (58.2)	72 (18.9)	8 (2.1)	0 (0.0)
3. ท่านคิดว่าการมีโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องทุกสื่อ จะทำให้ผู้ที่ดื่มแล้วรู้สึกอับอาย	12 (3.2)	29 (7.6)	221 (58.2)	118 (31.0)	0 (0.0)
4. การโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ช่วยกระตุ้นให้ผู้ดื่มมีความคิดที่อยากเลิกดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	16 (4.2)	69 (18.2)	173 (45.5)	121 (31.8)	1 (0.3)
5. การโฆษณาส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น บาเบียร์ ลานเบียร์ ทำให้อยากดื่มมากขึ้น	82 (21.6)	178 (46.8)	114 (30.0)	6 (1.6)	0 (0.0)

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของพนักงานโรงงาน จำแนกตามการรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการมีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม

ข้อความ	การรับรู้ต่อโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การที่โฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับวัยรุ่นในการลด ละ เลิกดื่มได้	132 (34.7)	192 (50.5)	48 (12.7)	8 (2.1)	0 (0.0)
2. ท่านคิดว่าการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” ช่วยกระตุ้นคนดื่มหันมาให้ความสนใจกับการลดและเลิกดื่มได้	39 (10.3)	122 (32.0)	150 (39.5)	68 (17.9)	1 (0.3)
3. การโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยลดอาชญากรรมทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นได้	34 (8.9)	87 (22.9)	155 (40.8)	104 (27.4)	0 (0.0)
4. แม้มีโฆษณาณรงค์การไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังไงคนก็ยังดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ดี	56 (14.7)	259 (68.2)	62 (16.3)	3 (0.8)	0 (0.0)
5. การรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” ไม่น่าสนใจเพราะคนที่ดื่ม ยังคงดื่มต่อไป	105 (27.7)	197 (51.8)	72 (18.9)	5 (1.3)	1 (0.3)
6. การโฆษณาณรงค์ให้ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นการให้ข้อมูลด้านลบเกี่ยวกับการดื่มแก่ประชาชนเพียงด้านเดียว	14 (3.7)	50 (13.2)	181 (47.6)	135 (35.5)	0 (0.0)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

นางสาวศุคคณิง บุญก่อสกุล

วัน เดือน ปีเกิด

19 มิถุนายน 2523

สถานที่เกิด

อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ประเทศไทย

ประวัติการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2541-2544

พยาบาลศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2547-2552

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

พยาบาลวิชาชีพ พ.ศ. 2545 - ปัจจุบัน

งานการพยาบาลผ่าตัด ห้องผ่าตัดศูนย์การแพทย์สิริกิติ์

โรงพยาบาลรามาริบัติ กรุงเทพมหานคร